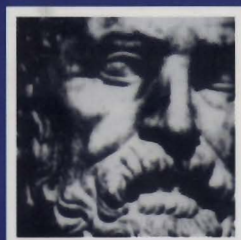

ΕΛΛΑΔΑ. Η δεύτερη πατρίδα

Διονύσιος Σολωμός (1798 - 1859)
Ύμνος εις την Ελευθερίαν (1823)

Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν (που οι πρώτες στροφές του έγιναν Εθνικός μας Ύμνος) γράφτηκε το 1823, όταν η Ελληνική επανάσταση που οδήγησε στην απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Τούρκους βρισκόταν ακόμη στην πρώτη της ορμή και είχε σημειώσει αλληπάλληλες επιτυχίες.

Ο Σολωμός ήταν τότε 25 χρονών και ζούσε στη Ζάκυνθο. Συμμετέχοντας, με τον τρόπο του, στον απελευθερωτικό αγώνα, γράφει τον Ύμνο, στις 158 στροφές του οποίου δίνει ποιητικά την εικόνα και την κίνηση της αναγεννημένης και αγωνιζόμενης ελληνικής Ελευθερίας.

Εθνικός Ύμνος

Σε γνωρίζω από την κόψη
του σπαθιού την τρομερή,
σε γνωρίζω από την όψη,
που με βία μετράει τη γη.

Απ' τα κόκαλα βγαλμένη
των Ελλήνων τα ιερά,
και σαν πρώτα ανδρειωμένη,
χαίρε, ω χαίρε, Ελευθεριά!

Νικόλαος Μάντζαρς (1795 - 1874)
**Ο Κερκυραίος μουσικοσυνθέτης που το 1864 μελοποίησε
τον Εθνικό Ύμνο της Ελλάδας**

Το βιβλίο αυτό εκδόθηκε στην Αθήνα, από το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, υπό την εποπτεία της Υπουργού **κ. Βάσω Παπανδρέου**, το Σεπτέμβριο του 2001.

Την επιμέλεια της ύλης είχε ο Γενικός Γραμματέας του ΥΠΕΣΔΔΑ, **κ. Τάκης Βασιλείου** και η προϊσταμένη του Β' Τμήματος Ιθαγένειας, **κ. Βασιλική Γιαβή**.

Συνεργάστηκε ο **κ. Ανδρέας Μουλάς**, ειδικός συνεργάτης του ΥΠΕΣΔΔΑ.

Τα κείμενα έγραψαν οι:

Α. Θ. Τσουνάκος, Λ. Γαλήνη: Στοιχεία Γεωγραφίας - Η Ελλάδα Σήμερα

Β. Δ. Γιαννακόπουλος: Συνοπτική Ιστορία

Γ. Ζ. Κατσιαμπούρα: Πολιτιστική Ζωή

Δ. Α. Κοντίνη: Πολίτευμα και πολίτες

Ε. Κ. Αγγελάκος: Η Ελλάδα στον κόσμο

Η επιλογή των λογοτεχνικών κειμένων έγινε από το φιλόλογο **Κωνσταντίνο Γιαννημάρα**.

Οι χάρτες σχεδιάστηκαν από τον **Γεώργιο Μακρίδη**, Αντισυνταγματάρχη της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού.

Ευχαριστούμε το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για την πολύτιμη βοήθειά τους στη συγγραφή των κειμένων.

Επίσης, ευχαριστούμε για την προσφορά φωτογραφικού υλικού τη Γενική Γραμματεία Τύπου, τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, το Συμβούλιο Επικρατείας, τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, τα Ναυπηγεία Ελευσίνας και την εφημερίδα "ΓΟΡΤΥΝΙΑ".

«ΑΠΑΣ ΜΕΝ ΑΗΡ ΑΕΤΩ ΠΕΤΑΣΙΜΟΣ, ΑΠΑΣΑ ΔΕ ΧΘΩΝ ΑΝΔΡΙ ΓΕΝΝΑΙΩ ΠΑΤΡΙΣ»

Μετάφραση

«Ο αετός πετάει σ' όλον τον αέρα, και του γενναίου ανθρώπου είναι όλη η γη πατρίδα».

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ (436 - 338 Π.Χ.)

Αγαππτέ φίλε, Αγαππτή φίλη

Το βιβλίο αυτό έχει γραφτεί ειδικά για σένα που θέλεις να γίνει η Ελλάδα δεύτερη πατρίδα σου. Θα σε βοηθήσει να καταλάβεις ποια είναι η χώρα αυτή, ποια είναι η προσφορά της στην ανθρωπότητα και ποιοι είναι οι Έλληνες.

Δεν ζητάμε από σένα να αρνηθείς τις ρίζες σου, ούτε να χάσεις την ταυτότητά σου. Αντίθετα, αυτό που επιθυμούμε είναι να ενταχθείς πιο εύκολα στην ελληνική κοινωνία, στην οποία εξάλλου ζεις και προσφέρεις, γνωρίζοντας την ιστορία, τον πολιτισμό, τα ήθη και τα έθιμα των Ελλήνων.

Θα πρέπει να γνωρίζεις ότι οι Έλληνες σε όλη την ιστορική διαδρομή τους διακρίνονται για το ελεύθερο πνεύμα τους, την πίστη στη δημοκρατία, την ισότητα και τη δικαιοσύνη. Χαρακτηρίζονται από την προσήλωσή τους στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη φιλοξενία και τη φιλοτιμία τους. Είναι, επίσης, άρρηκτα συνδεδεμένοι με την Ορθοδοξία, συνάμα όμως σέβονται και κάθε άλλη θρησκευτική άποψη.

Η Ελληνική Πολιτεία ζητά από σένα να κατανοήσεις όλα αυτά τα χαρακτηριστικά και να σεβαστείς τα δεδομένα και τους κανόνες που επικρατούν σ' αυτό τον τόπο. Τότε, να είσαι σίγουρος ότι η χώρα αυτή θα σε αγκαλιάσει και θα γίνει πράγματι η δεύτερη πατρίδα σου.

Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

Α . Σ Τ Ο Ι Χ Ε Ι Α Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α Σ

1. ΘΕΣΗ	
2. ΣΥΝΟΡΑ	
3. ΕΚΤΑΣΗ — ΜΟΡΦΗ	10 - 11
4. ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΠΟΥ ΒΡΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
5. ΑΚΤΕΣ	12 - 13
6. Η ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	14 - 17
7. ΤΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ	18 - 21
8. ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	
9. ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ (ποτάμια και λίμνες)	22 - 23
10. ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ	24 - 25
11. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	
12. ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	26 - 29
13. ΠΙΝΑΚΕΣ	30 - 31

Β . Σ Υ Ν Ο Π Τ Ι Κ Η Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α

1. Αρχαιότητα - Ελληνιστική Εποχή - Ρωμαιοκρατία (3000πΧ-330 μ.Χ)	34 - 37
2. Βυζάντιο (330-1453)	38 - 39
3. Τουρκοκρατία-Επανάσταση (1453-1830)	40 - 41
4. Το Νεοελληνικό Κράτος το 19ο αιώνα	42 - 43
5. Βαλκανικοί Πόλεμοι. Η Ελλάδα στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο και τον Μεσοπόλεμο (1911-1940)	44 - 45
6. Η Ελλάδα στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο - Εθνική Αντίσταση	46 - 47

Γ . Η Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Τ Ι Κ Η Ζ Ω Η

Γράμματα	50 - 53
Τέχνες	54 - 57
Θρησκεία	58 - 59
Ήθες - Έθιμα	60 - 63

Δ . Π Ο Λ Ι Τ Ε Υ Μ Α Κ Α Ι Π Ο Λ Ι Τ Ε Σ

Το Σύνταγμα	
Μορφή του πολιτεύματος	
Ανάδειξη οργάνων του Κράτους	
Διάκριση Εξουσιών	66 - 70
Διοικητική οργάνωση του κράτους	70
Δικαιώματα και υποχρεώσεις του Έλληνα πολίτη	71

Ε . Η Ε Λ Λ Α Δ Α Σ Τ Ο Ν Κ Ο Σ Μ Ο

Α' Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση	74 - 75
Β' Η Ελλάδα στους Διεθνείς Οργανισμούς	76 - 77
Γ' Η Ελλάδα στα Βαλκάνια	78 - 79

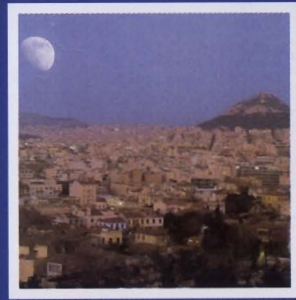
Σ Τ . Η Ε Λ Λ Α Δ Α Σ Η Μ Ε Ρ Α

Α' Πρωτογενής τομέας (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία)	
Β' Δευτερογενής τομέας (βιοτεχνία βιομηχανία)	82 - 83
Γ' Τριτογενής τομέας (εμπόριο, υπηρεσίες, μεταφορές, ναυτιλία, τουρισμός)	84 - 85

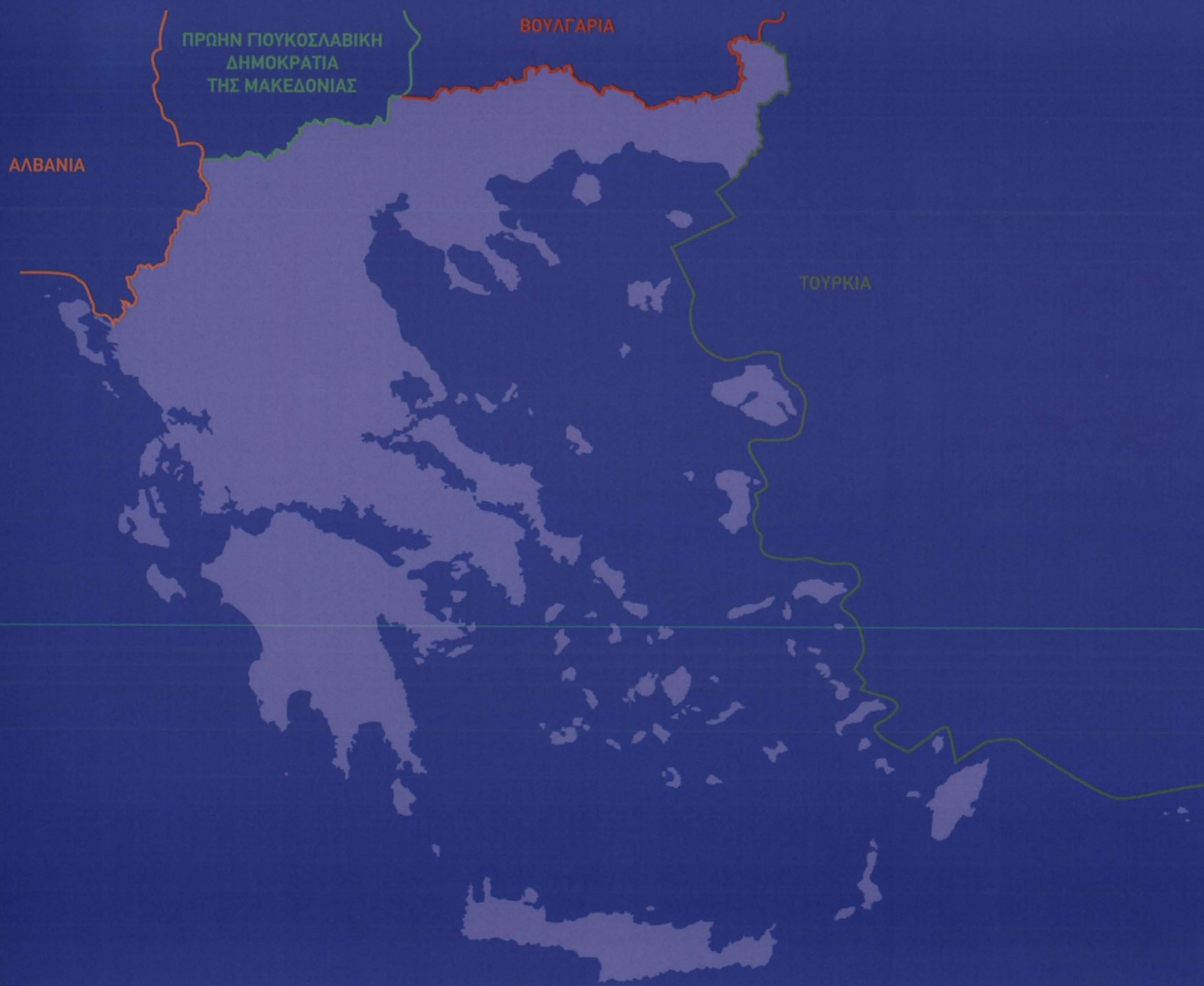

Α . Σ Τ Ο Ι Χ

Ε Ι Α

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α Σ

1. ΘΕΣΗ

Η Ελλάδα είναι η νοτιότερη χώρα της ηπειρωτικής Ευρώπης και καταλαμβάνει το νότιο άκρο της Βαλκανικής χερσονήσου.

2. ΣΥΝΟΡΑ

Στην ξηρά η Ελλάδα συνορεύει βορειοδυτικά με την Αλβανία, βόρεια με την Π.Γ.Δ.Μ. (FYROM) και τη Βουλγαρία και βορειοανατολικά με την Τουρκία. Θαλάσσια σύνορα έχει με την Τουρκία στα ανατολικά και με την Αλβανία στα βορειοδυτικά.

Το μήκος των χερσαίων συνόρων της Ελλάδας είναι:

Με Αλβανία	246,70 χλμ.
Με Π.Γ.Δ.Μ.	256,31 χλμ.
Με Βουλγαρία	458,70 χλμ.
Με Τουρκία	203,00 χλμ.

3. ΕΚΤΑΣΗ – ΜΟΡΦΗ

Η έκταση της Ελλάδας είναι 131.957 τετρ. χλμ.

Οδυσσέας Ελύτης
Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 1979

«Της Δικαιοσύνης ήλιε νοπέ»

Της δικαιοσύνης ήλιε νοπέ
και μυρσίνη συ δοξαστική
μη παρακαλώ σας μη
λησμονάτε τή χώρα μου!

Αετόμορφα έχει τα ψηλά βουνά
στα ηφαίστεια κλήματα σειρά
και τα σπίτια πιο λευκά
στου γλαυκού τό γειτόνεμα!

Της Ασίας αν αγγίζει από τη μια
της Ευρώπης λίγο αν ακουμπά
στόν αιθέρα στέκει να
και στη θάλασσα μόνη της!

4. ΟΙ ΘΑΛΑΣΣΕΣ ΠΟΥ ΒΡΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα βρέχεται από τρεις θαλάσσιες μάζες, οι οποίες είναι όλες τμήματα της ανατολικής Μεσογείου.

α) Το Ιόνιο πέλαγος. Απλώνεται ανάμεσα στην Ιταλία και την Ελλάδα και το πιο στενό του τμήμα (το στενό Οτράντο) βρίσκεται μεταξύ Ιταλίας και Αλβανίας. Είναι μια πλατιά και βαθιά θάλασσα, το βαθύτερο σημείο της οποίας (5.100 μέτρα νοτιοδυτικά της Πύλου) είναι ταυτόχρονα και το βαθύτερο σημείο ολόκληρης της Μεσογείου. Το ανατολικό όριο του Ιονίου πελάγους με το Αιγαίο βρίσκεται περίπου στην περιοχή της Ελαφονήσου και των Κυθήρων. Το Ιόνιο έπαιξε πάντοτε σημαντικό ρόλο στην ιστορία της Ελλάδας, ως χώρος επαφής της με τη δυτική Ευρώπη.

β) Το Αιγαίο πέλαγος. Η θάλασσα αυτή, που έχει μεγάλη γεωπολιτική σημασία, γιατί ενώνει τη Μεσόγειο θάλασσα με τον Εύξεινο Πόντο, απλώνεται ανάμεσα στις ανατολικές ακτές της Ελλάδας και τις δυτικές ακτές της Τουρκίας. Έχει έκταση περίπου 250.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, βόρειο άκρο της αποτελούν οι ακτές της Θράκης και δυτικό η γραμμή της Ελαφονήσου και των Κυθήρων. Συμβατικά το Αιγαίο χωρίζεται σε μικρότερα θαλάσσια τμήματα που επίσης ονομάζονται πελάγη (Μυρτώο, Ικάριο, Κρητικό κλπ.) επειδή έτσι το χώριζαν οι παλιοί ναυτικοί. Σήμερα, οι όροι αυτοί δε σημαίνουν τίποτα, αλλά έχουν διατηρηθεί από συνήθεια. Το μέσο βάθος του είναι γενικά μικρότερο από του Ιονίου, αλλά υπάρχουν αρκετά σημεία του κυρίως

στο βορρά (τάφος βορείου Αιγαίου) τα οποία ξεπερνούν τα 1.000 μέτρα. Το βαθύτερο σημείο του όμως βρίσκεται νοτιοανατολικά της Ρόδου (Λεκάνη της Ρόδου) και ξεπερνά τα 4.000 μ.

Το Αιγαίο θεωρείται κοιτίδα του ελληνισμού και είναι η θάλασσα που φιλοξένησε τον πρώτο, μεγάλο, ευρωπαϊκό πολιτισμό (Μινωική Κρήτη).

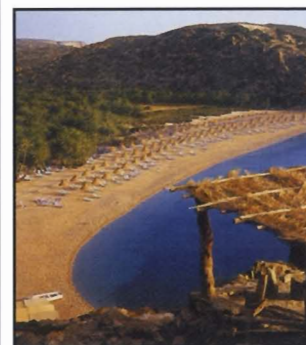
γ) Το Λιβυκό πέλαγος.

Είναι η εκτεταμένη θαλάσσια μάζα που απλώνεται από τα νότια παράλια της Κρήτης μέχρι τη βόρεια αφρικανική ακτή.

5. ΑΚΤΕΣ

Οι ακτές της Ελλάδας και ξεπερνούν τα 15.000 χλμ. σε μήκος.

Η μορφή των ελληνικών ακτών είναι πολύπλοκη και χαρακτηρίζεται από την παρουσία πολλών χερσονήσων, η πιο σημαντική από τις οποίες είναι η χερσόνησος της Χαλκιδικής στη Μακεδονία. Οι πιο σημαντικοί κόλποι της Ελλάδας στο Ιόνιο πέλαγος και από το βορρά προς το νότο είναι ο Αμβρακικός, ο Κορινθιακός, ο Κυπαρισσιακός, ο Μεσσηνιακός και ο Λακωνικός. Αντίστοιχα, στο Αιγαίο πέλαγος σχηματίζεται ο κόλπος της Καβάλας, ο Στρυμονικός, ο Θερμαϊκός, ο Παγασπιτικός, ο Σαρωνικός και ο Αργολικός.

Κρήτη. Το Βάι

Κεφαλλονιά. Ο Μύρτος

ΠΡΟΙΝ ΡΙΟΥ ΓΚΟΒΛΑΒΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΙΑ

ΚΟΛΠΟΣ ΟΡΦΑΝΟΥ

ΚΟΛΠΟΣ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ

Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ

Ν. ΑΤΤΙΚΗΣ

Ν. ΑΙΓΙΝΑΣ

Ν. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ν. ΑΚΑΡΙΑΣ

Ν. ΚΡΗΤΗΣ

Ν. ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Ν. ΚΥΘΗΡΑΣ

Ν. ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Ν. ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Ν. ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

ΒΑΝΙΑ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

Ν. ΠΕΛΛΑΣ

6. Η ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Το 1/5 περίπου της Ελλάδας το αποτελούν χιλιάδες μεγάλα και μικρά νησιά. Τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται στο Αιγαίο πέλαγος και φαίνονται να είναι σπαρμένα στην τύχη στο χώρο, γι' αυτό παλιά λέγονταν **Σποράδες**. Σήμερα η ονομασία αυτή δεν ισχύει και έχει περιοριστεί σε μια μικρή ομάδα νησιών που βρίσκονται στο βορειοδυτικό τμήμα του πελάγους.

Το μεγαλύτερο ελληνικό νησί είναι η **Κρήτη** και ακολουθούν η **Εύβοια** και η **Λέσβος**.

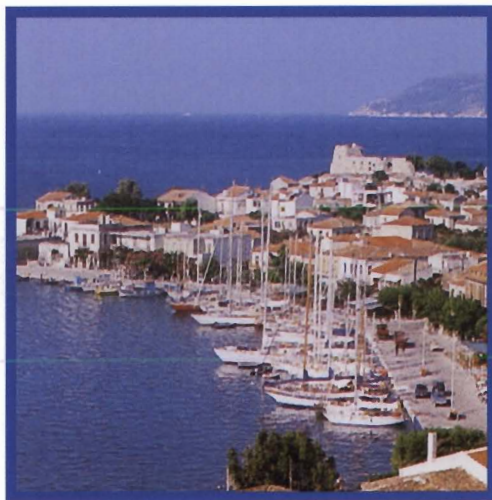
Πολλά από τα ελληνικά νησιά βρίσκονται σε μεγάλες ομάδες, οι κυριότερες από τις οποίες είναι οι **Κυκλάδες**, τα **Δωδεκάνησα** και τα **Επτάνησα**.

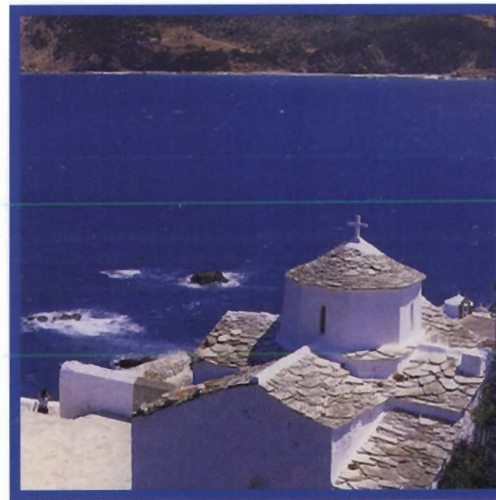
Οι **Κυκλάδες** ονομάζονται έτσι γιατί σχηματίζουν έναν κύκλο γύρω από τη Δήλο, το ιερό νησί των αρχαίων Ελλήνων. Τα περισσότερα νησιά των Κυκλάδων είναι μικρά και άνυδρα. Ελάχιστα από αυτά έχουν αρκετό καλλιεργήσιμο έδαφος, το εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον τους όμως έχει μετατρέψει αρκετά από αυτά σε διεθνή παραθεριστικά κέντρα.

Μεγάλη τουριστική σημασία έχουν και τα **Δωδεκάνησα** και ιδιαίτερα η Ρόδος η οποία δέχεται εκατομμύρια επισκέπτες κάθε χρόνο. Αξιόλογο πληθυσμό έχουν επίσης η Κως και η Κάλυμνος.

Τα **Επτάνησα** βρίσκονται στο Ιόνιο πέλαγος και ονομάζονται έτσι επειδή τα μεγαλύτερα από αυτά είναι επτά. Το μεγαλύτερο σε έκταση είναι η Κεφαλλονιά και ιδιαίτερα γνωστή διεθνώς για τη φυσική ομορφιά της είναι η Κέρκυρα.

Σάμος - Πυθαγόρειο

Σκόπελος

Καστελλόριζο, Δωδεκάνησα

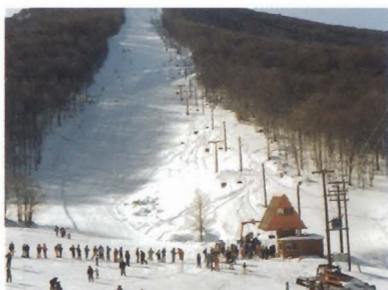

Όλυμπος

7. ΤΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ

A) Τα βουνά της Ελλάδας

Ο χώρος της Ελλάδας είναι γενικά ορεινός. Τα βουνά σπάνια ξεπερνούν τα 2.500 μέτρα, αλλά απλώνονται σε μεγάλη έκταση. Έτσι, ενώ το μέσο ύψος της χώρας δεν είναι πολύ μεγάλο (το 1/3 περίπου του ελληνικού εδάφους έχει υψόμετρο 0 έως 500 μέτρα) το ανάγλυφο είναι πολύπλοκο. Το χαρακτηριστικό αυτό έχει μεγάλη σημασία γιατί περιορίζει την καλλιεργήσιμη γη και προκαλεί δυσκολίες στις συγκοινωνίες. Αυτό συμβαίνει επειδή μερικές ελληνικές οροσειρές δημιουργούν σχεδόν αδιάβατα "φράγματα". Τα ορεινά συγκροτήματα της Ελλάδας μπορούν να χωριστούν σε τρία μεγάλα συστήματα:

Πήλιο, Χάνια

Τζουμέρκα, Πράμαντα

Ήπειρος, Τζουμέρκα

Μαγούλιανα, Αρκαδία. Το ψηλότερο χωριό της Πελοποννήσου σε υψόμετρο 1365μ. στον ορεινό όγκο του Μαινάλου

α) Την Πίνδο. Στο νότιο τμήμα της η Πίνδος συνδέεται με τα ψηλά βουνά της Στερεάς Ελλάδας (Παρνασσός, Γκιώνα, Βαρδούσια κ.ά.).

β) Το σύστημα των βουνών της Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας και της Κεντρικής Ελλάδας (Βαρνούς, Βέρμιο, Άσκιο, Όλυμπος, Όσσα κ.ά.). Σ' αυτό ανήκει το ψηλότερο ελληνικό βουνό, ο **Όλυμπος**, που φτάνει τα 2.904 μέτρα.

γ) Το σύστημα των βουνών της Πελοποννήσου και της Κρήτης.

Το σύστημα αυτό θεωρείται συνέχεια της Πίνδου. Περιλαμβάνει πολλά μεγάλα βουνά, τα ψηλότερα από τα οποία είναι ο **Ψηλορείτης** και τα **Λευκά Όρη** της Κρήτης και ο **Ταΰγετος** της Πελοποννήσου.

Β) Οι πεδιάδες της Ελλάδας.

Οι πεδιάδες της Ελλάδας είναι λίγες και μόνο δύο από αυτές (Θεσσαλονίκης – Γιαννιτσών και Θεσσαλίας) έχουν αξιόλογη έκταση.

Νέα Κορώνη, Μεσσηνία

Το Τρενάκι του Πηλίου

Λίμνη Δοϊράνη, Κυκλίδες

8. ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Λόγω της γεωγραφικής της θέσης και της γειτονίας της με τη θάλασσα, η Ελλάδα έχει ήπιο μεσογειακό κλίμα. Βρίσκεται στην εύκρατη ζώνη της Γης, άρα δεν αντιμετωπίζει υπερβολικά υψηλές ή υπερβολικά χαμηλές θερμοκρασίες. Ταυτόχρονα, επειδή είναι μια μικρή στενή χερσόνησος, όλα τα σημεία της απέχουν ελάχιστα από τη θάλασσα και δέχονται την ευεργετική της επίδραση.

Συνολικά το κλίμα της Ελλάδας είναι μεσογειακό, με δύο κύριες εποχές, μια υγρή και μια ξηρή. Η υγρή εποχή διαρκεί από τον Οκτώβριο έως το Μάρτιο και η ξηρή από τον Απρίλιο έως το Σεπτέμβριο.

9. ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ (ποτάμια και λίμνες)

Η υδρογραφία του ελληνικού εδάφους επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες, όπως οι σχετικά λίγες βροχοπτώσεις, η άνιση κατανομή τους στη διάρκεια του έτους και το ανάγλυφο της χώρας.

α) Τα ελληνικά ποτάμια

Είναι γενικά μικρά και ελάχιστα. Μόνον ο **Αχελώος**, ο **Αλιάκμονας** και ο **Πηνειός** έχουν σχετικά μεγάλο μήκος.

Εκτός όμως από τα αμιγώς ελληνικά ποτάμια, δηλαδή αυτά που πηγάζουν σε ελληνικό έδαφος, την Ελλάδα διασχίζουν και ποταμοί που πηγάζουν σε γειτονικές χώρες όπως ο **Αξιός**, ο **Στρυμόνας**, ο **Νέστος** και ο **Έβρος** και εκβάλλουν στο Αιγαίο Πέλαγος.

β) Οι φυσικές λίμνες της Ελλάδας είναι επίσης μικρές.

Η μεγαλύτερη είναι η **Τριχωνίδα** της Στερεάς Ελλάδας που μόλις πλησιάζει τα 100 τετραγωνικά χιλιόμετρα ενώ οι περισσότερες από τις υπόλοιπες περιορίζονται μεταξύ 10 και 45 τετρ. χλμ. Δύο από αυτές (**οι Πρέσπες**) δεν ανήκουν αποκλειστικά στην Ελλάδα. Παλαιότερα στην Ελλάδα υπήρχαν και μερικές άλλες λίμνες οι οποίες αποξηράνθηκαν με τη βοήθεια τεχνητών καναλιών επειδή σχημάτιζαν ανθυγιεινά έλη. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν για παράδειγμα, η λίμνη **Βοϊβηίδα** (Κάρλα) της Θεσσαλίας, η λίμνη **Γιαννιτών** της Μακεδονίας και η **Κωπαΐδα** της Βοιωτίας.

Ποταμός Αχέρωντας, Άρτα

Μικρός καταρράκτης στον Καλαμά

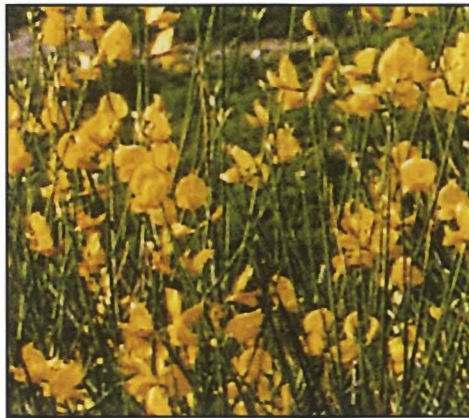
Ποταμός Αχελώος, Αιτωλοακαρνανία

10. ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ

Φοινικόπτερα στο Δέλτα του Έβρου

Η Ελλάδα είναι ο παράδεισος των βοτανολόγων επειδή η **χλωρίδα** της, η πιο πλούσια σε ολόκληρη την Ευρώπη, περιλαμβάνει περισσότερα από 6.000 είδη φυτών. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ελληνικής χλωρίδας αποτελεί η συμμετοχή πολλών ενδημικών φυτικών ειδών, δηλαδή ειδών που φυτρώνουν σε ένα μόνον τόπο και όχι αλλού. Η βλάστησή της όμως δεν είναι εξίσου πλούσια για πολλούς λόγους, ο πιο σημαντικός από τους οποίους είναι οι ανθρωπίνες δραστηριότητες. Οι πόλεμοι, η άναρχη ανάπτυξη των πόλεων, οι φωτιές και ορισμένες λαθραίες μέθοδοι γεωργίας και κτηνοτροφίας, περιόρισαν πολύ τα ελληνικά δάση. Φυσική συνέπεια είναι οι καταστροφές που προκαλούνται από τις πλημμύρες και πλήττουν τις πυκνοκατοικημένες περιοχές.

Πλούσια είναι και η ελληνική **πανίδα**, η οποία όμως έχει υποστεί εξίσου μεγάλη επίδραση από τον ανθρώπινο παράγοντα. Πολλά είδη ζώων έχουν ήδη περιοριστεί στο ελάχιστο και άλλα κινδυνεύουν να εξαφανιστούν. Γι' αυτόν το λόγο πολλές περιοχές της χώρας, κυρίως υγρότοποι, βρίσκονται υπό προστασία.

Τα τελευταία χρόνια το κράτος αναπτύσσει έντονη δράση για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα προς την ίδια κατεύθυνση δραστηριοποιούνται και οικολογικές οργανώσεις.

Χελώνα Καρέττα-Καρέττα, Ζάκυνθος

11. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο πληθυσμός της Ελλάδας ανέρχεται σε 10.939.771 άτομα.

12. ΟΙ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Το μεγαλύτερο αστικό συγκρότημα της Ελλάδας είναι η Αθήνα μαζί με τον Πειραιά και τους γειτονικούς δήμους, με πληθυσμό που ξεπερνά τα 3.000.000 κατοίκους. Ακολουθεί η Θεσσαλονίκη ενώ τέσσερεις ακόμα ελληνικές πόλεις (Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, Βόλος) ξεπερνούν τους 100.000 κατοίκους.

Η Αθήνα είναι μία από τις 10 μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης και μία από τις αρχαιότερες του κόσμου. Το όνομα της οφείλεται στη θεά Αθηνά και η ιστορία της ξεκίνησε πριν από χιλιάδες χρόνια, όταν ο βασιλιάς και ήρωας Θησέας ένωσε τους μικρούς οικισμούς της περιοχής της σε μία πόλη. Η Αθήνα είναι κτισμένη στην Αττική, σε μία περιοχή με εξαιρετικό κλίμα και χαρακτηριστική ομορφιά. Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα πολλοί Έλληνες και ξένοι ποιητές ύμνησαν το περίφημο **Αττικό τοπίο**. Από το 1834 η Αθήνα είναι πρωτεύουσα του Ελληνικού κράτους και η έδρα της Κυβέρνησης. Τα σημαντικά ιστορικά της μνημεία δέχονται εκατομμύρια επισκέπτες κάθε χρόνο. Αποτελεί επίσης σημαντικό οικονομικό κέντρο της χώρας, αφού συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανίας και του εργατικού δυναμικού της.

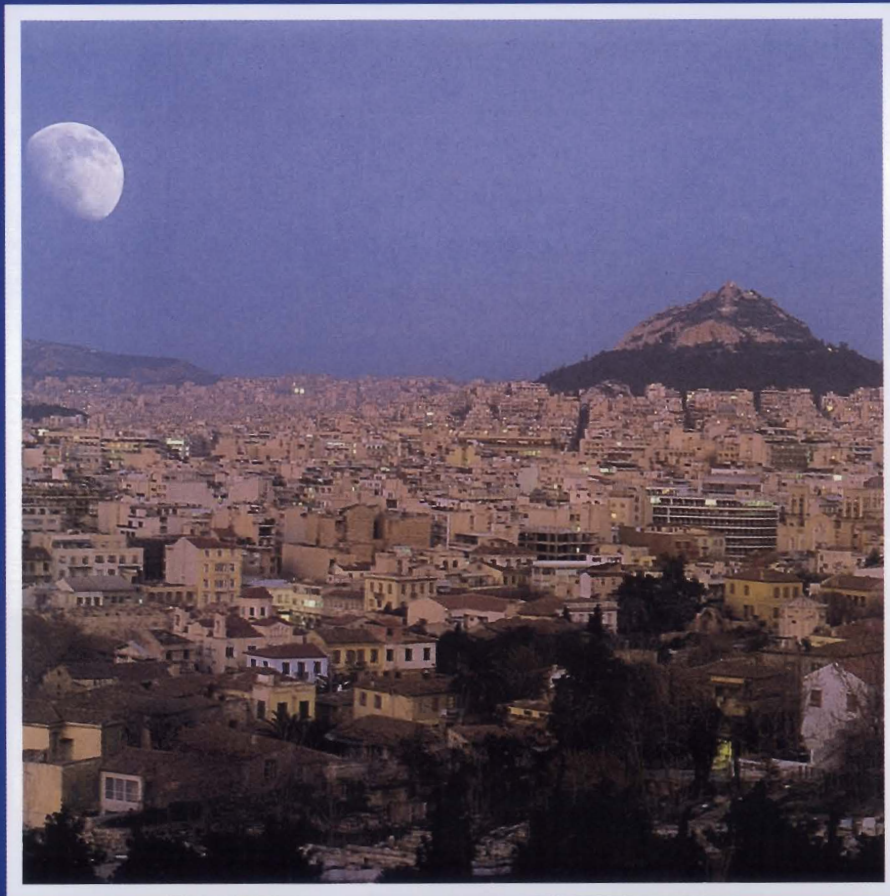
Η Θεσσαλονίκη, η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη της Ελλάδας, είναι κτισμένη στο βορρά, κοντά σε μια μεγάλη πεδιάδα, δηλαδή σε μια περιοχή με πολλά γεωγραφικά πλεονεκτήματα. Γι' αυτό η περιοχή της κατοικήθηκε από τα προϊστορικά χρόνια, η ίδια η πόλη όμως ιδρύθηκε το 316 ή 315 π.Χ., όταν βασιλιάς της Μακεδονίας ήταν ο Κάσσανδρος. Το όνομα της οφείλεται στη Θεσσαλονίκη, γυναίκα του Κάσσανδρου και αδελφή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της Θεσσαλονίκης είναι ότι ήταν πάντα μεγαλούπολη, ενώ η Αθήνα ήταν κάποτε ένα ασήμαντο χωριό. Σήμερα, η Θεσσαλονίκη είναι μία από τις σπουδαιότερες πόλεις της Βαλκανικής χερσονήσου και ένα σημαντικό κοινωνιακό και οικονομικό κέντρο. Είναι η έδρα του Οργανισμού για την Ανασυγκρότηση των Βαλκανίων.

Καλαμάτα

Καβάλα

Αθήνα

- ΘΡΑΚΗ
- ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
- ΗΠΕΙΡΟΣ
- ΘΕΣΣΑΛΙΑ
- ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ
- ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ
- ΚΡΗΤΗ
- ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ
- ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Τα Γεωγραφικά Διαμερίσματα της Ελλάδας

Η Ελλάδα χωρίζεται σε δέκα (10) μικρότερες περιοχές που ονομάζονται γεωγραφικά διαμερίσματα. Οι περιοχές αυτές είναι:

1. Η Θράκη. Καλύπτει το βορειοανατολικό τμήμα της Ελλάδας. Είναι μία αρκετά πεδινή περιοχή με ακτές στο Αιγαίο πέλαγος.

2. Η Μακεδονία.

Είναι το μεγαλύτερο σε έκταση γεωγραφικό διαμέρισμα και καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της βόρειας Ελλάδος. Έχει πολλούς ορεινούς όγκους, σημαντικά ποτάμια αλλά και τη μεγαλύτερη ελληνική πεδιάδα (Θεσσαλονίκης – Γιαννιτσών). Μεγαλύτερη πόλη είναι η Θεσσαλονίκη.

3. Η Ήπειρος.

Καλύπτει το βορειοδυτικό τμήμα της χώρας. Είναι μια ορεινή και άγονη περιοχή με υπέροχα τοπία. Μεγαλύτερη πόλη της είναι τα Ιωάννινα.

4. Η Θεσσαλία.

Αποτελεί το κεντρικό τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας και είναι η πιο πεδινή περιοχή της χώρας. Μεγαλύτερη πόλη είναι η Λάρισα.

5. Η Στερεά Ελλάδα.

Βρίσκεται νότια της Ηπείρου και της Θεσσαλίας. Είναι μια γενικά ορεινή περιοχή αλλά έχει και μερικές αξιόλογες πεδιάδες (π.χ. της Βοιωτίας). Στη Στερεά Ελλάδα υπάρχουν αξιόλογες πόλεις, όπως το Αργίριο, η Λαμία και η Χαλκίδα.

6. Η Περιοχή της Πρωτεύουσας.

Θεωρείται χωριστό διαμέρισμα επειδή έχει πολύ μεγάλο πληθυσμό και χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες.

7. Η Πελοπόννησος.

Χωρίζεται από τη Στερεά Ελλάδα με τον Κορινθιακό Κόλπο και τη Διώρυγα της Κορίνθου. Είναι ένα γενικά ορεινό διαμέρισμα, αλλά παρουσιάζει σημαντικές διαφορές αναγλύφου από περιοχή σε περιοχή. Μεγαλύτερη πόλη είναι η Πάτρα.

8. Η Κρήτη.

Αποτελεί χωριστό γεωγραφικό διαμέρισμα επειδή έχει μεγάλη έκταση. Είναι ένα ορεινό νησί με λίγες πεδιάδες κυρίως δίπλα στις βόρειες ακτές της. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της Κρήτης όμως είναι το ότι τα πιο γόνιμα εδάφη της βρίσκονται σε σχετικά μεγάλο υψόμετρο (οροπέδια). Μεγαλύτερη πόλη είναι το Ηράκλειο.

9. Τα Νησιά του Ιονίου Πελάγους.

Περιλαμβάνει τα δεκάδες νησιά του Ιονίου, τα οποία διαφέρουν πολύ μεταξύ τους ως προς το ανάγλυφο και την πυκνότητα του πληθυσμού. Μεγαλύτερη πόλη είναι η Κέρκυρα.

10. Τα Νησιά του Αιγαίου Πελάγους.

Περιλαμβάνει τα περισσότερα από τα χιλιάδες νησιά του Αιγαίου. Μεγαλύτερη πόλη είναι η Ρόδος.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΗΣΙΑ ΜΕ ΤΟ
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ (1991)

ΟΝΟΜΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Κρήτη	539.938
Εύβοια	205.502
Κέρκυρα	104.781
Ρόδος	98.181
Λέσβος	87.151
Χίος	51.060
Σαλαμίνα	34.272
Σάμος	33.032
Ζάκυνθος	32.556
Κεφαλληνία	29.362
Κως	26.379
Σύρος	19.870
Λευκάδα	19.350
Λήμνος	17.645
Κάλυμνος	15.706
Νάξος	14.838
Θάσος	13.527
Αίγινα	11.369

ΤΑ 15 ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΣΕ ΕΚΤΑΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΗΣΙΑ

ΟΝΟΜΑ	ΕΚΤΑΣΗ (τετρ. χλμ.)
Κρήτη	8.312
Εύβοια	3.655
Λέσβος	1.630
Ρόδος	1.398
Χίος	841
Κεφαλληνία	781
Κέρκυρα	592
Σάμος	476
Λήμνος	476
Νάξος	428
Ζάκυνθος	404
Άνδρος	379
Θάσος	378
Λευκάδα	302
Κάρπαθος	301

ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΝΗΣΙΑ
ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ

ΟΝΟΜΑ	ΕΚΤΑΣΗ (τετρ. χλμ.)
Άνδρος	380
Πάρος	194
Τήνος	194
Μήλος	150
Κέα	130
Αμοργός	121
Ίος	108
Κύθνος	99
Μύκονος	85
Σύρος	83
Θήρα	76
Σέριφος	73
Σίφνος	73

ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΝΗΣΙΑ
ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ

ΟΝΟΜΑ	ΕΚΤΑΣΗ (τετρ. χλμ.)
Ρόδος	1.398
Κάρπαθος	301
Κως	290
Κάλυμνος	111
Αστυπάλαια	97
Κάσος	66
Τήλος	63
Σύμη	58
Λέρος	53

ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΝΗΣΙΑ
ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

ΟΝΟΜΑ	ΕΚΤΑΣΗ (τετρ. χλμ.)
Κεφαλληνία	781
Κέρκυρα	592
Ζάκυνθος	405
Λευκάδα	302
Ιθάκη	96

ΦΥΣΙΚΕΣ ΛΙΜΝΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ)

ΟΝΟΜΑ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (τετραγ. χλμ.)	ΜΕΓΙΣΤΟ ΜΗΚΟΣ (μέτρα)	ΜΕΓΙΣΤΟ ΠΛΑΤΟΣ (μέτρα)	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
Τριωνίδα	95,840	21.490	6.700	Στερεά Ελλάδα
Βόλβη	70,353	21.500	6.725	Μακεδονία
Βεγορίτις	54,311	14.800	6.900	Μακεδονία
Βιστωνίς	45,030	12.450	7.000	Θράκη
Κορώνεια	42,823	10.750	5.050	Μακεδονία
Μικρή Πρέσπα	42,541	15.300	6.500	Μακεδονία
Μεγάλη Πρέσπα	39,400	11.600	6.100	Μακεδονία
Κερκίνη	37,688	14.490	5.650	Μακεδονία
Καστοριάς	28,655	7.500	5.425	Μακεδονία
Ιωαννίνων	19,470	7.950	5.425	Ήπειρος
Υλίκη	19,118	10.825	5.600	Στερεά Ελλάδα
Δοϊράνης	15,350	8.100	2.750	Μακεδονία
Αμβρακία	14,477	13.150	3.740	Στερεά Ελλάδα
Λυσιμαχία	13,085	6.238	3.000	Στερεά Ελλάδα
Πετρών	12,294	5.250	4.238	Μακεδονία

ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΟΤΑΜΙΑ

ΟΝΟΜΑ	ΜΗΚΟΣ ΡΟΗΣ(χλμ.)	ΠΗΓΕΣ
Αλιάκμονας	320	Γράμμος Κόζακας
Αχελώος	220	Νότια Πίνδος
Πηνειός		
Θεσσαλίας	205	Χάσια, Αντιχάσια
Έβρος	204	Βουλγαρία
Νέστος	130	Βουλγαρία
Στρυμόνας	118	Βουλγαρία
Καλαμάς	115	Δούσκος
Άραχθος	110	Μέτσοβο
Αλφειός	110	Ταύγετος
Ενipeας	84	Χαλκοδόνιο
Ευρώτας	82	Βλακοκερασιά
Ασωπός	80	Ελικώνας, Υλίκη
Λούρος	80	Τομαροχώρια
Σπερχειός	80	Τυμφρηστός
Μέγδοβας	78	Νότια Πίνδος
Αξιός	76	FYROM
Αώος	70	Βόρεια Πίνδος
Γαλλικός	70	Κρούσια
Λάδων	70	Αροάνια
Μόρνος	70	Βαρδούσια
Πηνειός		
Πελοποννήσου	70	Ερύμανθος
Πάμισος	60	Νότια Πίνδος
Λουδίας	60	Κρύα Βρύση

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΜΕΤΑΞΥ 1821 ΚΑΙ 1997

ΕΤΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ (κάτ./τετρ. χλμ.)
1821	938.765	19,8
1828	753.400	15,9
1838	752.077	15,8
1848	986.731	20,8
1861	1.096.810	23,0
1870	1.457.894	29,0
1879	1.679.470	33,5
1889	2.187.208	34,4
1896	2.433.806	38,3
1907	2.631.952	41,6
1920	5.016.889	39,5
1925	5.957.900	46,1
1930	6.367.149	49,3
1935	6.836.984	52,9
1940	7318.915	56,6
1951	7.646.402	57,9
1956	8.031.013	60,8
1961	8.398.050	63,6
1965	8.550.333	64,8
1971	8.831.036	66,9
1975	9.046.542	68,5
1981	9.729.350	73,7
1982	9.789.513	74,2
1983	9.846.627	74,6
1984	9.895.801	75,0
1985	9.934.294	75,3
1986	9.967.264	75,5
1987	10.000.644	75,8
1988	10.037.037	76,1
1989	10.089.550	76,5
1990	10.160.551	77,0
1991	10.259.000	77,8
1992	10.321.883 (εκτίμηση)	
1993	10.379.453(εκτίμηση)	
1996	10.465.000(εκτίμηση)	
1998	10.512.000(εκτίμηση)	
2000	10.558.000(εκτίμηση)	
2002	10.589.000(εκτίμηση)	
2005	10.627.000(εκτίμηση)	
2007	10.644.000(εκτίμηση)	

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ
(ΑΝΩ ΤΩΝ 30.000 ΚΑΤΟΙΚΩΝ)1991

ΟΝΟΜΑ	1971	1981	1991
Αγρίνιο	41.794	46.568	52.896
Αθήνα	2.540.241	3.028.245	3.072.922
Αλεξ/λη	22.995	35.799	38.220
Αχαρνές	24.621	41.068	61.352
Βέροια	29.692	37.966	38.713
Βόλος	88.096	107.751	116.031
Δράμα	29.692	37.118	38.546
Ηράκλειο	84.710	110.958	126.907
Θεσσα/νίκης	557.360	706.180	749.048
Ιωάννινα	40.130	53.279	68.072
Καβάλα	46.234	56.705	58.025
Καλαμάτα	40.402	44.920	47.641
Καρδίτσα	25.685	27.532	30.289
Κατερίνη	30.512	40.592	47.011
Κέρκυρα	28.630	39.741	40.502
Κοζάνη	23.240	31.333	32.010
Κομοτηνή	28.896	37.487	39.927
Λαμία	37.872	41.846	44.084
Λάρισα	72.336	102.426	113.426
Ξάνθη	24.867	33.897	37.463
Πάτρα	120.847	154.596	170.452
Ρόδος	32.092	41.425	43.558
Σαλαμίνα	18.256	27.215	31.899
Σέρρες	39.897	46.317	50.390
Τρίκαλα	34.794	45.160	48.962
Χαλκίδα	36.300	53.806	62.837
Χανιά	53.026	64.740	72.092

ΑΣΤΙΚΟΣ, ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

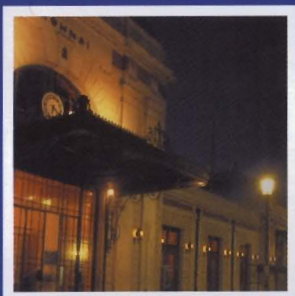
ΕΤΟΣ	ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΗΜΙΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
1920	22,9%	15,2%	61,9%
1928	31,1%	14,5%	54,4%
1940	32,8%	14,8%	52,4%
1951	37,7%	14,8%	47,5%
1961	43,3%	12,9%	43,8%
1971	53,2%	11,6%	35,2%
1981	58,1%	11,6%	30,3%
1991	58,9%	12,8%	28,3%

Η ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΑ ΔΥΟ ΦΥΛΑ

ΕΤΟΣ	ΑΝΔΡΕΣ %	ΓΥΝΑΙΚΕΣ %
1861	52	48
1870	52	48
1879	52	48
1889	52	48
1896	52	48
1907	50	50
1920	50	50
1928	50	50
1940	50	50
1951	49	51
1961	49	51
1971	49	51
1981	49	51
1991	49	51

Β . Σ Υ Ν

Ο Π Τ Ι Κ Η Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α

1. Αρχαιότητα-Ελληνιστική Εποχή - Ρωμαιοκρατία (3000π.Χ.-330 μ.Χ)

Στον Ελληνικό χώρο κατοίκησαν άνθρωποι από πάρα πολύ παλιά, περίπου από το 70.000 π.Χ. Ωστόσο τα πρώτα ελληνικά φύλα άρχισαν να φτάνουν μόλις το 3000 π.Χ. Το κυριότερο απ' αυτά τα φύλα ήταν οι **Αχαιοί**, οι οποίοι συγκρότησαν το πρώτο ισχυρό κράτος στην ηπειρωτική Ελλάδα και απόκτησαν και τον έλεγχο του Αιγαίου Πελάγους. Υπάρχουν αποδείξεις ότι εγκαταστάθηκαν και στο νησί της Κρήτης, αφού υπέταξαν τους Μινωίτες, ένα προγενέστερο ελληνικό φύλο. Επειδή το κυριότερο κέντρο των Αχαιών ήταν οι **Μυκήνες** στην Αργολίδα, ο πολιτισμός τους ονομάστηκε **Μυκηναϊκός**. Για τον ίδιο λόγο οι Αχαιοί πολλές φορές ονομάζονται και **Μυκηναίοι**. Ο Μυκηναϊκός πολιτισμός μαζί με τον προηγούμενο του, το Μινωϊκό, ήταν οι πρώτοι μεγάλοι πολιτισμοί που εμφανίστηκαν στον ελληνικό χώρο. Ειδικά ο Μυκηναϊκός δείχνει καθαρά τον πλούτο και τη δύναμη των βασιλιάδων του. Φαίνεται ότι οι Μυκηναίοι κατάλαβαν τη μεγάλη δύναμή τους και γι' αυτό αποφάσισαν να εκστρατεύσουν κατά της Τροίας (γύρω στο 1184 π.Χ.), μια πλούσια πόλη που βρισκόταν σε πολύ καλή γεωγραφική θέση (στη βορειοδυτική Μ. Ασία). Από τα αρχαιολογικά ευρήματα και τις πληροφορίες των αρχαίων συγγραφέων συμπεραίνουμε ότι η Τροία κυριεύθηκε και κήκη μετά από μακροχρόνια πολιορκία. Σ' αυτά τα γεγονότα αναφέρονται τα ποιήματα του **Ομήρου**, **Ιλιάδα** και **Οδύσσεια** (**Ομηρικά Έπη**). Τα ποιήματα αυτά θεωρούνται από τις μεγαλύτερες ανθρώπινες δημιουργίες. Μετά από τους Αχαιούς ήρθαν οι **Δωριείς** (το

1100 π.Χ περίπου), που διέλυσαν το κράτος των Αχαιών και για πολύ καιρό η Ελλάδα δε γνώρισε μεγάλη πρόοδο. Η περίοδος αυτή, επειδή τα σχέδια που χρησιμοποιούνταν στην τέχνη ήταν γραμμές και κύκλοι, ονομάζεται **γεωμετρική**. Η διάρκειά της είναι περίπου τρεις αιώνες (11ος-9ος). Οι επιστήμονες δεν μπορούν να εξηγήσουν ακόμη την απουσία της γραφής σ' αυτό το χρονικό διάστημα.

Όταν αργότερα φτιάχτηκαν μικρές πόλεις (τέλη 8ου-αρχές 7ου αιώνα) που ήταν σαν τα σημερινά κράτη (**πόλεις-κράτη**), οι Έλληνες άρχισαν να προοδεύουν παντού, στα γράμματα, στις τέχνες, στις επιστήμες. Αυτοί δημιούργησαν την Ιστορία, τη Φιλοσοφία, το Θέατρο. Σκέφτηκαν και εφάρμοσαν επίσης τη **Δημοκρατία** σαν το καλύτερο πολίτευμα. Αν και ζούσαν, όπως είπαμε, σε χωριστές μικρές πόλεις, όλοι τους καταλάβαιναν ότι ήταν Έλληνες.

Έτσι, όταν ήρθαν οι Πέρσες από την Ανατολή, με σκοπό να τους υποδουλώσουν, ενώθηκαν, και ενώ ήταν πολύ λιγότεροι τους νίκησαν, και τους έδιωξαν για πάντα (490-479 π.Χ.). Μετά τη νίκη τους αυτή, κατάλαβαν περισσότερο τη διαφορά τους από τους **βαρβάρους**.

Η Αφροδίτη της Μήλου, Μουσείο Λούβρου, Παρίσι

Ο Ερμής του Πραξιτέλη

Η Ακρόπολη των Αθηνών

ΓΕΓΟΝΟΣ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
Εμφάνιση της πρώτης ελληνικής γραφής	1450-1400 π.Χ.
Τρωική Εκστρατεία	1184-1174 π.Χ.
Κάθοδος των Δωριέων	1100 π.Χ.
Πόλεμοι κατά των Περσών	490-479 π.Χ.
Πελοποννησιακός Πόλεμος	431-404 π.Χ.
Πανελλήνια Εκστρατεία κατά της Ασίας υπό τον Αλέξανδρο	336 π.Χ.
Θάνατος του Αλεξάνδρου	323 π.Χ.
Διάρθρωση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας	395 μ.Χ.
Ίδρυση της Κωνσταντινούπολης	330
Εικονομαχία	727-843
Σχίσμα	1054
Εγκατάσταση των Τούρκων στα βυζαντινά εδάφη	1071
Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους	1204
Ανασύσταση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας	1261
Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους	1453
Κήρυξη της Επανάστασης από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη στη Μολδοβλαχία	Φεβρουάριος 1821
Κήρυξη της Επανάστασης στην Πελοπόννησο και επικράτηση της Συμμαχίας Τούρκων και Αιγυπτίων	Μάρτιος-Μάιος 1821
Ναυμαχία του Ναβαρίνου	1825
Ανεξαρτησία της Ελλάδας	Οκτώβριος 1827
Δολοφονία του πρώτου Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια στο Ναύπλιο	3 Φεβρουαρίου του 1830 Σεπτέμβριος του 1831
Άφιξη του πρώτου βασιλιά Όθωνα στο Ναύπλιο	Ιανουάριος του 1833
Έξωση του Όθωνα	1862
Προσάρτηση των Ιονίων Νήσων	1864
Προσάρτηση της Θεσσαλίας	1881
Πτώχευση της Ελλάδας	1893
Ελληνική ήττα στον πόλεμο με τους Τούρκους	1897
Μακεδονικός Αγώνας	1904-1908
Νικηφόρα για την Ελλάδα λήξη των βαλκανικών πολέμων και νέες εδαφικές προσαρτήσεις	1913
Είσοδος της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	1917
Κατάληψη της Σμύρνης από τον Ελληνικό Στρατό	Μάιος του 1919
Μικρασιατική Καταστροφή	Αύγουστος 1922
Αβασίλευτη Δημοκρατία	Μάρτιος του 1924
Δικτατορία Μεταξά	Αύγουστος του 1936
Κήρυξη του πολέμου από την Ιταλία	28 Οκτωβρίου του 1940
Γερμανική εισβολή	6 Απριλίου του 1941
Μάχη της Κρήτης	20 Μαΐου-1 Ιουνίου 1941
Ανατίναξη της Γέφυρας του Γοργοπόταμου από τις ελληνικές αντιστασιακές οργανώσεις	25 Νοεμβρίου του 1942
Απελευθέρωση της Αθήνας	12 Οκτωβρίου του 1944
Εμφύλιος Πόλεμος	1946-1949

Το αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου

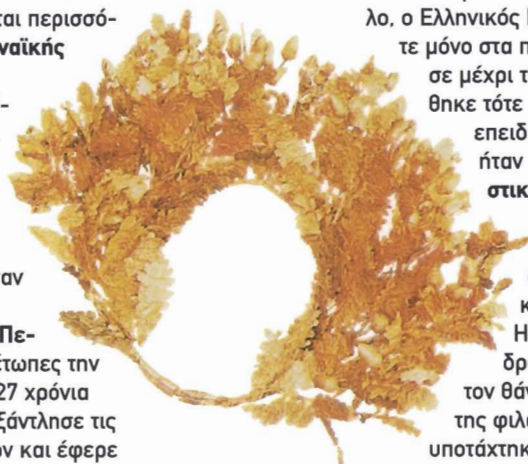

Κατάλαβαν δηλαδή, την αξία της ελευθερίας, του μέτρου και της αρμονίας κι έτσι έφτιαξαν έργα τέχνης που σήμερα θαυμάζονται από όλο τον κόσμο. Αυτή η εποχή ονομάζεται **Κλασική (5ος-4ος π.Χ. αιώνας)** και συνδέεται περισσότερο με τη διακυβέρνηση της **Αθηναϊκής Δημοκρατίας** από τον **Περικλή**.

Απ' όλες τις αρχαίες Ελληνικές πόλεις, οι πιο δυνατές ήταν η Αθήνα, η Σπάρτη και η Θήβα. Αυτές οι πόλεις, η μία μετά την άλλη, προσπάθησαν να υποτάξουν όλες τις υπόλοιπες (**Ηγεμονία**), αλλά στην προσπάθειά τους αυτή προκαλούσαν πολλούς εμφύλιους πολέμους.

Ο μεγαλύτερος απ' αυτούς ήταν ο **Πελοποννησιακός**, που έφερε αντιμέτωπες την Αθήνα με τη Σπάρτη και κράτησε 27 χρόνια (431-404 π.Χ.). Αυτός ο πόλεμος εξάντλησε τις δυνάμεις όλων των πόλεων-κρατών και έφερε την παρακμή τους. Καθώς οι πόλεις-κράτη βρισκόνταν σε παρακμή, μία νέα ελληνική δύναμη εμφανίστηκε από τη **Μακεδονία** και μπόρεσε και τις υπέταξε. Ήταν το Κράτος του **Βασιλιά Φιλίππου (356-336 π.Χ.)**.

Ο Φίλιππος ένωσε όλους τους Έλληνες, ενώ ο

Το χρυσό στεφάνι του Φιλίππου

γιος του **Αλέξανδρος (336-323 π.Χ.)** τους οδήγησε ενωμένους στην Ασία (336π.Χ). Με τις κατακτήσεις του Αλέξανδρου, τον οποίο οι Ευρωπαίοι ιστορικοί τον 19ο αιώνα ονόμασαν **Μεγάλο**, ο Ελληνικός Πολιτισμός, γνωστός μέχρι τότε μόνο στα παράλια της Μεσογείου, έφτασε μέχρι τα βάθη της Ασίας. Δημιουργήθηκε τότε ένας παγκόσμιος πολιτισμός κι επειδή τα περισσότερα στοιχεία του ήταν ελληνικά, ονομάστηκε **Ελληνιστικός**. Το κυριότερο από τα στοιχεία αυτά ήταν η ελληνική γλώσσα που διαδόθηκε σ' όλο σχεδόν τον τότε γνωστό κόσμο.

Η Αυτοκρατορία του Αλέξανδρου άρχισε να διαλύεται μετά τον θάνατό του (323 π.Χ.), εξαιτίας της φιλαρχίας των διαδόχων του και υποτάχτηκε στους Ρωμαίους. Η σημερινή Ελλάδα, όταν κατακτήθηκε από τη Ρώμη (146 π.Χ), έγινε κι αυτή ρωμαϊκή επαρχία. Παρά την υποταγή της Ελλάδας στους Ρωμαίους, το ελληνικό πνεύμα συνέχισε να ζει και να είναι πρότυπο δημιουργίας.

Ο Μέγας Αλέξανδρος

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΙ, ΤΩΡΑ ΠΟΥ ΤΕΛΕΙΩΝΟΥΝ ΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ, ΝΑ ΕΥΤΥΧΗΣΕΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗΝ. ΟΛΟΙ ΟΙ ΘΗΗΤΟΙ ΑΠΟ ΔΩ ΚΑΙ ΠΕΡΑ ΝΑ ΖΗΣΟΥΝ ΣΑΝ ΛΑΟΙΣ, ΜΟΝΙΑΣΜΕΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΠΡΟΚΟΠΗ. ΘΕΩΡΗΣΕΤΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗ ΠΑΤΡΙΔΑ ΣΑΣ, ΜΕ ΚΟΙΝΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΟΠΟΥ ΘΑ ΚΥΒΕΡΝΟΥΝ ΟΙ ΑΡΙΣΤΟΙ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΦΥΛΗΣ. ΔΕΝ ΞΕΧΩΡΙΖΩ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΟΠΩΣ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΣΤΕΝΟΚΕΦΑΛΟΙ, ΣΕ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΒΑΡΒΑΡΟΥΣ. ΔΕΝ ΜΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΕΙ Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΟΥΤΕ Η ΡΑΤΣΑ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΝ. ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΜΕΡΙΖΩ ΜΕ ΕΝΑ ΜΟΝΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ, ΤΗΝ ΑΡΕΤΗΝ. ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΚΑΘΕ ΚΑΛΟΣ ΞΕΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΚΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΕΙΝΑΙ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΣ ΑΠΟ ΒΑΡΒΑΡΟ. ΑΝ ΠΟΤΕ ΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΟΥΝ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΕΝ ΘΑ ΚΑΤΑΦΥΓΕΤΕ ΠΟΤΕ ΣΤΑ ΟΠΛΑ, ΠΑΡΑ ΘΑ ΤΙΣ ΛΥΝΕΤΕ ΕΙΡΗΝΙΚΑ. ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ ΘΑ ΣΤΑΘΩ ΕΓΩ ΔΙΑΙΤΗΤΗΣ ΣΑΣ. ΤΟΝ ΘΕΟ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΟΝ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΣΑΝ ΑΥΤΑΡΧΙΚΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ, ΑΛΛΑ ΣΑΝ ΚΟΙΝΟ ΠΑΤΕΡΑ ΟΛΩΝ, ΩΣΤΕ Η ΔΙΑΓΩΓΗ ΣΑΣ ΝΑ ΜΟΙΑΖΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΖΩΗ ΠΟΥ ΚΑΝΟΥΝ ΤΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ. ΑΠΟ ΜΕΡΟΥΣ ΜΟΥ ΣΑΣ ΘΕΩΡΩ ΟΛΟΥΣ ΙΣΟΥΣ, ΛΕΥΚΟΥΣ Ή ΜΕΛΑΜΠΟΥΣ ΚΑΙ ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΜΗΝ ΕΙΣΤΕ ΜΟΝΟΝ ΥΠΗΚΟΟΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΜΟΥ, ΑΛΛΑ ΜΕΤΟΧΟΙ, ΟΛΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΟΙ. ΟΣΟ ΠΕΡΝΑΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΧΕΡΙ ΜΟΥ ΘΑ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΩ ΝΑ ΣΥΝΤΕΛΕΣΘΟΥΝ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΥΠΟΣΧΟΜΑΙ. ΤΟΝ ΟΡΚΟ ΠΟΥ ΔΩΣΑΜΕ ΜΕ ΤΗΝ ΣΠΟΝΔΗ ΑΠΟΨΕ ΚΡΑΤΕΙΣΤΕ ΤΟΝ ΣΑΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΑΓΑΠΗΣ.

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΣΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΤΟΥ, ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΩΠΙΔΑ, ΤΟ 324 Π.Χ.

2.Βυζάντιο (330 -1453)

Πάτμος, Μονή του Θεολόγου, εικόνα της Σταύρωσης

Το απέραντο Ρωμαϊκό Κράτος, όταν πλησίαζε το τέλος του, διαιρέθηκε από τους τελευταίους αυτοκράτορες, στις αρχές του 4ου μ.Χ αιώνα, σε δύο μεγάλα κομμάτια: το **Δυτικό** και το **Ανατολικό**.

Το **Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος** είχε για πρωτεύουσά του μία νέα πόλη, την οποία ίδρυσε ο Αυτοκράτορας **Κωνσταντίνος (330μ.Χ)**, γι' αυτό ονομάστηκε **Κωνσταντινούπολη**. Το κράτος αυτό, όπου οι περισσότεροι κάτοικοι μιλούσαν την ελληνική γλώσσα και είχαν γίνει **χριστιανοί**,

εξελίχθηκε σ' αυτό που ονομάζουμε **Βυζαντινή Αυτοκρατορία** (από την αρχαία ονομασία της πόλης που ήταν «**Βυζάντιο**»). Μέρος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας αποτέλεσε και η σημερινή Ελλάδα.

Η νέα Αυτοκρατορία, αφού στηρίχτηκε στο **χριστιανισμό**, τους **ρωμαϊκούς νόμους και τον Ελληνισμό**, κατόρθωσε να ζήσει για 11 αιώνες, κρατώντας μακριά τους εχθρούς της, άλλοτε πολεμώντας, άλλοτε κάνοντάς τους φίλους και άλλοτε κάνοντάς τους χριστιανούς (**εκχριστιανισμός**), όπως έγινε για παράδειγμα με τους Σλάβους και τους Ρώσους. Στη μεγαλύτερη δύναμή της έφτασε τον 11ο αιώνα, όταν βασίλευε η **Μακεδονική Δυναστεία**, οπότε και ο πολιτισμός της γνώρισε μεγάλη άνθιση.

Την ίδια περίοδο όμως, οι δύο Χριστιανικές Εκκλησίες, η Ανατολική και η Δυτική, ο **Πατριάρχης** και ο **Πάπας**, διαφώνησαν τόσο πολύ για το πώς έπρεπε να λατρεύουν το Θεό οι πιστοί τους, ώστε χωρίστηκαν τελείως μεταξύ τους. Η κατάσταση αυτή ονομάστηκε **Σχίσμα (1054)** και συνεχίζεται μέχρι σήμερα μεταξύ **Ορθοδόξων και Καθολικών**. Μία άλλη θρησκευτική διαμάχη που συγκλόνησε την Ανατολική Εκκλησία για ένα σχεδόν αιώνα (726-843) ήταν η **Εικονομαχία**. Αυτοκράτορες, λαός και κλήρος χωρίστηκαν σε οπαδούς της λατρείας των εικόνων και

σε εχθρούς της.

Στη σύγκρουση αυτή, που τα βαθύτερα αίτια της ήταν πολιτικά, έδωσε τέλος η Ζ΄ Οικουμενική Σύνοδος (843 μ.Χ.).

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία στο μεταξύ, άρχισε να αντιμετωπίζει και άλλα προβλήματα στο εσωτερικό της, για τα οποία έφταιγε και αυτή. Τέτοια ήταν, η εγκατάλειψη της γης, η παραμέληση της ναυτιλίας και η εξασθένηση της εξουσίας του Αυτοκράτορα. Έτσι βρήκαν την ευκαιρία οι Τούρκοι, μία ισχυρή φυλή που κατέβηκε από τα Βορειοανατολικά και είχε πιστέ-

Εικόνα από τη Νέα Μονή Χίου

ψει στον Μωαμεθανισμό, να εγκατασταθούν μετά από νικηφόρες μάχες στο έδαφός της (1071) και να περιορίσουν την έκτασή της. Οι Σταυροφόροι επίσης, μετά την Τέταρτη Σταυροφορία, βρήκαν κι αυτοί την ευκαιρία να κυριέψουν την ίδια την Κωνσταντινούπολη (1204) και να μοιράσουν τα εδάφη της Αυτοκρατορίας μεταξύ τους.

Στους Βυζαντινούς απόμειναν πολύ λίγα μέρη που όμως έγιναν μικρά κράτη και κατάφεραν να ενωθούν και να ξαναφτιάξουν τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία (1261). Αυτή βέβαια δεν ήταν ούτε τόσο μεγάλη, ούτε τό-

σο δυνατή, όσο παλιά. Γι' αυτό και άρχισε να κυκλώνεται σιγά-σιγά από τους ισχυρότερους Τούρκους. Τελικά, παρά τη βοήθεια από τη Δύση, την ηρωική άμυνα και την αυτοθυσία του τελευταίου **Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Παλαιολόγου**, η Κωνσταντινούπολη κυριεύτηκε από τον Τούρκο Σουλτάνο Μωάμεθ τον Β΄, στις **29 Μαΐου του 1453 (Άλωση)**.

Αυτό ήταν το οριστικό τέλος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Οι Τούρκοι έκαναν πρωτεύουσά τους την Κωνσταντινούπολη και ίδρυσαν τη δική τους **Οθωμανική Αυτοκρατορία**. Πολλοί Έλληνες δάσκαλοι τότε αναγκάστηκαν να φύγουν από τη πατρίδα τους και να πάνε σε δυτικές χώρες όπου συνέχισαν το πνευματικό έργο τους και έκαναν γνωστό το ελληνικό πνεύμα στην Ευρώπη. Το σπουδαιότερο πράγμα που κατάφεραν, ήταν να γνωρίσουν στους Ευρωπαίους τους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς.

Μυστράς, Λακωνία

Άγιο Όρος, Μονή Εσφιγμένου

3.Τουρκοκρατία-Επανάσταση (1453-1830)

Όσο διαρκούσε η κυριαρχία των Τούρκων (400 χρόνια), οι Έλληνες μπόρεσαν και επιβίωσαν, παρά τους μεγάλους διωγμούς και γενικά τα σκληρά μέτρα που μεταχειρίστηκε σε βάρος τους ο κατακτητής. Την ανοχή που είχε δείξει αυτός σε ορισμένους τομείς (**προνόμια**), για να μπορεί να τους εξουσιάζει καλύτερα (για παράδειγμα να μαζεύει πιο εύκολα τους φόρους), οι υπόδουλοι τη χρησιμοποίησαν για να καλυτερέψουν τη θέση τους, να μην ξεχάσουν την ελληνική γλώσσα, να ταξιδεύουν και να συνθίσουν σε μία δική τους οργάνωση.

Με τη φροντίδα της Εκκλησίας και των λίγων πνευματικών συμπατριωτών τους, δημιουργήσαν τα **κρυφά σχολεία** και άρχισαν σιγά-σιγά να μαθαίνουν για την ιστορία τους και όσα είχαν πετύχει οι πρόγονοί τους και να μην χεχθούν την ελληνική τους ταυτότητα. Σ' αυτή τους την προσπάθεια, ενισχύθηκαν και από άλλους συμπατριώτες τους που είχαν πλουτίσει στο εξωτερικό από το εμπόριο. Στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα, επίσης, έφταναν βιβλία από την Ευρώπη τυπωμένα από Έλληνες εκδότες και βοηθούσαν κι αυτά στη πνευματική αναγέννηση (**Νεοελληνικός Διαφωτισμός**).

Οι υπόδουλοι Έλληνες ποτέ δεν είχαν σταματήσει να ξεσηκώνονται κατά του κατακτητή. Είχαν σχηματίσει για το σκοπό αυτό άτακτα στρατιωτικά σώματα, που τα αποτελούσαν οι **Αρματολοί** και οι **Κλέφτες**. Ο λαός τραγούδησε τα κατορθώματά τους σε πολλά **δημοτικά τραγούδια**. Στην προσπάθειά τους αυτή είχαν συμπαραστή, απ' όλες τις ξένες δυνάμεις, μόνο τη Ρωσία. Σ' αυτή τη χώρα, που ήταν ορθόδοξη χριστιανική, στήριζαν τις ελπίδες τους για την απελευθέρωση. Το 1821 έκριναν ότι μπορούσαν να κάνουν τη **μεγάλη Επανάσταση** για να ξαναβρούν την

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης,
ο αρχιστράτηγος της Ελληνικής Επανάστασης,
γνωστός και ως "Γέρος του Μοριά"

Παιδιά, σαν θέτε λεβεντιά και κλέφτες να γενίτε,
εμένα να ρωτήσετε να σας ομολογήσω
της κλεφτουριάς τα βάσανα και των κλεφτών τα ντέρτια.
Μαύρη ζωή που κάνουμε εμείς οι μαύροι κλέφτες!
Ποτέ μας δεν αλλάζουμε και δεν ασηροφορούμε,
ολημερίς στον πόλεμο, τη νύχτα καρσαούλι.
Δώδεκα χρόνους έκαμα στους κλέφτες καπετάνιος.
Ζεστό ψωμί δε έφαγα, δεν πλάγιασα σε στρώμα,
τον ύπνο δεν εκόριτσα, του ύπνου τη γλυκάδα,
το χέρι μου προσκέφαλο και το σπαθί μου στρώμα,
και το καριοφιλάκι μου σαν κόρη αγκαλιασμένο.

Δημοτικό τραγούδι που περιγράφει τη δύσκολη ζωή των κλεφτών

"Η έξοδος του Μεσολογγίου". Σύνθεση του Θ.Π. Βρυζάκη
(αντίγραφο Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου)

ελευθερία τους. Επηρεασμένοι σ' αυτή τους την απόφαση και από τις ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης που υποστήριζαν το δικαίωμα του κάθε λαού να μπορεί να ζει σαν ελεύθερο Έθνος. Είχαν προετοιμαστεί επίσης και από μία μυστική επαναστατική οργάνωση τη **Φιλική Εταιρία (1814)**.

Την **Ελληνική Επανάσταση** άρχισε το Φεβρουάριο του 1821 ο Αρχηγός της Φιλικής Εταιρίας, **Αλέξανδρος Υψηλάντης** (από ονομαστή οικογένεια της Κων/πολης και ικανός αξιωματικός του Τσάρου Αλεξάνδρου του Α΄), από τη σημερινή Ρουμανία (**Μολδοβλαχία**), αφού εκεί ζούσαν πολλοί Έλληνες άρχοντες και έμποροι που θα μπορούσαν να βοηθήσουν. Η προσπάθειά του αυτή απέτυχε. Όμως, ένα μήνα αργότερα, ξεκίνησε και άλλη επανάσταση στην Πελοπόννησο (**25 Μαρτίου 1821**), από τους πολιτικούς, τους στρατιωτικούς αρχηγούς των υπόδουλων Ελλήνων και τους κληρικούς. Αυτή διαδόθηκε στην υπόλοιπη ηπειρωτική Ελλάδα και στα νησιά. Έτσι επικράτησε.

Η Ελληνική Επανάσταση ήταν το πρώτο **εθνικό κίνημα** που πέτυχε τους σκοπούς του, αν και οι ηγεμόνες της Ευρώπης, όσο διαρκούσε, ήταν τελείως εχθρικοί και είχαν λόγους να συμπαθούν το Σουλτάνο (**Ιερή Συμμαχία**). Με την πάροδο του χρόνου, όμως, άρχισαν να αλλάζουν στάση, όταν είδαν ότι η Τουρκία εξαιτίας της παρακμής της δε μπορούσε να σταματήσει την Επανάσταση και οι Έλληνες είχαν μια σειρά από επιτυχίες.

Οι ίδιοι οι λαοί τους, επίσης, με πρωτοβουλία σημαντικών προσωπικοτήτων συμπαραστέκονταν με διάφορους τρόπους στο σκληρό και

άνισο αγώνα των επαναστατημένων Ελλήνων (**Φιλελληνισμός**).

Τα γεγονότα που συγκίνησαν περισσότερο την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη ήταν η **Καταστροφή της Χίου (1822)** και των **Ψαρών (1824)** και η **Έξοδος του Μεσολογγίου (1826)**.

Οι Έλληνες, όταν ελευθέρωσαν το μεγαλύτερο μέρος της πατρίδας τους, οργάνωθηκαν και πολιτικά, ψηφίζοντας **φιλελεύθερο και δημοκρατικό Σύνταγμα**. Η Κυβέρνησή τους όμως, σαν επαναστατική που ήταν, δεν αναγνωριζόταν από τις **Μεγάλες Δυνάμεις** (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Αυστρία, Πρωσία).

Η Επανάσταση κινδύνεψε και από τη δική τους των Ελλήνων αλλά και από τη συμμαχία του Σουλτάνου με τον Αιγύπτιο Ηγεμόνα **Μεχμέτ Αλή (1825)**. Λίγο έλειψε μάλιστα, ο ανηψιός του δεύτερου, **Ιμπραήμ**, να καταστρέψει τελείως τους επαναστατημένους Έλληνες. Η ένοπλη επέμβαση των **Μεγάλων Δυνάμεων**, όμως έσωσε την

Επανάσταση. Τον Οκτώβριο του 1827 ο ενωμένος στόλος των Άγγλων, Ρώσων και Γάλλων νίκησε στη **Ναυμαχία του Ναυαρίνου** (στην Πύλο της Πελοποννήσου) τον Τουρκοαιγυπτιακό στόλο και ανάγκασε τον Μεχμέτ Αλή να σταματήσει τον πόλεμο στην Πελοπόννησο.

Μετά τη ναυμαχία στο Ναυαρίνο, οι ευρωπαϊκές δυνάμεις και κυρίως η Αγγλία, υπολογίζοντας τα συμφέροντά τους, κατάλαβαν ότι ήταν προτιμότερο γι' αυτές, να ιδρυθεί ένα **ελεύθερο και ανεξάρτητο ελληνικό κράτος** στη Νότια Βαλκανική, με εδάφη που ανήκαν προηγουμένως στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Αυτό αποφασίστηκε με τη **Συνθήκη του Λονδίνου, στις 3 Φεβρουαρίου του 1830**, και θεωρείται η αρχή της **Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας**.

Μετά τη ναυμαχία στο Ναυαρίνο, οι ευρωπαϊκές δυνάμεις και κυρίως η Αγγλία, υπολογίζοντας τα συμφέροντά τους, κατάλαβαν ότι ήταν προτιμότερο γι' αυτές, να ιδρυθεί ένα **ελεύθερο και ανεξάρτητο ελληνικό κράτος** στη Νότια Βαλκανική, με εδάφη που ανήκαν προηγουμένως στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Αυτό αποφασίστηκε με τη **Συνθήκη του Λονδίνου, στις 3 Φεβρουαρίου του 1830**, και θεωρείται η αρχή της **Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας**.

Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, Καπετάνισσα από τις Σπέτσες, ηρωίδα της Ελληνικής Επανάστασης

Αδαμάντιος Κοραΐς, εκπρόσωπος του Νεοελληνικού Διαφωτισμού

Μονή Ιωάννου Προδρόμου, Στεμνίτσα Αρκαδίας, ένα από τα κρυφά σχολεία.

Μεθώνη Γκραβούρα του Ο. Ντάππερ, 1688

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΛΒΟΣ (1792 - 1869)

ΕΙΣ ΣΑΜΟΝ

Θέλει αρετή και τόλμη η Ελευθερία.

Αδαμάντιος Κοραΐς (1748 - 1833)

Από τη μελέτη του «**ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ**»

Εξεναντίας αληθινήν ελευθερίαν τότε μόνον έχει ο πολίτης, όταν την μεταχειρίζεται με τρόπον, ώστε να μην εμποδίση άλλου συμπολίτου κανενός ελευθερίαν και τότε μόνον εμπορεί να την φυλάξη, όταν σεβάζεται και τους συμπολίτας του ως ελευθέρους. Η άκρατος ελευθερία ευρίσκειται εις την κατάστασιν της φύσεως και διά να ελευθερωθώσιν από τους καθημερινούς πολέμους και τας εις αλλήλους αδικίας, όσας η τοιαύτη ελευθερία γεννά, ενώθησαν οι άνθρωποι εις πολιτικός κοινωνίας και νναγκάσθησαν να θυσιάση μικρόν καθένας μέρος της ακράτου ελευθερίας, δια να φυλάξη το υπόλοιπον με ειρήνην. Δια τούτο ώνόμασαν προσφιέστατα την δικαιοσύνην

θυγατέρα της ανάγκης και μητέρα της ειρήνης.

4. Το Νεοελληνικό Κράτος το 19ο αιώνα

Το νέο Ελληνικό κράτος ήταν πολύ μικρό σε έκταση και περιοριζόταν στην Πελοπόννησο, μέχρι λίγο πιο πάνω από τη Στερεά Ελλάδα και σε μερικά νησιά. Πρωτεύουσα του νέου Ελληνικού κράτους ήταν το Ναύπλιο. Ο πρώτος Κυβερνήτης Ιωάννης Καποδίστριας προσπάθησε να κάνει Κράτος την επαναστατημένη Ελλάδα και να μεγαλώσει τα σύνορά της, αλλά δυστυχώς δολοφονήθηκε από τους αντιπάλους του (1831).

Τότε οι Μεγάλες Δυνάμεις συμφώνησαν να κυβερνήσει την Ελλάδα βασιλιάς, ο βαυαρός Όθωνας (1832). Οι πολλοί ξένοι όμως που έφερε μαζί του ο Όθωνας γίνα να τον βοηθούν στα καθήκοντά του και η απόφαση του να κυβερνά αποκλειστικά αυτός χωρίς σύνταγμα, έκαναν το λαό να επαναστατήσει. Η Επανάσταση αυτή ανάγκασε το βασιλιά να δώσει **Σύνταγμα (3 Σεπτεμβρίου 1843)**. Από το γεγονός αυτό πήρε το όνομά της η **Πλατεία Συντάγματος** της Αθήνας, η οποία από το 1834 είχε γίνει πρωτεύουσα του Κράτους. Και μετά απ' αυτό το γεγονός όμως ο Όθωνας συνέχιζε να μην αρέσει στο λαό που τελικά τον έδιωξε από τη χώρα (**Έξωση, 1862**). Στη θέση του, οι Μεγάλες Δυνάμεις έφεραν τον **Γεώργιο Α' Γλύξμπουργκ**. Όσο οι ελεύθεροι Έλληνες γνώριζαν ότι πολλοί περισσότεροι αδελφοί τους ήταν ακόμη υποδουλωμένοι στους Τούρκους, δεν αρκούσαν στα σύνορα που τους είχαν δώσει οι Ευρωπαίοι. Η διάθεσή τους αυτή, να ελευθερώσουν δηλαδή και τους άλλους υπόδουλους Έλληνες και τα σύνορα της Ελλάδας να φτάσουν μέχρι εκεί που βρίσκονταν αυτοί, ονομάστηκε **Μεγάλη Ιδέα**.

Παρά τις διπλωματικές και στρατιωτικές προσπάθειες όμως του Ελληνικού Κράτους προς αυτή τη κατεύθυνση, η πολιτική αυτή δεν είχε σχεδόν κανένα αποτέλεσμα. Τα μόνα εδάφη που έδωσαν οι Δυνάμεις στην Ελλάδα το 19ο αιώνα, ήταν τα Ιόνια νησιά (1864), η Θεσσαλία και ένα μικρό μέρος της Ηπείρου (1881).

Παρόμοιες ιδεολογίες με την ελληνική Μεγάλη Ιδέα επικρατούσαν και σε άλλα ευρωπαϊκά έθνη που ήταν είτε κομματιασμένα, είτε υποδουλωμένα σε διάφορους μονάρχες προκαλώντας συνέχεια επαναστάσεις. Τα περισσότερα σημερινά ευρωπαϊκά κράτη σχηματίστηκαν μ' αυτό τον τρόπο. Στις αρχές του 19ου αιώνα, το μόνο βαλκανικό έθνος που είχε σχηματίσει ελεύθερο και ανεξάρτητο κράτος ήταν η Ελλάδα. Οι Σέρβοι μόνο είχαν αποκτήσει αυτονομία (1815), ενώ Αλβανοί, Βούλγαροι και Ρουμάνοι ήταν ακόμη υποταγμένοι στους Τούρκους. Ενώ όμως οι βαλκανικοί λαοί συμπαραστέκονταν ο ένας στον άλλο στα απελευθερωτικά κινήματα, προς το τέλος του αιώνα και στις αρχές του επόμενου, ήρθαν αντιμέτωποι με την ανοχή και μερικές φορές την υποκίνηση των Τούρκων για το χώρο της **Μακεδονίας**.

Ιωάννης Καποδίστριας, ο πρώτος Κυβερνήτης της ελεύθερης Ελλάδας

Τον Ελληνικό αυτό χώρο, ενώ ήταν ακόμη υπο Τουρκική κατοχή, τον ήθελαν όλοι οι γειτονικοί βαλκανικοί λαοί, αλλά πιο σκληρή ήταν η σύγκρουση μεταξύ Ελλήνων και Βουλγάρων. Οι Βούλγαροι προσπαθούσαν με διάφορους τρόπους να αλλάξουν τα θρησκευτική πίστη και την εθνική ταυτότητα των ελληνικών πληθυσμών. Τότε Έλληνες αξιωματικοί, μόνοι τους στην αρχή, και στη συνέχεια με την καθοδήγηση του κράτους, αφού σχημάτισαν

ένοπλες ομάδες (**Μακεδονομάχοι**), άρχισαν να αμύνονται εναντίον των Βουλγάρων. Ο **Μακεδονικός Αγώνας** συνεχίστηκε με πολλά θύματα ανάμεσα στον άμαχο πληθυσμό και στους Μακεδονομάχους μέχρι το 1908.

Στο εσωτερικό της η Ελλάδα κατόρθωσε να εκσυγχρονιστεί υπό την ηγεσία ενός προοδευτικού πολιτικού, του **Πρωθυπουργού Χαρίλαου Τρικούπη (1832-1896)**. Σ' αυτόν οφείλεται ο τερματισμός της πολιτικής αστάθειας, η αλλαγή δηλαδή πολλών κυβερνήσεων μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα. Ο Χ. Τρικούπης επίσης έβαλε τις βάσεις για τη βιομηχανική ανάπτυξη της χώρας και τη δημόσια διοίκηση. Δικά του έργα

είναι το **σιδηροδρομικό δίκτυο (1882)** και η **διώρυγα του Ισθμού της Κορίνθου (1893)**. Δεν υπολόγισε όμως καλά τις οικονομικές δυνατότητες της μικρής τότε Ελλάδας και το 1893 αναγκάστηκε να ομολογήσει την **Πτώχευσή** της. Έτσι, με το τέλος του 19ου αιώνα η Ελλάδα παρουσιαζόταν οικονομικά αποδυναμωμένη και διεθνώς απομονωμένη.

Ταυτόχρονα, με την πολιτική και κοινωνική οργάνωση του νέου Ελληνικού κράτους, σ' ολόκληρο το 19ο αιώνα και στις αρχές του 20ου, προχωρούσε και η πνευματική του δημιουργία. Επίσημη γλώσσα ήταν αυτή που διδασκόταν στα σχολεία και χρησιμοποιούνταν στη διοίκηση και έμοιαζε πολύ με την αρχαία ελληνική γλώσσα (**καθαρεύουσα**). Μαζί με νέους τρόπους λογοτεχνικής έκφρασης που εμφανίστηκαν αυτήν την εποχή, παρόμοιους με της Ευρώπης, παρατηρείται και μία στροφή των λογοτεχνών προς τη γλώσσα του λαού (**δημοτική**). Σ' αυτή τη γλώσσα γράφτηκαν αριστουργήματα από δύο μεγάλους ποιητές, το **Διονύσιο Σολωμό (1798-1857)** που ένα ποίημά του έγινε ο **Ελληνικός Εθνικός Ύμνος** και τον **Κωστή Παλαμά (1859-1942)**.

Πάυλος Μελάς, Έλληνας αξιωματικός, κορυφαία μορφή του Μακεδονικού αγώνα.

Το δημαρχείο της Ερμούπολης στη Σύρο

Κ. Βολανάνης, "Η πυρπόληση της Τουρκικής φρεγάτας από τον Παπανικολή". Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος

Ο Ισθμός της Κορίνθου

Αθήνα, ο σταθμός Πελοποννήσου (φωτογραφία του Γιάννη Σκουλά)

Μάχη στα στενά του Σαρανταπόρου, στον Α' Βαλκανικό Πόλεμο.

5. Βαλκανικοί Πόλεμοι. Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο και το Μεσοπόλεμο (1911-1940)

Μόλις μετά το 1910 η Ελλάδα και τα υπόλοιπα βαλκανικά κράτη (που είχαν στο μεταξύ ιδρυθεί μετά την ανεξαρτησία τους από την Οθωμανική Αυτοκρατορία), κατάλαβαν ότι έπρεπε να ενεργήσουν όλοι μαζί εναντίον της Τουρκίας, αφού αυτή δεν αναγνώριζε τα εθνικά τους δικαιώματα. Η βαλκανική συμμαχία εναντίον της Τουρκίας οφείλεται περισσότερο στον Έλληνα Πρωθυπουργό **Ελευθέριο Βενιζέλο**. Με τους δύο νικηφόρους βαλκανικούς πολέμους (1911-1912 και 1912-1913) η Ελλάδα κατόρθωσε να μεγαλώσει τα σύνορά της. Από τα νησιά πήρε την Κρήτη, τη Χίο, τη Λέσβο, τη Σάμο και τη Λήμνο και από τα ηπειρωτικά εδάφη τη Δυτική Μακεδονία. Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1918) η Ελλάδα δεν πήρε αμέσως μέρος. Για τη συμμετοχή ή όχι της χώρας στις πολεμικές επιχειρήσεις, υπήρχε διαφωνία μεταξύ του πρωθυπουργού Ε. Βενιζέλου και του Βασιλιά Κωνσταντίνου. Η διαφωνία αυτή χώρισε και το λαό σε οπαδούς της μιας και της άλλης πλευράς και διέσπασε την ενότητα του. Τελικά επικράτησε η γνώμη του Πρωθυπουργού. Η Ελλάδα δηλαδή πολέμησε μαζί με τους Δυτικούς Συμμάχους (**Entente**). Ο βασιλιάς υποχρεώθηκε να φύγει από την Ελλάδα (1917), επειδή δεν δεχόταν αυτή την εθνική πολιτική, την οποία είχε και ο λαός εγκρίνει με εκλογές.

Μετά τη νίκη της Entente και το τέλος του Πολέμου (1918), απελευθερώθηκαν η **Ανατολική Μακεδονία** και η **Δυτική Θράκη** (1919). Η κυριότερη διπλωματική επιτυχία του Ε. Βενιζέλου ήταν η συναινετική αποδοχή των Συμμάχων για την είσοδο του Ελληνικού Στρατού **στη Σμύρνη και γενικά στη Μ. Ασία**, όπου η ελληνική παρουσία ήταν συνεχής από την Αρχαιότητα (Μάιος 1919).

Με τη Συνθήκη των Σεβρών (1920), η περιοχή αυτή προβλεπόταν ότι μπορούσε να προσαρτηθεί στην Ελλάδα μετά από 5 χρόνια. Με την ίδια συνθήκη γίνονταν ελληνική και η Ανατολική Θράκη (εκτός από την περιοχή της Κων/πολης). Τα Δωδεκάνησα επίσης (εκτός από τη Ρόδο και το Καστελλόριζο) και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, μαζί με την Ίμβρο και την Τένεδο, αναγνωρίζονταν σαν ελληνικά. Ήταν η μεγαλύ-

τερη εδαφική έκταση στην οποία έφτασε ποτέ η Ελλάδα στη νεότερη ιστορία της. Οι όροι της συνθήκης όμως δεν αναγνωρίστηκαν από την Τουρκία που με την καθοδήγηση του ηγέτη Μουσταφά Κεμάλ (Ατατούρκ), ξεκίνησε τον πόλεμο εναντίον της Ελλάδας.

Ο πόλεμος αυτός ονομάστηκε **Μικρασιατικός**.

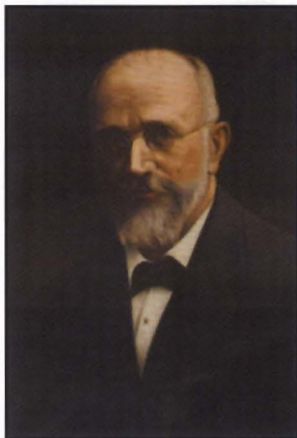
Ο Μικρασιατικός πόλεμος τελείωσε με βίαιη εκδίωξη των Ελλήνων της Μ.Ασίας από το νέο Τουρκικό Κράτος. Αυτό ήταν και το οριστικό τέλος της Μεγάλης Ιδέας (**Μικρασιατική Καταστροφή 1922**). Τότε ήρθε στην Ελλάδα ένα μεγάλο κύμα προσφύγων από τις περιοχές που έγιναν τουρκικές. Η ήττα της Ελλάδας στη Μ. Ασία έκανε ορισμένους αξιωματικούς που πολέμησαν εκεί να επαναστατήσουν, να τιμωρήσουν τους υπεύθυνους και να εκδιώξουν για δεύτερη φορά το βασιλιά

Κωνσταντίνο. Με τη Συνθήκη της Λωζάνης (1923) η Ελλάδα επανήλθε στα σύνορα που έχει σήμερα, εκτός από τη Β. Ήπειρο και τα Δωδεκάνησα, τα οποία κατείχε η Ιταλία και έγιναν ελληνικά το 1947.

Στο χρονικό διάστημα μέχρι την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1919-1939), η Ελλάδα αφοσιώθηκε στην αναδιοργάνωσή της. Ασχολήθηκε πρώτα με την αποκατάσταση των προσφύγων. Στη συνέχεια με την οικονομία, την παιδεία, την κοινωνική πρόνοια και το στρατό. Για να πετύχει περισσότερο σ' αυτή την προσπάθεια, φρόντισε να λύσει ειρηνικά τα προβλήματα με τους γείτονές της στα Βαλκάνια (1930-1940), ενώ υπέγραψε και Σύμφωνο Φιλίας με τον πρώην εχθρό της, την Τουρκία (1930). Η πολιτική κατάσταση, όμως, δεν ήταν σταθερή γιατί οι πολιτικές δυνάμεις δεν συμφωνούσαν με ποιο πολιτεύμα θα ήταν

καλύτερο να κυβερνηθεί η Ελλάδα. Την **Αβασίλευτη Δημοκρατία**, που καθιερώθηκε μετά από Δημοψήφισμα το 1924, δεν επιθυμούσαν οι φιλοβασιλικοί οι οποίοι κινήθηκαν πολλές φορές για να την ανατρέψουν και να επαναφέρουν τη Βασιλεία. Με τον ίδιο τρόπο προσπάθησαν να τους αντιμετωπίσουν και οι οπαδοί της Αβασίλευτης Δημοκρατίας, από τους οποίους οι περισσότεροι ήταν και οπαδοί του Ε. Βενιζέλου. Το 1935 επαναφέρθηκε η Βασιλεία. Μέσα από όλη αυτή την πολιτική σύγκρουση βρήκε την ευκαιρία να επιβάλει δικτατορία ο στρατηγός Ιωάννης Μεταξάς (1936), έχοντας με το μέρος του και το Βασίλειο Γεώργιο τον Β΄. Τον βοήθησε και η διεθνής πολιτική κατάσταση. Στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη τότε είχαν επικρατήσει δικτατορίες καταδιώκονταν όσοι ήταν αντίθετοι με το καθεστώς και ειδικά οι κομμουνιστές. Περιορίστηκαν επίσης οι πολιτικές ελευθερίες του λαού. Στα χρόνια του μεσοπολέμου έχουμε μεγάλες επιδράσεις από την Ευρώπη στους Έλληνες λογοτέχνες και καλλιτέχνες.

Από τη **Γενιά του '30**, όπως ονομάστηκε η ομάδα όλων εκείνων των διανοουμένων οι οποίοι ανανέωσαν την ελληνική πνευματική ζωή, ξεχώρισαν δύο: **Ο Γεώργιος Σεφέρης (1900-1972)** και **ο Οδυσσέας Ελύτης (1911-1996)**. Είναι τα δύο ελληνικά **Νόμπελ λογοτεχνίας** (Σεφέρης 1963 και Ελύτης 1979).

Ελευθέριος Βενιζέλος

Νυφική φορεσιά από την Αλεξάνδρεια Ημαθίας

Σαρακατσάνα Θράκης

6. Η Ελλάδα στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο - Εθνική Αντίσταση

Στις 28 Οκτωβρίου του 1940 η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στην Ελλάδα.

Ο ελληνικός στρατός, παρά τις μικρές του δυνάμεις και τις δύσκολες καιρικές συνθήκες, κατόρθωσε να κρατήσει μακριά τον εχθρό. Η λαϊκή συμπαράσταση στα μετόπισθεν ήταν συγκινητική. Διανοούμενοι και καλλιτέχνες βοηθούσαν με κάθε τρόπο τον Αγώνα. Οι γυναίκες της Ηπείρου επίσης προσφέρθηκαν από μόνες τους να μεταφέρουν πολεμοφόδια στον αγωνιζόμενο ελληνικό στρατό. Μετά από μία σειρά από νίκες οι Έλληνες στρατιώτες μπήκαν στα αλβανικά εδάφη, όπου οι ελληνικοί πληθυσμοί τους υποδέχτηκαν σαν ελευθερωτές. Και η δεύτερη επιθετική επιχείρηση του Ιταλού δικτάτορα Μουσολίνι που έγινε το Μάρτιο του 1941 (εαρινή), δεν είχε καλύτερη τύχη.

Μετά την ιταλική ήττα η Ελλάδα δέχτηκε νέα εισβολή, αυτή τη φορά από τη ναζιστική Γερμανία. Και πάλι η ελληνική στρατιωτική και πολιτική ηγεσία αποφάσισε να αντιμετωπίσει το νέο εισβολέα, αν και οι δυνάμεις του έθνους είχαν εξαντληθεί. **Τον Απρίλιο του 1941** η Ελλάδα αναγκάστηκε να υποκύψει. Ο αγώνας όμως συνεχίστηκε από τα υπολείμματα του Ελληνικού στρατού στην Κρήτη (Μάιος 1941) και στη Μέση Ανατολή. Η Ελλάδα ήταν από τις ελάχιστες ευρωπαϊκές χώρες που αντιστάθηκε κατά του Άξονα και μάλιστα για πολύ (8 μήνες). Έδωσε έτσι καιρό να οργανώσουν οι

Σύμμαχοι την άμυνά τους καλύτερα και καθυστέρησε τον Χίτλερ στην εκστρατεία του εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης.

Ακολούθησε μία τετράχρονη σκληρή περίοδος **Κατοχής (1941-1944)** από τα στρατεύματα του Άξονα, τα οποία, αντίθετα από κάθε δικαιο πολέμου, συντηρούνταν και ανεφοδιάζονταν από του πόρους του Ελληνικού κράτους. Το αποτέλεσμα ήταν ο αποδεκατισμός του πληθυσμού όλη αυτή την περίοδο από την πείνα, τις στερήσεις και τις κακουχίες. Το εθνικό φρόνημα όμως του ελληνικού λαού δεν κάμφθηκε. Η γενναία πράξη δύο νεαρών πατριωτών να κατεβάσουν τη Γερμανική Σημαία που είχε υψωθεί στην Ακρόπολη (**30 Μαΐου του 1941**), το έδειχνε καθαρά.

Οι Έλληνες γρήγορα οργανώθηκαν σε αντιστασιακές ομάδες και σχημάτισαν αντάρτικο στρατό στα βουνά. Αντιφασιστικά συνθήματα στους τοίχους της Αθήνας και των άλλων μεγάλων πόλεων, διανομή παράνομων προκηρύξεων, διαδηλώσεις και απεργίες, ήταν οι πρώτες αντιστασιακές ενέργειες που ο κατακτητής

τιμωρούσε με μαζικές συλλήψεις και εκτελέσεις. Ήταν αυτός ο αγώνας που έκανε τον Έλληνα νομπελίστα ποιητή Οδυσσέα Ελύτη να γράψει το κορυφαίο έργο του «**Άξιον Εστί**».

Αργότερα, σε συνεννόηση με το Συμμαχικό Στρατηγείο της Μέσης Ανατολής και με υλική βοήθεια από την έδρα του, το Κάιρο, οι αντάρτες άρχισαν να δίνουν μάχες με τα φασιστικά στρατεύματα και να κάνουν σαμποτάζ στις εγκαταστάσεις τους. Από τις μεγαλύτερες επιτυχίες της Ελληνικής Εθνικής Αντίστασης, καθώς προξένησε μεγάλη ζημιά στον ανεφοδιασμό των δυνάμεων του Άξονα που μάχονταν στη Μέση Ανατολή, ήταν η **Ανατίναξη της Γέφυρας του Γοργοπόταμου στη Φθιώτιδα, στις 25 Νοεμβρίου του 1942**.

Η κατοχή που τόσες συμφορές έφερε στη χώρα, τερματίστηκε με την **Απελευθέρωση της Αθήνας (12 Οκτωβρίου του 1944)** και τον ερχομό της εξόριστης Ελληνικής Κυβέρνησης, από τη Μ.Ανατολή, υπό τον **Γεώργιο Παπανδρέου**.

Δυστυχώς όμως η Ελλάδα μόνο ύστερα από άλλα πέντε χρόνια πολέμου, αυτή τη φορά εμφύλιου, μπόρεσε να ξεκινήσει μια δύσκολη πορεία για να ανασυγκροτηθεί και να χαράξει το δρόμο της ανάμεσα στα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη. Την πορεία όμως αυτή της χώρας ανέκοψε και πάλι, **επταετής στρατιωτική δικτατορία (1967-1974)**. Μετά την κατάρευση της δικτατορίας η Ελλάδα πλέον προχωρά με σταθερά βήματα στην εμβάθυνση της δημοκρατίας, την οικονομική ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και την κοινωνική συνοχή.

Αθήνα 18 Οκτωβρίου 1944.
Ο Γ. Παπανδρέου υψώνει
την Ελληνική σημαία στην Ακρόπολη

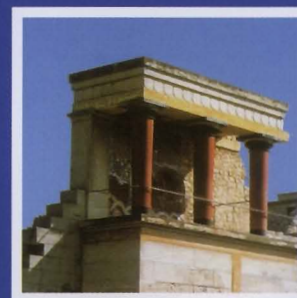
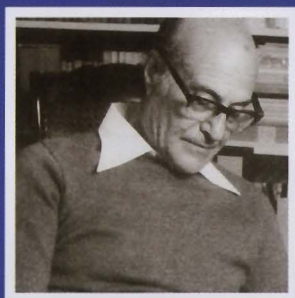

Στα χρόνια της Κατοχής
το λάδι πουλιόταν στη Μαύρη Αγορά

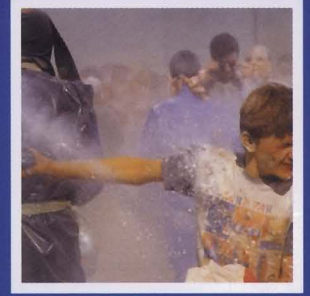

“Αέρα” Πίνακας του Αλεξανδράκη -

“Οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες”, Ουΐνστον Τσώρτσιλ, Πρωθυπουργός της Μεγ. Βρετανίας

Г . Н П

Ο Λ Ι Τ Ι Σ Τ Ι Κ Η Ζ Ω Η

Ο Δίσκος της Φαιστού

**ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ (436- 338 Π.Χ.)
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13^ο**

ΤΟΣΟΥΤΟΝ Δ' ΑΠΟΛΕΛΟΙΠΕΝ Η ΠΟΛΙΣ ΗΜΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟ ΦΡΟΝΕΙΝ ΚΑΙ ΛΕΓΕΙΝ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ,
ΩΣΘ' ΟΙ ΤΑΥΤΗΣ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΓΕΓΟΝΑΣΙ, ΚΑΙ ΤΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΟΝΟΜΑ ΠΕΠΟΙΗΚΕ ΜΗΚΕΤΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΑΛΛΑ ΤΗΣ ΔΙΑ-
ΝΟΙΑΣ ΔΟΚΕΙΝ ΕΙΝΑΙ, ΚΑΙ ΜΑΛΛΟΝ ΕΛΛΗΝΑΣ ΚΑΛΕΙΣΘΑΙ ΤΟΥΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΗΜΕΤΕΡΑΣ Η ΤΟΥΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΜΕΤΕΧΟΝΤΑΣ.

Μετάφραση

Τόσο πολύ έχουμε ξεπεράσει εμείς τους άλλους λαούς στη φιλοσοφία και στον έντεχνο λόγο, ώστε οι μαθητές μας έχουν γίνει δάσκαλοι των άλλων και κατορθώσαμε ώστε το όνομα Έλληνας να μη θεωρείται πλέον ως όρος που φανερώνει εκείνον ο οποίος έχει μια ορισμένη καταγωγή, αλλά ως λέξη ταυτόσημη με το καλλιεργημένο πνεύμα και να ονομάζονται Έλληνες όχι τόσο όσοι ανήκουν στην ίδια ομοεθνία, αλλά όσοι λαμβάνουν μόρφωση όμοια με τη δική μας.

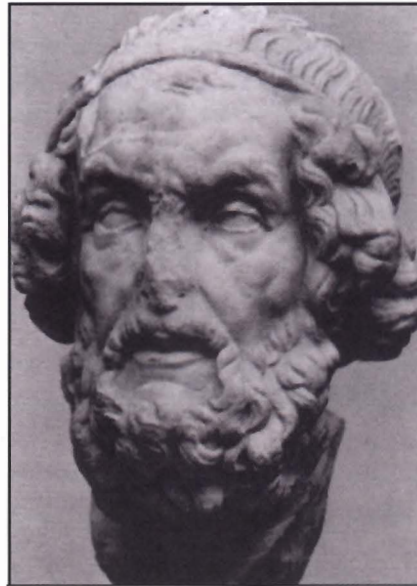
Η ελληνική γλώσσα γράφεται ήδη από τη Μυκηνναϊκή εποχή (1400 π.Χ.). Σε πολλά μέρη του ελλαδικού χώρου βρέθηκαν πήλινες πινακίδες, στις οποίες καταγράφονται κυρίως λογαριασμοί, σε **γραμμική β'** γραφή (τα σύμβολά της απεικονίζουν συλλαβές). Λογοτεχνικά έργα όμως εμφανίζονται από τον 6ο αιώνα και μετά, γραμμένα στο αλφάβητο που παρέλαβαν οι Έλληνες από τους Φοίνικες, τον αρχαίο ναυτικό λαό που κατοικούσε στην περιοχή του σημερινού Λιβάνου. Το αλφάβητο αυτό μπορούσε να εκφράζει καλύτερα και οικονομικότερα το λόγο, αφού κατέγραφε κάθε φθόγγο. Το λατινικό αλφάβητο των σύγχρονων δυτικών γλωσσών και το κυριλικό της ανατολικής Ευρώπης έχουν τη ρίζα τους σ' αυτό το ελληνικό αλφάβητο. Τα έργα που έχουν γραφτεί από τον 6ο αιώνα π.Χ. ως σήμερα αποτελούν αυτό που λέμε "Ελληνικά Γράμματα".

Όπως είδαμε και στο κεφάλαιο Ιστορία, η ελληνική γλώσσα αναπτύχθηκε εξαιρετικά στους κλασικούς χρόνους (5ο και 4ο αι. π.Χ.). Αυτή η ανάπτυξη, που σημαίνει πολύ πλούσιο και εξειδικευμένο λεξιλόγιο, μαζί με καθοριστικά ιστορικά γεγονότα (εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, ελληνιστικά κράτη) τη βοήθησαν να εξαπλωθεί σχεδόν σε όλη τη Μεσόγειο ως γλώσσα των γραμμάτων (ελληνιστική κοινή). Κι επειδή ήταν γλώσσα που μπορούσε να εκφράσει λεπτές έννοιες και ειδικούς όρους της σκέψης και της επιστήμης, συνέχισε να χρησιμοποιείται και μετά την επιβολή της ρωμαϊκής κυριαρχίας στον ίδιο χώρο.

Στους καιρούς αυτούς λοιπόν, από τον 6ο ως τον 4ο αι. μ.Χ., τα ελληνικά γράμματα γνωρίζουν μεγάλη άνθιση. Τα έπη του **Ομήρου** (η *Ιλιάδα* και η *Οδύσσεια*), η λυρική ποίηση του **Αλκαίου** και της **Σαπφούς**, οι τραγωδίες των **Αισχύλου**, **Σοφοκλή**, **Ευριπίδη**, το έργο των ιστορικών **Ηροδότου**, **Θουκυδίδη** και **Ξενοφώντα**, ο φιλοσοφικός λόγος του **Πλάτωνα** και του **Αριστοτέλη**, η ρητορική τέχνη του **Λυσία**, του **Ισοκράτη** και του **Δημοσθένη**, υπήρξαν ένα μικρό μέρος της πνευματικής παραγωγής στην ελληνική γλώσσα κατά τους

κλασικούς χρόνους. Αυτή την παραγωγή, μαζί με εκείνη των ελληνιστικών και των ρωμαϊκών χρόνων (π.χ. τη φιλοσοφία των στωικών και των επικουρείων, τη Νέα Κωμωδία, το έργο του **Πλουτάρχου** και του **Πολυβίου**, το έργο του **Πausανία** και πολλών άλλων, αλλά και τη μετάφραση της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης), ο σημερινός δυτικός κόσμος τις θεωρεί κοινή κληρονομιά.

Όταν η ρωμαϊκή αυτοκρατορία χωρίστηκε σε ανατολική και δυτική (ο χωρισμός συνέπεσε με την επικράτηση του χριστιανισμού), η τέχνη του λόγου στην ελληνική γλώσσα, που εξακολούθησε να είναι η γλώσσα της πνευματικής δημιουργίας στο ανατολικό τμήμα, περιορίστηκε ως προς τα θέματά της. Τώρα πια εξέφραζε κυρίως την εκκλησιαστική ρητορική. Ο Μέγας Βασίλειος και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος είναι δύο από τους πολλούς συγγραφείς που χρησιμοποίησαν την κληρονομιά των ρητόρων για να υποστηρίξουν την καινούργια πίστη και δημιούργησαν εκλεκτά έργα του λόγου. Υπήρξαν ωστόσο, κάπως αργότερα, και χρήσεις της γλώσσας περισσότερο λυρικές στη

Προτομή του Ομήρου. Βοστώνη, Μουσείο Καλών Τεχνών

θρησκευτική και λατρευτική υμνογραφία: ένα παράδειγμα αποτελεί η ποίηση του **Ρωμανού του Μελωδού**.

Καθώς τα χρόνια περνούν, η ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία, το Βυζάντιο όπως λέγεται σήμερα, διαμορφώνει έναν πολιτισμό με ορθόδοξη χριστιανική πίστη και ελληνική γλώσσα, η οποία βέβαια έχει αλλάξει, σε λεξιλόγιο και σύνταξη, από την εποχή της ελληνιστικής κοινής. Από τον 10ο ήδη αιώνα εμφανίζονται λογοτεχνικά έργα σ' αυτή τη νέα γλώσσα, τη νέα ελληνική: Το έπος του **Διγενή Ακρίτα** και τα ακριτικά τραγούδια, τα Προδρομικά ποιήματα και το Χρονικό του **Μορέως**, αλλά και το Χρονικό του **Λεοντίου Μαχαιρά** είναι από τα σημαντικά έργα της εποχής αυτής. Εξάλλου, οι πολιτικές περιπέτειες που οδήγησαν στην

κατάλυση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τους Τούρκους (1453) δεν σήμαναν διακοπή της πολιτιστικής παράδοσης. Υπάρχουν δύο ρεύματα: από τη μια η λόγια παραγωγή, σε γλώσσα που θυμίζει την αρχαία ελληνική, η οποία έχει να παρουσιάσει διάφορα έργα, θρησκευτικού αλλά και κοσμικού περιεχομένου. Από την άλλη, η λογοτεχνική δημιουργία στη λαϊκή γλώσσα καλύπτει τις ανάγκες ενός λαού που δεν έχει πολιτική ανεξαρτησία, έχει όμως συνοχή. Έτσι, εκτός από τα εξαιρετικά έργα της προφορικής λογοτεχνίας που είναι τα δημοτικά τραγούδια, γράφονται και σημαντικά κείμενα στη νεοελληνική γλώσσα, που είναι συνέχεια, αλλά και εξέλιξη, όπως είπαμε, της αρχαίας ελληνικής: ο Ερωτόκριτος, η Ερωφίλη, ο Κατζούρμπος, η Θυσία του Αβραάμ κλπ.

Το 18ο αιώνα μια έντονη πνευματική κίνηση, ο νεοελληνικός διαφωτισμός, τονώνει την εθνική συνείδηση των Ελλήνων. Παράλληλα, αυξάνεται η λογοτεχνική δημιουργία. Η επανάσταση του 1821, που έδωσε πολιτική υπόσταση στο σύγχρονο ελληνικό κράτος, συνδέθηκε με μια έκρηξη στην ελληνική ποίηση: το σπουδαίο έργο των ποιητών **Ανδρέα Κάλβου** και **Διονυσίου Σολωμού** υμνεί την επανάσταση και αποτελεί την αρχή της λογοτεχνίας της νεότερης Ελλάδας ως κράτους.

Στο τέλος του 19ου αιώνα, με το μεγάλο ποιητή **Κωστή Παλαμά** η **δημοτική γλώσσα**, δηλαδή η εξελιγμένη μορφή της ελληνικής που αποτελεί τη γλώσσα του λαού, καλλιεργείται πλέον συστηματικά με την ποίηση και την πεζογραφία και παράγει αξιόλογα έργα, ποιητικά και πεζά (**Κ. Παλαμάς, Κ. Χατζόπουλος, Κ. Θεοτόκης, Κ. Βάρναλης, Άγγ. Σικελιανός, Κ. Καρυωτάκης, Ν. Καζαντζάκης** και πολλοί άλλοι). Παράλληλα, όμως, μέσα στο χώρο της Ελλάδας εμφανίζεται το έργο του **Εμ. Ροΐδη**, του **Γ. Βιζυνοπού** και του **Αλ. Παπαδιαμάντη** και έξω από τα σύνορα του νέου κράτους, στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, η ποίηση του **Κ. Καβάφη**, σε γλωσσική μορφή περισσότερο κοντά στη λόγια κληρονομιά, με περισσότερα στοιχεία από την αρχαία ελληνική γλώσσα (καθαρεύουσα).

Με τη λεγόμενη γενιά του '30 (κύριοι εκπρόσωποί της είναι οι ποιητές **Γ. Σεφέρης, Οδ.**

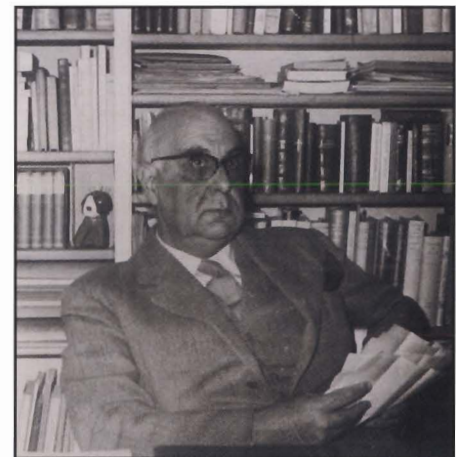
Ελύτης που τιμήθηκαν με το βραβείο Νόμπελ λογοτεχνίας, **Γ. Ρίτσος, Ν. Βρεττάκος,**

Α. Εμπειρικός, Ν. Εγγονόπουλος και οι πεζογράφοι **Στρ. Μυριβήλης, Η. Βενέζης, Μ. Καραγάτσης, Γ. Θεοτοκάς, Κ. Πολίτης, Άγγ. Τερζάκης**) η δημοτική γλώσσα καθιερώθηκε ως γλώσσα της λογοτεχνικής παραγωγής και τα θέματα στη λογοτεχνία άλλαξαν, εκφράζοντας τα νέα προβλήματα των ανθρώπων και μια διάθεση συμπίεσης με την ευρωπαϊκή λογοτεχνία. Η φοβερή περιπέτεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφύλιου κατόπιν επηρέασε τα ελληνικά γράμματα των αμέσως επομένων δεκαετιών (χαρακτηριστικό είναι το έργο των **Μ. Αναγνωστάκη, Τ. Σινόπουλου, Τ. Λειβαδίτη, Ά. Αλεξάνδρου, Δ. Χατζή, Στρ. Τσίρκα** και άλλων πολλών), ενώ η πολιτική δοκιμασία της Επταετίας (1967- 1974) λειτούργησε καταλυτικά, συνενώνοντας σχεδόν όλους τους ανθρώπους των γραμμάτων εναντίον της χούντας. Από το 1974 ως σήμερα μπορούμε να μιλάμε για μια άνθιση των γραμμάτων. Ένα πλήθος εκδοτικών οίκων τυπώνουν κάθε χρόνο μεγάλο αριθμό ποιητικών και πεζογραφικών έργων, πρωτότυπων ή μεταφρασμένων. Το κράτος και πολλοί μη κρατικοί φορείς έχουν θεσπίσει λογοτεχνικά βραβεία. Το **Ελληνικό Κέντρο Βιβλίου (Ε.ΚΕ.ΒΙ.)** οργανώνει εκδηλώσεις για να υποστηρίξει τη λογοτεχνική παραγωγή, η ελληνική λογοτεχνία διδάσκεται στα περισσότερα ελληνικά πανεπιστήμια, όπως και σε πανεπιστήμια άλλων χωρών (στο Χάρβαρντ, στο Παρίσι, στο Μπέρμινγχαμ κ.α.). Με την ίδρυση βιβλιοθηκών στα πανεπιστήμια, την Εθνική Βιβλιοθήκη, τη Γεννάδιο, τη βιβλιοθήκη του ΕΛΙΑ κλπ., όπως και μικρότερες που οργανώνουν οι Δήμοι και άλλοι φορείς σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, άρχισε να δημιουργείται ένα σημαντικό δίκτυο βιβλιοθηκών.

Εκδίδονται λογοτεχνικά περιοδικά στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, αλλά και στις περισσότερες πόλεις. Οι μεγάλες εφημερίδες αφιερώνουν ειδικά τεύχη για τα γράμματα και υποστηρίζεται με διάφορους τρόπους η μετάφραση ελληνικών λογοτεχνικών έργων σε διάφορες γλώσσες που θα τα κάνουν προσιτά σ' ένα ευρύτερο αναγνωστικό κοινό. Ακόμα, καταγράφεται ηλε-

κτρονικά όλη η ελληνική λογοτεχνία, από τον Όμηρο ως σήμερα, από το θησαυρό της **Ελληνικής Γλώσσας**.

Σήμερα, όπως είπαμε, εκδίδεται ένα πλήθος βιβλίων κάθε χρόνο. Έχοντας ως εφόδια μια γλώσσα με αποδειγμένες εκφραστικές δυνατότητες και μια μακρά παράδοση, οι σύγχρονοι πνευματικοί άνθρωποι στην Ελλάδα δημιουργούν τη λογοτεχνία του παρόντος, καταθέτουν τα έργα που στο μέλλον θα μπουν στην ιστορία των ελληνικών γραμμάτων και παράλληλα, προσφέρουν στους αναγνώστες τους την απόλαυση που μόνο η λογοτεχνία μπορεί να προσφέρει!

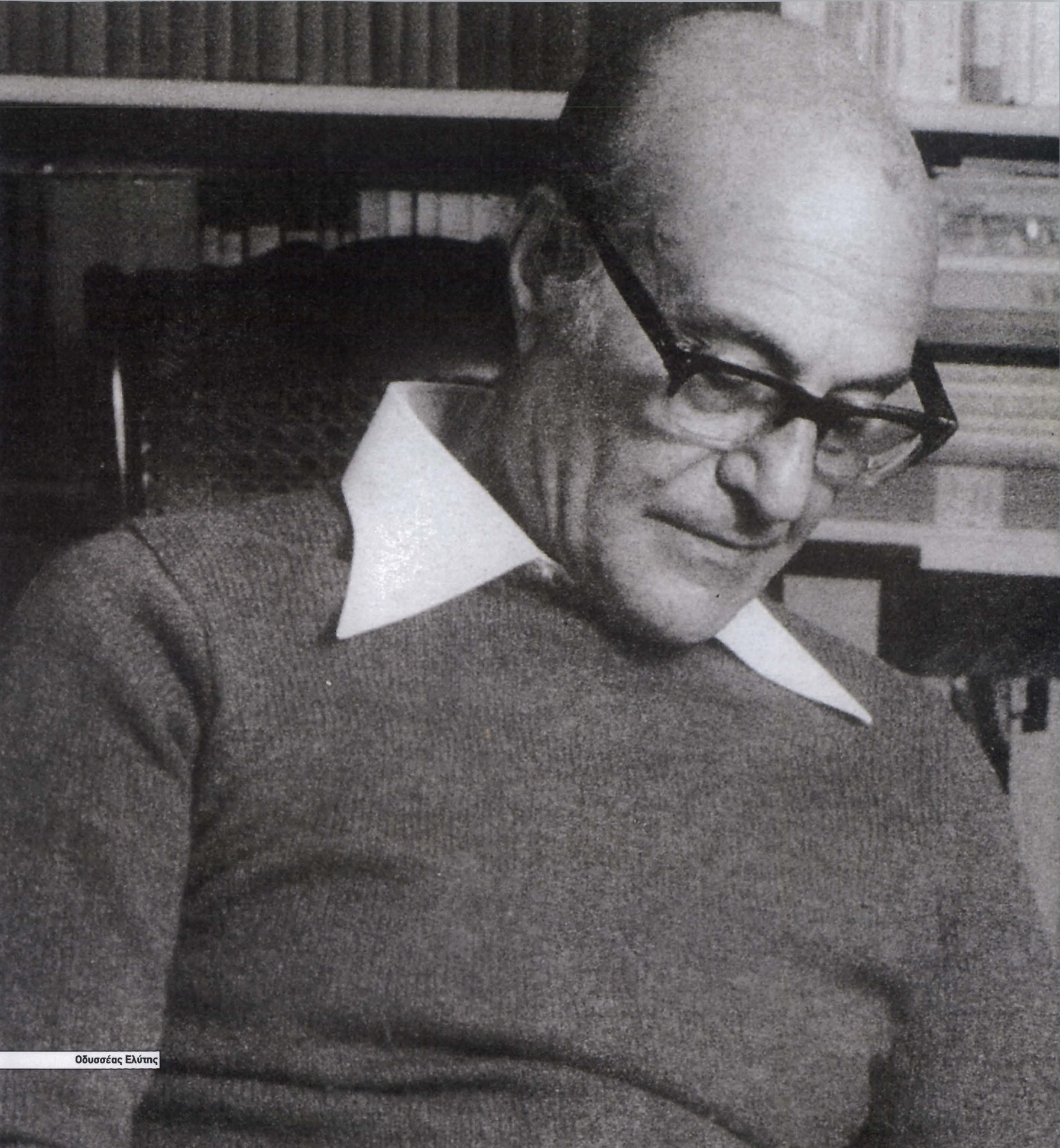

Γιώργος Σεφέρης

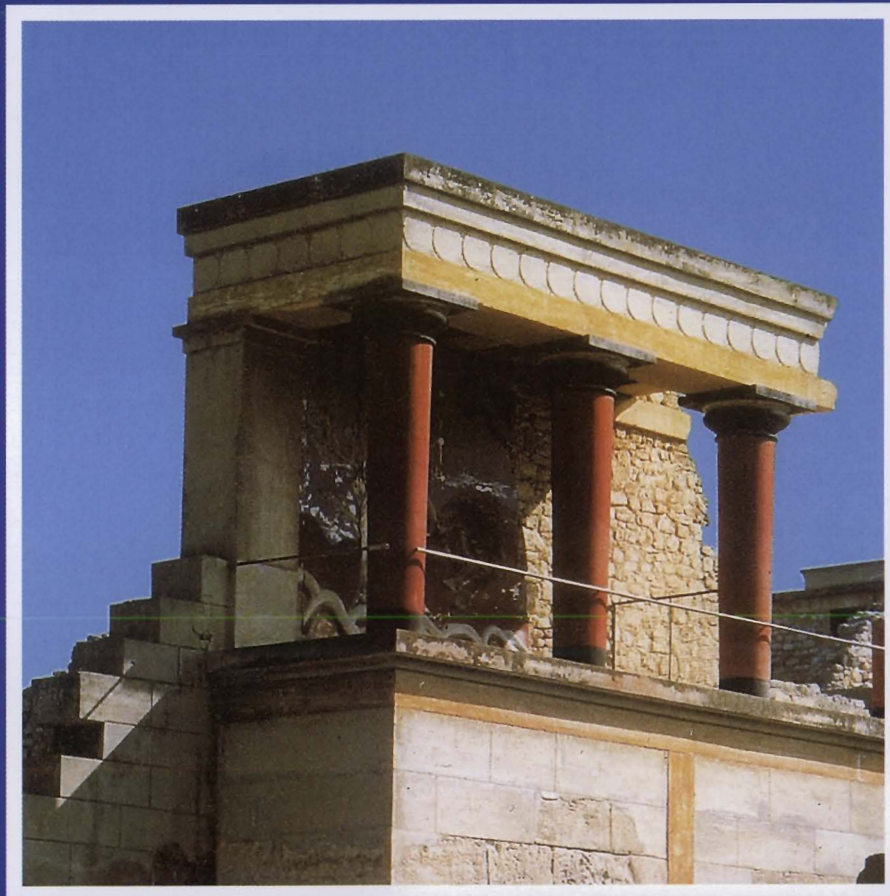
Γιώργος Σεφέρης (1900 - 1971)
Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας 1963.

Ποίημα από την ποιητική του συλλογή «**ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ**»

Εμείς που ξεκινήσαμε για το προσκύνημα τούτο
κοιτάξαμε τα σπασμένα αγάλματα
ξεχαστήκαμε και είπαμε πως δε χάνεται η ζωή
τόσο εύκολα
πως έχει ο θάνατος δρόμους ανεξερεύνητους
και μια δική του δικαιοσύνη

Οδυσσέας Ελύτης

Κνωσός, Κρήτη

Στο χώρο όπου εκτείνεται το σημερινό ελληνικό κράτος η έρευνα των αρχαιολόγων έφερε στο φως έργα τέχνης από τη νεολιθική εποχή και μετά σε μια συνέχεια που φαίνεται σχεδόν αδιάσπαστη. Τα διακοσμημένα αγγεία, τα όπλα αλλά και οι οικισμοί, π.χ. στο **Σέσκλο** και στο **Διμήνι** της Θεσσαλίας, παρέχουν μαρτυρίες για την οργανωμένη ζωή των προελλήνων κατοίκων του τόπου μας. Το ίδιο και τα κυκλαδικά ειδώλια. Η **Κνωσός** και η **Φαιστός** στην Κρήτη αποδεικνύουν το υψηλό επίπεδο του Μινωικού πολιτισμού. Τα έργα των Μυκηναίων φανερώνουν μια πρώτη άνθιση της τέχνης του λαού που αποτέλεσε τους Έλληνες. Αυτό όμως που φαίνεται μοναδικό και αξεπέραστο είναι η τέχνη των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων. Για να το αντιληφθούμε μπορούμε να κάνουμε μια σύγκριση: Η αιγυπτιακή γλυπτική, παραδείγματος χάριν, δημιουργεί αγάλματα μεγαλοπρεπή και επιβλητικά, αλλά δεν εξελίσσεται. Οι καλλιτέχνες ακολουθούν την παράδοση επί χιλιετίες, οι μορφές μένουν οι ίδιες. Στην ελληνική τέχνη όμως, στο διάστημα ενός αιώνα, οι "κούροι" και οι "κόρες" έχασαν τη χαμογελαστή τους ακινησία και απέκτησαν προσωπικά χαρακτηριστικά, αποδίδοντας κάθε είδους ανθρώπινη έκφραση. Σε διάφορα εργαστήρια, στο χώρο που καλύπτει η σημερινή Ελλάδα, αλλά και στην περιοχή της Μικράς Ασίας, στη Σικελία και στη Νότια Ιταλία υπήρξε έντονη πολιτιστική και καλλιτεχνική δραστηριότητα από τον 6ο αιώνα π.Χ. και μετά. Μερικά από τα έργα αυτής της δραστηριότητας, γλυπτά και αγγεία, μπορεί να δει κανείς στα **Μουσεία** της Ελλάδας (Εθνικό-Αρχαιολογικό, Μουσείο των Δελφών, Μουσείο της Αρχαίας Ολυμπίας, Μουσείο Ηρακλείου, Μουσείο Θεσσαλονίκης, αλλά και στο Μουσείο Μπενάκη και στο Μου-

Σαντορίνη-Ακρωτήρι, τοιχογραφία "του ψαρά".
Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

σείο Γουλανδρή, για να αναφέρουμε ελάχιστα). Πολλά επίσης εκτίθενται σε μουσεία της Ευρώπης, της Αμερικής, της Ασίας και της Αφρικής. Η ελληνική τέχνη, αναπαριστώντας με τρόπο τέτοιο ώστε να δίνει αξία στον άνθρωπο, θεωρώντας δηλαδή τον άνθρωπο μέτρο των πραγμάτων, έδωσε το στήριγμα στην Αναγέννηση και αποτέλεσε βάση για τη νεότερη ευρωπαϊκή τέχνη.

Το πιο σημαντικό αρχιτεκτονικό έργο της κλασικής εποχής, η **Ακρόπολη** των Αθηνών, με κέντρο το ναό της Αθηνάς (Παρθενώνα), αλλά και ο ναός του Ποσειδώνα στο Σούνιο, το Μαντείο των Δελφών, η Δήλος και οι τάφοι της Βεργίνας είναι μερικά από τα σημεία όπου μπορεί κανείς να θαυμάσει την αρχαία τέχνη, αλλά και να συνειδητοποιήσει την καταγωγή του σημερινού πολιτισμού. Με την κατάρρευση του συστήματος της πόλης-κράτους, από την ελληνιστική εποχή και μετά, η ελληνική τέχνη, που ποτέ δεν ήταν απομονωμένη, έδωσε πολλά στοιχεία, αλλά και εισήγαγε η ίδια από τους λαούς της Ανατολής και της Αιγύπτου. Καθώς ο χριστιανισμός

επιβλήθηκε στην περιοχή της Ελλάδας ως θρησκεία αντίπαλη με την αρχαία ελληνική, όπως ήταν πολύ φυσικό, η ελληνική τέχνη αντιμετωπίστηκε εχθρικά από τους χριστιανούς τους πρώτους αιώνες. Έτσι η παράδοση της γλυπτικής διακόπηκε και η νέα θρησκευτική ζωγραφική έχει πρότυπα περισσότερο ανατολικά, μνημειώδη, παρά τα διαδεδομένα της ελληνικής τέχνης. Τα κατορθώματα της τέχνης βέβαια έχουν από μόνα τους τη δύναμη να επηρεάζουν και μετά την πρώτη περίοδο της σύγκρουσης. Η βυζαντινή τέχνη, που αναπτύχθηκε στον ελλαδικό χώρο κι έδωσε έργα σημαντικά, περιέχει και στοιχεία από την αρχαία ελ-

Σαμοθράκη, Δωρικός ναός

ληνική κληρονομιά. Ωστόσο, πρέπει να διακρίνουμε δύο χαρακτηριστικές, διαφοροποιημένες παραδόσεις, την **κλασική** (που ξαναζωντανέψε με την Αναγέννηση στη Δύση) και τη **βυζαντινή** (που εκφράζεται στους ναούς της Ορθοδοξίας, αλλά και στο έργο του Δομ. Θεοτοκόπουλου (El Greco)).

Η **ζωγραφική** και η **γλυπτική**, λοιπόν, στη σύγχρονη εποχή, στο νεοελληνικό κράτος που γεννήθηκε με την επανάσταση του 1821, είχαν να ακολουθήσουν δύο δρόμους: από τη μια την επίσημη θρησκευτική τέχνη της βυζαντινής αγιογραφίας που στηριζόταν στην παράδοση με μικρές διαφοροποιήσεις κι από την άλλη την ευρωπαϊκή τέχνη του καιρού. Τηρήθηκαν και οι δύο παραδόσεις: οι Έλληνες ζωγράφοι του 19ου αιώνα (**Κ. Βολανάκης, Ν. Γύζης, Ν. Λύτρας κ.ά.**) επηρεάζονται κυρίως από τους Γερμανούς (Σχολή του Μονάχου), ενώ παράλληλα οι εκκλησίες εικονογραφούνται με το βυζαντινό τρόπο. Μόνο μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο φάνηκε ένας τρόπος να κλείσει το χάσμα αυτό: ο **Φώτης Κόντογλου** ζωγράφισε κοσμικά θέματα με το βυζαντινό τρόπο και άλλοι καλλιτέχνες χρησιμοποίησαν στο έργο τους στοιχεία από τη σύγχρονη τους ευρωπαϊκή τέχνη, μαζί με στοιχεία της βυζαντινής (π.χ. ο **Γ. Τσαρούχης**). Η σύγχρονη ελληνική ζωγραφική και γλυπτική έχει να επιδείξει πολλούς λαμπρούς καλλιτέχνες που διαπρέπουν στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Και στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη υπάρχει Σχολή Καλών Τεχνών. Όλες οι πόλεις διαθέτουν αίθουσες για εκθέσεις, ενώ πλατείες, δημόσια κτίρια, αλλά και ιδιωτικοί χώροι στολίζονται με έργα της σύγχρονης τέχνης. Στην Αθήνα, πέρα από τις διάφορες γκαλερί, μπορεί να δει κανείς σημαντικές εκθέσεις ζωγραφικής στην **Εθνική Πινακοθήκη** (αλλιώς Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου).

Η νεοελληνική **αρχιτεκτονική** έχει κληρονομήσει τη μοναστηριακή παράδοση με τις καμάρες και την εσωστρεφή διάθεση, αλλά και γενικά

τα στοιχεία της Βαλκανικής και Μεσογειακής κοινής παράδοσης. Από την άλλη μεριά όμως υπάρχουν έντονες οι επιδράσεις της Δύσης, είτε με τη νεοκλασική αρχιτεκτονική του 19ου αιώνα που δανείζεται στοιχεία από την Ελληνορωμαϊκή αισθητική, είτε με τη μοντέρνα του 20ού. Το αποτέλεσμα, που πρέπει να το δικαιολογήσουμε και με τις ιστορικές μεταβολές που οδήγησαν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού στις πόλεις και απαίτησαν γρήγορη επέκτασή τους, είναι μια ποικιλία αντιφατικών στοιχείων. Αρχιτέκτονες όπως π.χ. ο **Δ. Πικιώνης** προσπάθησαν να συνδυάσουν λειτουργικά τις παραδόσεις. Πρέπει να σημειωθεί ότι σε αντίθεση με την αντίληψη που υπήρχε παλιότερα, να κατεδαφίζονται δηλαδή τα κτίρια για να κτίζονται στη θέση τους όλο και μεγαλύτερα, τα τελευταία χρόνια καταβάλλεται φροντίδα να σωθούν τα παλιά κτίρια από την καταστροφή, να συντηρείται όσο είναι δυνατόν η ιστορική μορφή των πόλεων και των χωριών.

Η **μουσική** είναι μια τέχνη που ακμάζει στην Ελλάδα. Δεν σώθηκαν πολλά στοιχεία από την αρχαιότητα, αλλά στη βυζαντινή εποχή δημιουργήθηκε εξαιρετικό έργο. Δείγματά του είναι η εκκλησιαστική μουσική και τα δημοτικά τραγούδια. Εκτός από τα δημοτικά τρα-

γούδια επιβιώνει και επηρεάζει τη σύγχρονη παραγωγή μουσικής και το ρεμπέτικο, τραγούδι των στρωμάτων του περιθωρίου από τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα. Επιπλέον, δεν έπαψε η επαφή με τη μουσική παραγωγή της Δύσης και οι επιρροές. Έτσι στη σύγχρονη Ελλάδα το **Μέγαρο Μουσικής** (σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη), η **Λυρική Σκηνή** και άλλοι χώροι φιλοξενούν παρουσιάσεις κλασικής μουσικής, ενώ παράλληλα ανθεί κι ακμάζει η σύγχρονη έντεχνη ελληνική μουσική, συνέχεια των προσπαθειών συνθετών με κορυφαίους τους **Μ. Χατζιδάκη, Μ. Θεοδωράκη, Στ. Ξαρχάκο**.

Όσον αφορά το **χορό**, που συνδέεται με τη μουσική στενά, υπάρχει στην Ελλάδα σχολή ορχηστρικής τέχνης, αλλά και ιδιωτικές σχολές

που διδάσκουν την τέχνη του κλασικού χορού. Οι παραδοσιακοί ελληνικοί χοροί διδάσκονται συνήθως στα σχολεία και από την οικογένεια. Πέρα απ' αυτά, σε τελετές και φιλικές συγκεντρώσεις, αλλά κυρίως σε κέντρα διασκέδασης χορεύονται και οι παγκόσμια γνωστοί σύγχρονοι χοροί. Το **θέατρο** ευδοκίμει στη σύγχρονη Ελλάδα. Στην περιοχή της Αττικής υπάρχουν πάνω από 80 θεατρικές σκηνές που συνήθως ανεβάζουν παραπάνω από μία παραστάσεις το χρόνο. Το καλοκαίρι στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου, στο Ηρώδειο, κάτω από την Ακρόπολη, και σε διάφορα άλλα αμφιθέατρα, αρχαία, που σώζονται ως σήμερα, ή που κατασκευάζονται ειδικά γι' αυτόν το σκοπό, δίνονται παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας ή κωμωδίας. Υπάρχουν κρατικές σκηνές (Εθνικό Θέατρο, Κ.Θ.Β.Ε.), δημοτικά περιφερειακά θέατρα (ΔΗ.ΠΕ.Θ.Ε.) και ακόμα, αρκετοί από τους ιδιωτικούς θιάσους επικορηνούνται από το κράτος για να διευκολυνθεί το έργο τους. Υπάρχουν επίσης κρατικές και ιδιωτικές δραματικές σχολές.

Η ελληνική **κινηματογραφική τέχνη** έχει να επιδείξει αρκετές σημαντικές ταινίες και η τηλεόραση (κρατική και ιδιωτική), καθώς και η ραδιοφωνία παρουσιάζουν ποικίλα προγράμματα, για όλες σχεδόν τις απαιτήσεις.

Το παιδί με τα κουνέλια του ζωγράφου Λεμμάση. Εθνική Πινακοθήκη

Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Αθήνα, Ηρώδειο

Μονή Αιμυλίων, Δημητσάνα - Αρκαδία

Θρησκεία

Ιωάννινα - Νεγάδες. Το τέμπλο της εκκλησίας του Αγ. Γεωργίου

Τήλος, Δωδεκάνησα

Το ελληνικό κράτος, όπως κι ένα μεγάλο μέρος της Ανατολικής Ευρώπης, έχει επίσημη θρησκεία την ορθόδοξη χριστιανική.

Παράλληλα, όμως, παρέχεται η δυνατότητα στους ανθρώπους διαφορετικών θρησκευτικών αντιλήψεων (Χριστιανούς άλλων δογμάτων, Μωαμεθανούς, Μάρτυρες του Ιεχωβά κ.ά.) να τελούν τη λατρεία τους στους δικούς τους χώρους ελεύθερα.

Όπως είναι πολύ φυσικό, οι τόποι της λατρείας, οι ναοί και τα μοναστήρια, είναι χώροι συνήθως διακοσμημένοι και αρχιτεκτονικά προσεγμένοι. Σώζονται αρκετά βυζαντινά κτίσματα, στις μοναστικές πολιτείες του Άθω και των Μετεώρων, στο Μυστρά, αλλά και διάσπαρτα σ' όλη την Ελλάδα και μπορεί να μελετήσει κανείς τη βυζαντινή και υστεροβυζαντινή αειγραφία σε πολλές εκκλησίες. Οι σύγχρονοι ναοί κτίζονται μεγαλοπρεπείς, συνήθως με τρούλο και εικονογραφούνται με βάση τη βυζαντινή ζωγραφική παράδοση που αναφέραμε παραπάνω στην ενότητα "Τέχνες". Συγκινητικά όμως είναι και τα μικρά, αστόλιστα εκκλησάκια που βρίσκονται κατά δεκάδες στα νησιά και τα χωριά της Ελλάδας.

Σημαντικότερες θρησκευτικές γιορτές είναι: Τα Χριστούγεννα (25 Δεκεμβρίου), το Πάσχα (κινητή γιορτή) και η Κοίμηση της Θεοτόκου (15 Αυγούστου), οι οποίες συνδυάζονται με αργίες και διάφορες

εκδηλώσεις, θρησκευτικές και μη. Υπάρχουν επίσης και τοπικές θρησκευτικές γιορτές προς τιμή του προστάτη - Αγίου της περιοχής.

Οι συνήθειες της ζωής των ανθρώπων στην Ελλάδα αποτελούν ένα χαρακτηριστικό σύνολο. Πολλά στοιχεία αυτού του συνόλου μπορεί να τα βρει κανείς και σε άλλους λαούς, όλα μαζί όμως συνιστούν τον ξεχωριστό τρόπο ζωής των σύγχρονων Ελλήνων. Αυτό δε σημαίνει ότι όλοι οι Έλληνες ζουν με ένα συγκεκριμένο τρόπο, αλλά ότι υπάρχουν μερικοί κανόνες που τηρούνται από τους περισσότερους ανθρώπους και μερικές συνήθειες που θεωρούνται αυτονότες.

Ας αρχίσουμε από τη μορφή της **οικογένειας**.

Η οικογένεια στην Ελλάδα σήμερα αποτελείται από το ζευγάρι των γονιών και τα μικρά ή ανύπαντρα παιδιά τους. Δεν είναι σπάνιο ανύπαντρα ενήλικα παιδιά να ζουν μόνα τους, συνήθως κοντά στο σπίτι των γονιών, ή η οικογένεια να περιλαμβάνει περιστασιακά κάποιον από τους γονείς των δύο συζύγων. Στις πόλεις κυρίως, σε μεγάλο αριθμό οικογενειών, δουλεύουν και οι δυο γονείς, οπότε η φροντίδα των παιδιών ανατίθεται στους παιδικούς σταθμούς, στη γιαγιά που μπορεί να κατοικεί κοντά ή μαζί με την οικογένεια, ή σε μια μπάμπι-σίτερ. Υπάρχουν αρκετοί παιδικοί σταθμοί κι ο αριθμός τους αυξάνεται, όπως αυξάνονται και οι υπηρεσίες που προσφέρουν.

Εκπαίδευση. Σε ηλικία 4 ετών τα παιδιά πάνε στο νηπιαγωγείο και όταν συμπληρώσουν τα 6 τους στο δημοτικό σχολείο. Μετά το δημοτικό υπάρχει το τριτάξιο γυμνάσιο με το οποίο συμπληρώνεται η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Μετά το γυμνάσιο, τα παιδιά που θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους, πάνε στο τριτάξιο ενιαίο λύκειο, ενώ όσα δεν ενδιαφέρονται για θεωρητική γνώση μπορούν να στραφούν στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΤΕΕ). Μετά από εξετάσεις κοινές σ' όλη την Ελλάδα, θα κρίνεται η εισαγωγή τους σε κάποια πανεπιστημιακή σχολή, αν θελήσουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Για όσους δεν επιθυμούν, τους παρέχεται η δυνατότητα της

επαγγελματικής κατάρτισης. Η παιδεία σ' όλες τις βαθμίδες (από τον παιδικό σταθμό ως το πανεπιστήμιο) παρέχεται δωρεάν, έχουν όμως δικαίωμα και ιδιώτες να ιδρύουν εκπαιδευτήρια και ιδιωτικές σχολές στις οποίες το κράτος ασκεί έλεγχο και οι εκπαιδευόμενοι πληρώνουν διδάκτρα και τα βιβλία τους.

Εργασία.

Όλοι οι εργαζόμενοι ασφαλιζονται υποχρεωτικά σε διάφορους φορείς (Δημόσιο, ΙΚΑ κτλ.) που τους εξασφαλίζουν σύνταξη και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Οι εργάσιμες ημέρες είναι πέντε την εβδομάδα, τα καταστήματα όμως είναι ανοιχτά και το Σάββατο.

Κάθε εργαζόμενος στην Ελλάδα δικαιούται μέχρι ένα μήνα άδεια πληρωμένη και οι περισσότεροι προσπαθούν να πάρουν την άδειά τους τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, τους πιο ζεστούς μήνες του χρόνου, τον καιρό που κλείνουν και τα σχολεία. Διαμορφώνεται τότε ένα είδος καλοκαιρινής ζωής με πλήθος ανθρώπων στους παραλιακούς οικισμούς και στα νησιά, αλλά και σε ορεινά χωριά που το χειμώνα μπορεί να είναι σχεδόν ακατοίχτητα.

Διασκέδαση. Η διασκέδαση μπορεί να περιλαμβάνει θεάματα και εκδηλώσεις ή να είναι έξοδος σε κάποιο κέντρο για φαγητό ή για μουσική. Συνήθως οι άνθρωποι επισκέπτονται ταβέρνες, εστιατόρια και χορευτικά κέντρα με μεγάλες συντροφίες, συνδυάζοντας τη διασκέδαση με την επικοινωνία. Στα κέντρα όπου ακούγεται μουσική, συνήθως οι θαμώνες χορεύουν, ελληνικούς χορούς ή της διεθνούς μόδας. Όλες τις μέρες της εβδομάδας μπορεί να διασκεδάσει κανείς σε κινηματογράφους, θέατρα, κέντρα με μουσική ή εστιατόρια, αλλά οι άνθρωποι που εργάζονται συνηθίζουν να διαθέτουν στην ξεκούραση και τη διασκέδαση το Σαββατοκύριακο.

Κοινωνική ζωή. Οι πόλεις άρχισαν να συγκεντρώνουν μεγάλο πληθυσμό μετά το 1950. Όσοι κατάγονται από το ίδιο μέρος συνήθως

διατηρούν την επαφή με τους συμπατριώτες τους συμμετέχοντας σε κοινούς συλλόγους και ενώσεις. Οργανώνουν εκδηλώσεις για να τονώσουν τη σχέση με την ιδιαίτερη τους πατρίδα ή απλώς για να διασκεδάσουν. Οι σχέσεις συγγένειας, το σόσι, θεωρούνται πολύ σημαντικές, κυρίως στην επαρχία. Οι συγγενείς συμμετέχουν στις γιορτές και στις τελετές και η αλληλοβοήθεια είναι σχεδόν επιβεβλημένη, από ηθική άποψη.

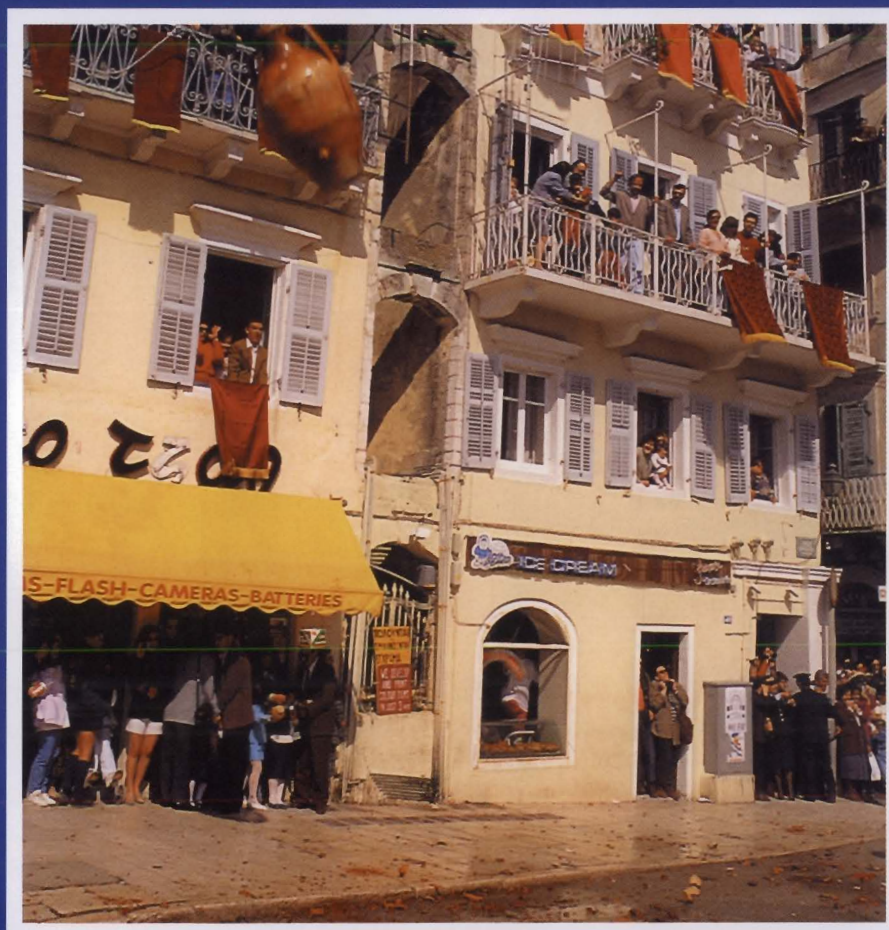
Το καρναβάλι στην Πάτρα

Ο ανδριάντας του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη στον τάφο του στο Α' Κοιμητήριο Αθηνών, έργο του γλύπτη Γ. Γεωργίου, το οποίο έστησε με πρωτοβουλία της η Παγγορτηνιακή Ένωση, με χρήματα από δωρεές ιδιωτών και φορέων.

Μεγάλη Παρασκευή, περιφορά επιταφίου στην Πάτμο

Σπάσιμο κανατιών στην Κέρκυρα το Πάσχα

Οι κυριότερες τελετές που δίνουν την ευκαιρία να συγκεντρώνονται οι συγγενείς και οι φίλοι είναι οι παρακάτω:

• **Οι αρραβώνες.** Δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, καθώς πολλά ζευγάρια απλώς ανακοινώνουν την πρόθεσή τους να παντρευτούν.

Όταν η ανακοίνωση συνοδεύεται από γιορτή, αυτή γίνεται στο σπίτι της μέλλουσας νύφης ή σε κάποιο κέντρο διασκέδασης με λίγους καλεσμένους.

• **Ο γάμος.** Είναι λαμπρή και πολυέξοδη γιορτή. Μετά το θρησκευτικό γάμο, στο ναό, ή τον πολιτικό γάμο στο δημαρχείο, οι καλεσμένοι συμμετέχουν σε γλέντι που οργανώνεται στο σπίτι των νεονύμφων ή συνηθέστερα, τα τελευταία χρόνια, σε κάποιο κέντρο διασκέδασης.

Οι καλεσμένοι προσφέρουν στους νεόνυμφους δώρα, συχνά μεγάλης αξίας, ή χρηματικά ποσά και παίρνουν ως αναμνηστικό μια μπομπονιέρα.

• **Η κηδεία και τα μνημόσυνα.**

Ειδοποιούνται οι συγγενείς και οι φίλοι. Στις πόλεις ανακοινώνεται στον τύπο. Η συγκέντρωση γίνεται στο νεκροταφείο και τη φροντίδα την αναλαμβάνουν συνήθως τα ειδικά γραφεία τελετών. Στην Ελλάδα οι νεκροί θάβονται για μερικά χρόνια και μετά, συνήθως, συγκεντρώνονται τα οστά τους σε ειδικό χώρο, το οστεοφυλάκιο.

• **Οι γιορτές.** Οι ονομαστικές γιορτές και τα γενέθλια των συγγενών και φίλων αποτελούν τρόπο για να επικοινωνούν οι άνθρωποι σε τακτά διαστήματα, είτε τηλεφωνώντας στον εορτάζοντα/εορτάζουσα για να του δώσουν ευχές, είτε πηγαίνοντας στο σπίτι του (καμιά φορά και σε κέντρο διασκέδασης). Η καθημερινή ζωή είναι σύνολο πάρα πολλών στοιχείων και

Το μυστήριο του γάμου

είναι δύσκολο να γίνει αντικείμενο μελέτης. Αλλάζει εξάλλου πολύ γρήγορα μορφή. Αυτό που δεν πρέπει να αλλάζει είναι η ανθρωπίνη ευγένεια, καλοσύνη, γενναιοδωρία και φιλό-

ξενη διάθεση στην οποία, κατά τις μαρτυρίες, έχει παράδοση ο ελληνικός λαός. Κι αυτά τα στοιχεία απαιτούν καλλιέργεια και προσπάθεια απ' όλους μας για να γίνεται η ζωή καλύτερη.

• **Οι Εθνικές γιορτές.** Η Ελλάδα έχει δυο μεγάλες εθνικές γιορτές: α) Την 25η Μαρτίου και β) Την 28η Οκτωβρίου. Οι γιορτές αυτές συνδυάζονται με αργίες

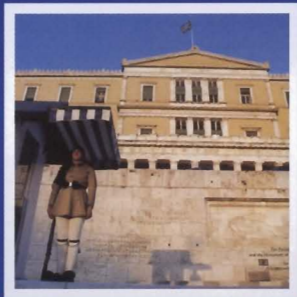
παρελάσεις και άλλες εκδηλώσεις. Σημαντικά τοπικά ιστορικά γεγονότα εορτάζονται με ειδικές εκδηλώσεις (π.χ. η έξοδος του Μεσσολογίου, η απελευθέρωση των Ιωαννίνων, κλπ.)

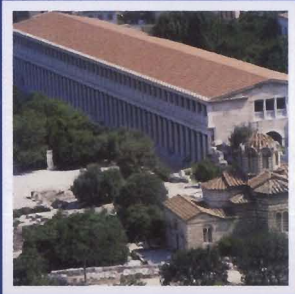
"Αναστενάρια" στις Σέρρες

Καθαρή Δευτέρα, "αλευρομουτζουρώματα" στο Γαλαξίδι

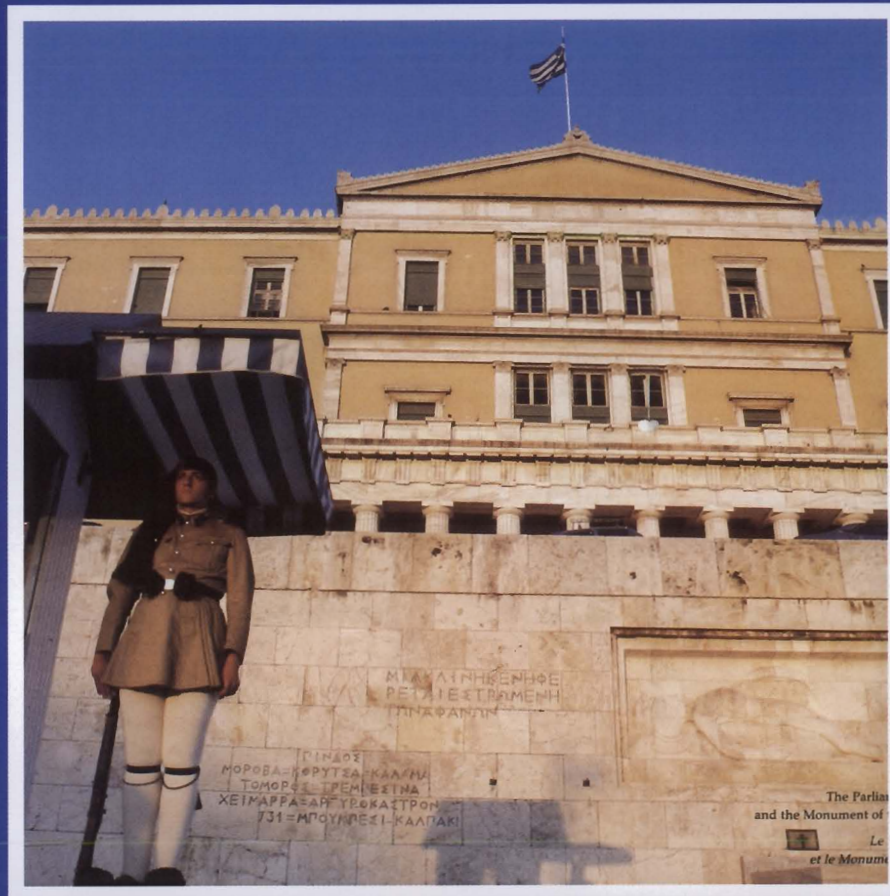

Δ . Π Ο Λ Ι Τ Ε Υ

Μ Α Κ Α Ι Π Ο Λ Ι Τ Ε Σ

Η Βουλή των Ελλήνων

ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΟΥΚΙΔΙΔΟΥ ΕΥΓΓΡΑΦΗ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ (431 Π.Χ.)

«ΧΡΩΜΕΘΑ ΓΑΡ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΟΥ ΖΗΛΟΥΣΗ ΤΟΥΣ ΤΩΝ ΠΕΛΑΣ ΝΟΜΟΥΣ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΕ ΜΑΛΛΟΝ ΑΥΤΟΙ ΟΝΤΕΣ ΤΙΣΙΝ Η ΜΙΜΟΥΜΕΝΟΙ ΕΤΕΡΟΥΣ. ΚΑΙ ΟΝΟΜΑΤΑ ΜΕΝ ΔΙΑ ΤΟ ΜΗ ΕΣ ΟΛΙΓΟΥΣ ΑΛΛ' ΕΣ ΠΛΕΙΟΝΑΣ ΟΙΚΕΙΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΕΚΛΗΤΑΙ. ΜΕΤΕΣΤΙ ΔΕ ΚΑΤΑ ΜΕΝ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΙΔΙΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΣΙ ΤΟ ΙΣΟΝ, ΚΑΤΑ ΔΕ ΤΗΝ ΑΞΙΟΥΣΙΝ, ΩΣ ΕΚΑΣΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΕΥΔΟΚΙΜΕΙ, ΟΥΚ ΑΠΟ ΜΕΡΟΥΣ ΤΟ ΠΛΕΟΝ ΕΣ ΤΑ ΚΟΙΝΑ Η ΑΠ' ΑΡΕΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΑΤΑΙ, ΟΥΔ' ΑΥ ΚΑΤΑ ΠΕΝΙΑΝ, ΕΧΩΝ ΔΕ ΤΙ ΑΓΑΘΟΝ ΔΡΑΣΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ, ΑΞΙΩΜΑΤΟΣ ΑΦΑΝΕΙΑ ΚΕΚΩΛΥΤΑΙ. ΕΛΕΥΘΕΡΩΣ ΔΕ ΤΑ ΤΕ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝ ΚΑΙ ΕΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΑΛΛΗΛΟΥΣ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΩΝ ΥΠΟΨΙΑΝ, ΟΥ ΔΙ' ΟΡΓΗΣ ΤΟΝ ΠΕΛΑΣ, ΕΙ ΚΑΘ' ΗΔΟΝΗΝ ΤΙ ΔΡΑ, ΦΧΟΝΤΕΣ, ΟΥΔΕ ΑΖΗΜΙΟΥΣ ΜΕΝ, ΛΥΠΗΡΑΣ ΔΕ ΤΗ ΘΨΕΙ ΑΧΘΗΔΟΝΑΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΟΙ. ΑΝΕΠΑΧΘΩΣ ΔΕ ΤΑ ΙΔΙΑ ΠΡΟΣΟΜΙΛΟΥΝΤΕΣ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑ ΔΕΟΣ ΜΑΛΙΣΤΑ ΟΥ ΠΑΡΑΝΟΜΟΥΜΕΝ, ΤΩΝ ΤΕ ΑΙΕΙ ΕΝ ΑΡΧΗ ΟΝΤΩΝ ΑΚΡΟΑΣΕΙ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ, ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΑΥΤΩΝ ΟΣΟΙ ΤΕ ΕΠ' ΩΦΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΑΔΙΚΟΥΜΕΝΩΝ ΚΕΙΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΣΟΙ ΑΓΡΑΦΟΙ ΟΝΤΕΣ ΔΙΣΧΥΝΗΝ ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΝ ΦΕΡΟΥΣΙ!»

Μετάφραση:

«Το πολίτευμα που έχουμε δε γυρεύει να πάρει τους νόμους του από τους ξένους· πιο πολύ είμαστε εμείς το παράδειγμα σε μερικούς παρά που ξεσηκώνουμε ό,τι κάνουν οι άλλοι. Το όνομά του, επειδή δε ζούμε στηριγμένοι πάνω στους λίγους παρά στους περισσότερους, είναι κυριαρχία του δήμου, δημοκρατία· ωστόσο οι νόμοι, όταν είναι για τις ιδιωτικές τους διαφορές, δίνουν σε όλους τα ίδια δικαιώματα· όσο πάλι για την προσωπική επιβολή, κατά που βλέπουν τον καθένα να προκόβει σε κάτι, όχι από τη σειρά, όσο γιατί είναι ικανός, γι' αυτό τον προτιμούν να πάρει μέρος στα δημόσια πράγματα· ούτε πάλι κανένας από φτώχεια, κι όταν ακόμα έχει να κάνει κάτι καλό στην πόλη μας, βρίσκεται εμποδισμένος, επειδή του λείπει η κοινωνική επιβολή. Και δεν είναι μόνο στη δημόσια ζωή μας που ζούμε λεύτερα, είναι και που δεν κοιτάζουμε υποψιασμένοι ο ένας τον άλλον στις καθημερινές μας δουλειές· δε θυμώνουμε με το γείτονά μας, αν τυχόν κάνει κάτι κατά την όρεξή του, κι ούτε παίρνουμε την όψη του πειραγμένου, πράγμα που αν δε βλάφτει, όμως στενοχωρεί τον άλλο. Κι ενώ στην ιδιωτική μας ζωή περνούμε απείραχτα μεταξύ μας, σαν πολίτες είναι πιο πολύ από εσωτερικό σεβασμό που δεν παρανομούμε, στους άρχοντές μας κάθε φορά πειθαρχικοί και στους νόμους και μάλιστα σε όσους από αυτούς έχουν γίνει για να βοηθούν τους αδίκημένους, και σε όσους, και άγραφοι που είναι, όμως φέρνουν ντροπή σμολογημένοι»

(Μετάφραση Ι.Θ. Κακριδί)

Το Σύνταγμα

Η Ελλάδα σήμερα είναι ένα σύγχρονο, ευρωπαϊκό, δημοκρατικό κράτος που προσπαθεί και φροντίζει για την πρόοδο και την εξέλιξή του, με την άσκηση μιας πολιτικής που χαρακτηρίζεται από κοινωνική δικαιοσύνη και βασίζεται σε δημοκρατικούς θεσμούς.

Με το δημοψήφισμα στις 8 Δεκεμβρίου 1974, η πλειοψηφία του ελληνικού λαού επέλεξε την κατάργηση της βασιλείας στην Ελλάδα, με ποσοστό 69,18% και στις 11 Ιουνίου 1975 αρχίζει να ισχύει το νέο Σύνταγμα, το οποίο αναθεωρημένο σε κάποιες του διατάξεις, ισχύει μέχρι σήμερα.

Σ' αυτό το Σύνταγμα θα αναφερόμαστε στη συνέχεια, όταν θα περιγράψουμε τα διάφορα φαινόμενα που ορίζουν τη σύγχρονη δημοκρατική ελληνική πολιτεία.

Στα 120 άρθρα του ελληνικού Συντάγματος, που πρέπει να σημειωθεί ότι είναι ο ανώτατος νόμος του κράτους και ότι όλοι οι υπόλοιποι νόμοι πρέπει να βρίσκονται σε συμφωνία με αυτόν, αναλύεται το δημοκρατικό πολίτευμα, οι σχέσεις εκκλησίας και πολιτείας, τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα των ελλήνων πολιτών, η οργάνωση και η λειτουργία της ελληνικής πολιτείας, ακόμη και η αναθεώρησή του, καθώς επίσης και η προστασία του η οποία διατυπώνεται με χαρακτηριστικό τρόπο στο τελευταίο άρθρο του: **"Ο σεβασμός στο Σύνταγμα και τους νόμους που συμφωνούν με αυτό και η αφοσίωση στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία αποτελούν θεμελιώδη υποχρέωση όλων των Ελλήνων.**

Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, που δικαιούνται και υποχρεώνονται να αντιστέκονται με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει με τη βία".

Μορφή του πολιτεύματος

Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι **Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.**

Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία.

Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το Λαό, υπάρχουν για το Λαό και το Έθνος και ασκούνται όπως ορίζουν το Σύνταγμα και οι Νόμοι του κράτους.

Προεδρευόμενη, λέγεται επειδή αρχηγός του κράτους είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται από τη Βουλή, το Κοινοβούλιο, που προέρχεται και αυτό από την ελεύθερη ψήφο των πολιτών.

Κοινοβουλευτική, επειδή ο λαός ασκεί την εξουσία μέσα από τη Βουλή, με τους αντιπροσώπους του (βουλευτές).

Δημοκρατία, επειδή κυρίαρχος είναι ο λαός ("δήμος") που ασκεί την εξουσία σύμφωνα με την αρχή της πλειοψηφίας, μέσω των εκλεγμένων οργάνων.

Βασικές αρχές που στηρίζουν τη λαϊκή κυριαρχία είναι το γεγονός ότι τα μέλη της Βουλής εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία, ότι οι εκλογές γίνονται το αργότερο κάθε τέσσερα χρόνια, ότι ο λαός εκφράζει άμεσα τη γνώμη του για κρίσιμα εθνικά θέματα με το δημοψήφισμα, ότι ο θεσμός των πολιτικών κομμάτων και το πολυκομματικό σύστημα προβλέπεται και κατοχυρώνεται από το Σύνταγμα.

Όλα αυτά δίνουν τη δυνατότητα στο λαό να εκφράζει ελεύθερα την κυρίαρχη θέλησή του.

Ανάδειξη οργάνων του Κράτους

Ας δούμε τώρα με ποιον τρόπο εκλέγεται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και οι αντιπρόσωποι του λαού στο κοινοβούλιο, δηλαδή η Βουλή.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται από τη Βουλή για πέντε χρόνια και το ίδιο πρόσωπο

μπορεί να ξαναγίνει Πρόεδρος άλλη μία φορά. Πρόεδρος μπορεί να εκλεγεί κάθε Έλληνας πολίτης εφόσον έχει από τον πατέρα του ελληνική καταγωγή, έχει συμπληρώσει τα 40 του χρόνια και έχει εκλογικό δικαίωμα.

Η εκλογή του γίνεται από τη Βουλή με ονομαστική ψηφοφορία σε ειδική συνεδρίαση.

Ο Πρόεδρος είναι ανώτατος άρχοντας του κράτους αλλά δεν ασκεί πολιτική εξουσία.

Η Βουλή ασκεί τη **νομοθετική εξουσία** δια των βουλευτών. Οι βουλευτές είναι τριακόσιοι, ανήκουν σε διάφορα κόμματα και εκλέγονται, με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία από τους πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα, όπως ορίζει ο νόμος.

Άμεση ψηφοφορία σημαίνει ότι οι πολίτες ψηφίζουν οι ίδιοι και όχι μέσω αντιπροσώπων τους βουλευτές του κόμματος που προτιμούν. Καθολική σημαίνει ότι ψηφίζουν όλοι οι πολίτες, άνδρες και γυναίκες και ο καθένας έχει μία ψήφο ίση με του άλλου. Δικαίωμα ψήφου αποκτούν όλοι οι Έλληνες πολίτες στο 18ο έτος της ηλικίας τους.

Μυστική σημαίνει ότι κατά την ώρα της ψηφοφορίας στα εκλογικά τμήματα όλης της χώρας εξασφαλίζεται η ελευθερία και η ηρεμία ώστε οι πολίτες μόνοι τους να αποφασίζουν σε ποιο κόμμα θα δηλώσουν την υποστήριξη και εμπιστοσύνη τους. Ψηφίζουν απομονωμένοι, κλείνουν το **ψηφοδέλτιο** σε φάκελο και το ρίχνουν στην **κάλη**.

Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική. Στην Ελλάδα όποιος πολίτης δεν ψηφίζει και δεν παρουσιάσει μια δικαιολογία από αυτές που ορίζει ο νόμος, ενδέχεται να αντιμετωπίσει κάποιες κυρώσεις.

Το σύστημα με το οποίο τα διάφορα κόμματα αποκτούν τις έδρες τους στη Βουλή ονομάζεται **εκλογικό σύστημα**. Συνήθως υπάρχουν δύο βασικοί τύποι εκλογικών συστημάτων: Το **πλειοψηφικό** και το **αναλογικό**. Στην Ελλάδα ισχύει αναλογικό σύστημα με ενίσχυση όμως του πρώτου σε ψήφους κόμματος, επειδή με αυτόν τον τρόπο γίνεται πιο εύκολος ο σχηματισμός αυτοδύναμης κυβέρνησης, δηλαδή κυβέρνησης που δεν χρειάζεται την υποστήριξη

άλλου κόμματος για να αποκτήσει την εμπιστοσύνη της Βουλής.

Οι βουλευτές εκλέγονται για τέσσερα χρόνια και για όσες φορές θέλουν και μπορούν. Οι υποψήφιοι πρέπει να είναι Έλληνες πολίτες, να έχουν από το νόμο εκλογικό δικαίωμα και να έχουν συμπληρώσει τα 25 χρόνια τους κατά την ημέρα της εκλογής. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, στρατιωτικοί, δήμαρχοι, κ.λ.π. δεν μπορούν να έχουν την ιδιότητα του βουλευτή.

Η Βουλή εκλέγει τον Πρόεδρό της και πέντε Αντιπροέδρους. Συνεδριάζει στο κτίριο της Βουλής στην Αθήνα και οι συνεδριάσεις της είναι δημόσιες.

Το εκλογικό σώμα, δηλαδή όλοι οι έλληνες πολίτες που έχουν δικαίωμα να εκλέγουν, έχει και άλλες αρμοδιότητες.

Εκλέγει κάθε πέντε χρόνια τους Ευρωβουλευτές, δηλαδή, τους αντιπροσώπους του ελληνικού λαού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και τα όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου βαθμού (δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια) και δεύτερου βαθμού (νομαρχιακά συμβούλια) κάθε τέσσερα χρόνια.

Έργο της Βουλής είναι και η ανάδειξη και ο έλεγχος της Κυβέρνησης, που ασκεί την εκτελεστική εξουσία. Πρωθυπουργός διορίζεται, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο αρχηγός εκείνου του κόμματος που διαθέτει τους περισσότερους βουλευτές. Στη συνέχεια, αυτός διορίζει τους υπουργούς και τους υφυπουργούς και όλοι μαζί παρουσιάζονται μπροστά στη Βουλή για να ζητήσουν ψήφο εμπιστοσύνης, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από το διορισμό του Πρωθυπουργού. Χωρίς αυτή την εμπιστοσύνη η Κυβέρνηση δεν μπορεί να αναλάβει το εκτελεστικό της έργο.

Τα κόμματα που δεν ανήκουν στην Κυβέρνηση ασκούν αντιπολίτευση.

Η Βουλή κρίνει το έργο της Κυβέρνησης συνεχώς με ερωτήσεις, αναφορές πολιτών στους υπουργούς, κ.λ.π. για πράξεις και παραλείψεις της και το ελέγχει όταν ψηφίζονται οι προτάσεις των νόμων και ο προϋπολογισμός των εσόδων και εξόδων του κράτους.

Οι υπουργοί είναι υπεύθυνοι για το υπουργείο τους αλλά και για την εφαρμογή της γενικότερης κυβερνητικής πολιτικής. Είναι προϊστάμενοι των υπηρεσιών των υπουργείων τους και

χειρίζονται όλα τα θέματα που έχουν σχέση με τους δημοσίους υπαλλήλους.

Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια λειτουργεί και μια ανεξάρτητη διοικητική αρχή που ονομάζεται **Συνήγορος του πολίτη**. Έργο του είναι να μεσολαβεί ανάμεσα στους πολίτες και στις δημόσιες υπηρεσίες, για να προστατεύονται καλύτερα τα δικαιώματα του πολίτη, να τηρούνται οι νόμοι και να ελέγχεται ο κακός τρόπος της διοίκησης και της λειτουργίας των κρατικών οργάνων.

Σόλων

Διάκριση εξουσιών

Η κρατική εξουσία στην Ελλάδα, όπως και σε κάθε άλλο σύγχρονο δημοκρατικό κράτος, οργανώνεται με βάση την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών. Αυτό σημαίνει ότι όλη η εξουσία δεν συγκεντρώνεται μόνο σε ένα κρατικό όργανο, αλλά μοιράζεται σε περισσότερα, έτσι ώστε να υπάρχει έλεγχος και περιορισμός της απόλυτης δύναμης της Βουλής, της Κυβέρνησης ή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Οι τρεις λειτουργίες του ελληνικού κράτους είναι:

- Η **Νομοθετική λειτουργία** που ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

- Η **Εκτελεστική λειτουργία** που ασκείται από την Κυβέρνηση και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

- Η **Δικαστική λειτουργία** που ασκείται από τα δικαστήρια οι αποφάσεις των οποίων εκτελούνται στο όνομα του ελληνικού λαού. Παρατηρούμε ότι το Σύνταγμα δεν καθιερώνει απόλυτη διάκριση των λειτουργιών αλλά σχετική.

Στην καθημερινή πολιτική πρακτική αυτό σημαίνει ότι η ψήφιση νόμων από τη Βουλή και η έκδοση και δημοσίευσή τους δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί χωρίς την υπογραφή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Στη συνέχεια, τα όργανα της εκτελεστικής λειτουργίας οφείλουν να κάνουν πράξη όσα ορίζονται στο Σύνταγμα και στους νόμους που ψήφισε η Βουλή και τέλος αν εμφανιστούν

Αθήνα, Ακαδημία

Διοικητική οργάνωση του κράτους

κάποιες διαφορές στην εφαρμογή του δικαίου, θα παρέμβουν τα ανεξάρτητα δικαστήρια να δώσουν την τελική λύση στο όνομα του κυρίαρχου ελληνικού λαού.

Τα δικαστήρια, ανάλογα με το είδος των διαφορών που καλούνται να επιλύσουν, διακρίνονται σε **πολιτικά, ποινικά και διοικητικά**.

Η εκδίκαση των υποθέσεων πραγματοποιείται σε τρεις βαθμούς. Εάν κάποιος θεωρεί ότι αδικήθηκε στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο έχει δικαίωμα προσφυγής στο Δευτεροβάθμιο και στη συνέχεια στο Ανώτατο Δικαστήριο.

Τα Ανώτατα Δικαστήρια στην Ελλάδα είναι ο **Άρειος Πάγος**, το **Συμβούλιο Επικρατείας** και το **Ελεγκτικό Συνέδριο**.

Η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα.

Όλη η χώρα διαιρείται με βάση τις γεωγραφικές, οικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες σε:

13 Περιφέρειες

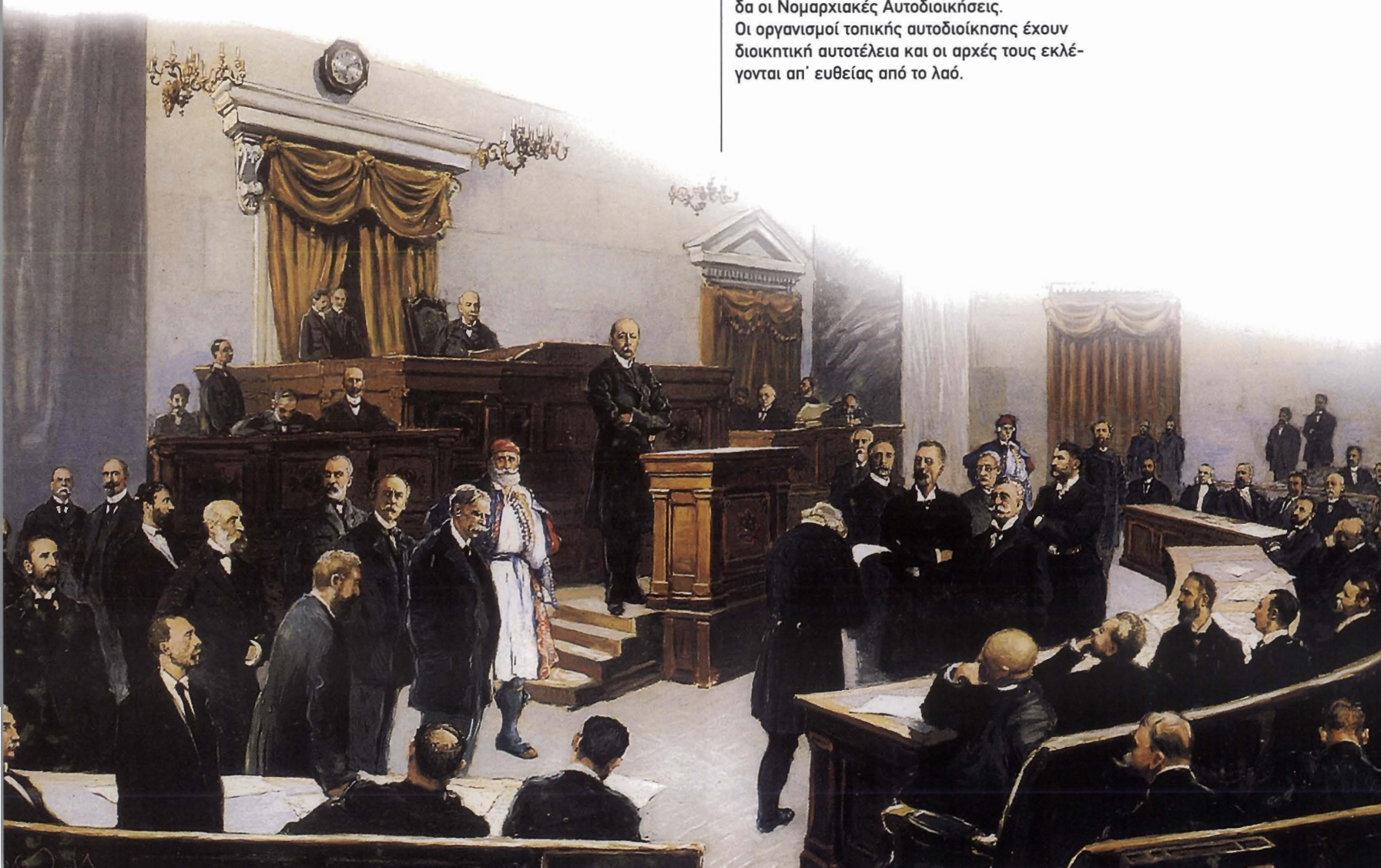
51 Νομούς και

900 Δήμους και 133 Κοινότητες

Οι περιφέρειες αποτελούν αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης του κράτους και διοικούνται από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ο οποίος είναι εκπρόσωπος της Κυβέρνησης και προϊστάμενος όλων των Υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, των οποίων την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες και τη δεύτερη βαθμίδα οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις.

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική αυτοτέλεια και οι αρχές τους εκλέγονται απ' ευθείας από το λαό.

Δικαιώματα και υποχρεώσεις του Έλληνα πολίτη

Στην Ελλάδα οι νόμοι και κυρίως το Σύνταγμα ενισχύουν και εξασφαλίζουν τα δικαιώματα των πολιτών της, αλλά και κάθε ανθρώπου. Οι Έλληνες πολίτες είναι ίσοι απέναντι στο νόμο, δηλαδή ο νόμος δεν κάνει διακρίσεις. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Τίτλοι ευγενείας ή διάκρισης ούτε δίνονται, ούτε αναγνωρίζονται σε Έλληνες πολίτες. Οι πολίτες έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και να εκλέγονται στη Βουλή και στην τοπική αυτοδιοίκηση (δήμαρχος, νομάρχης, κλπ.), να καταλαμβάνουν δημόσιες θέσεις, να ιδρύουν κόμματα, να συνεταιρίζονται, να ιδρύουν συνδικάτα, να συγκεντρώνονται σε δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, να διαμένουν ελεύθερα όπου επιθυμούν, να επιλέγουν την εκπαίδευση και το επάγγελμα που τους αρέσει, να συμμετέχουν στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή και να προστατεύεται η ιδιοκτησία τους. Πολλά δικαιώματα έχουν σχέση με την ελεύθερη ανάπτυξη και δράση της προσωπικότητας του κάθε ανθρώπου, όπως είναι η προσωπική ελευθερία, η ελευθερία της γνώμης, της έκφρασης και της πληροφόρησης, η ελευθερία της επιστήμης και της τέχνης, η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης κλπ. Άλλα δικαιώματα προστατεύουν την ιδιωτική ζωή, όπως είναι η προστασία του ασύλου της κατοικίας, του απόρρητου των επιστολών, των τηλεφωνημάτων και άλλων μηνυμάτων. Από το Σύνταγμα περιφρουρείται η οικογένεια και προστατεύονται οι νέοι, οι γηροντότεροι, οι άποροι και οι ανάπηροι. Οι Έλληνες πολίτες έχουν δικαίωμα στην εργασία, στην απεργία, στην κοινωνική ασφάλιση και στη δωρεάν παιδεία. Τα ελληνικά δικαστήρια προστατεύουν τα δικαιώματα και τα συμφέροντα όλων των πολι-

τών, όπως ορίζουν οι νόμοι. Τα βασανιστήρια, η σωματική κακοποίηση, η βλάβη της υγείας, η άσκηση ψυχολογικής βίας, καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται όπως ορίζουν οι νόμοι. Κανείς δεν συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται εάν δεν έχει εκδοθεί δικαστική εντολή που να αναφέρει τις αιτίες της σύλληψης (ένταλμα). Επίσης απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ατομικής ελευθερίας ή της ελευθερίας της χώρας από την οποία προέρχεται. Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία απαγορεύεται. Η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες. Το κράτος προστατεύει το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, ώστε οι πολίτες να αισθάνονται ασφαλείς στο χώρο που διαμένουν.

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι με τα δικαιώματα που προαναφέραμε, οι άνθρωποι ως άτομα και ως μέλη του κοινωνικού συνόλου, ζουν και δημιουργούν κάτω από την προστασία και την εγγύηση των κρατικών οργάνων της σύγχρονης ελληνικής πολιτείας, η οποία προβάλλει ως στόχο της την πραγματοποίηση της κοινωνικής προόδου, μέσα σε κλίμα ελευθερίας και δικαιοσύνης. Βέβαια, από την άλλη πλευρά, τα δικαιώματα αυτά γεννούν και ορισμένες υποχρεώσεις για τους πολίτες, τις οποίες ορίζουν οι νόμοι και το Σύνταγμα. Μια πρώτη βασική υποχρέωση του κάθε πολίτη, αλλά και του κάθε ανθρώπου που ζει στη χώρα αυτή είναι να τηρεί το Σύνταγμα και τους νόμους και να μην κάνει κατάχρηση των δικαιωμάτων του. Ο σεβασμός, επίσης, των δικαιωμάτων των άλλων, επιβάλλεται. Σημαντική υποχρέωση των πολιτών είναι η συμμετοχή τους στα "κοινά", δηλαδή, η δραστηριοποίησή

τους στην καθημερινή πολιτική ζωή. Αυτή εκφράζεται με το να συμμετέχει στις εκλογές και να ψηφίζει, να ενημερώνεται και να προβληματίζεται για τα τρέχοντα πολιτικά προβλήματα, να διαμορφώνει την προσωπική του άποψη και γνώμη για τα πράγματα και να την εκφράζει. Το κράτος επιβάλλει στους πολίτες να δείχνουν με τις πράξεις τους κοινωνική και εθνική αλληλεγγύη, γι' αυτό και τους υποχρεώνει να συμμετέχουν, ανάλογα με τις δυνατότητές τους, στα φορολογικά βάρη, στην άμυνα της χώρας ή στην υπεράσπιση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Απαιτεί από τους πολίτες να σέβονται αυτά τα αγαθά που και το ίδιο το Σύνταγμα προστατεύει, π.χ. το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, τη δημόσια υγεία, τα παιδιά, τη μητρότητα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και γενικά τα ατομικά δικαιώματα και τις ελευθερίες.

Παλαιά Βουλή

E . H E A

Λ Α Δ Α

Σ Τ Ο Ν

Κ Ο Σ Μ Ο

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής υπογράφει την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, στις 28 Μαΐου 1979

Α' Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το 1992 με τη συνθήκη του Μάαστριχτ η Ε.Ο.Κ. μετεξελίχτηκε σε πολιτικό οργανισμό, την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κύριος στόχος της είναι πλέον η πολιτική και οικονομική ένωση των κρατών-μελών της, ώστε ν' αποτελέσει έναν αυτοδύναμο πολιτικό και οικονομικό παράγοντα στις παγκόσμιες εξελίξεις.

Η Ελλάδα συμμετέχει σε όλους τους θεσμούς και όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρώτα-πρώτα συμμετέχει με 24 εκλεγμένους Ευρωβουλευτές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το οποίο είναι το κύριο γνωμοδοτικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε νομοθετικά ζητήματα, στη σύνταξη του προϋπολογισμού αλλά και στον πολιτικό έλεγχο των αποφάσεων των οργάνων της Ένωσης.

Έπειτα εκπροσωπείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία είναι το κύριο εκτελεστικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ παράλληλα οι αρμόδιοι υπουργοί της χώρας συμμετέχουν σε όλα τα Συμβούλια Υπουργών τα οποία αποφασίζουν τη γενικότερη πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους διάφορους τομείς. Τέλος πολύ σημαντικός θεσμός είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο ερμηνεύει και παρακολουθεί την τήρηση των συνθηκών και αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέσα από τη λειτουργία των θεσμικών οργάνων επιδιώκεται η χάραξη κοινής πολιτικής σε θέματα διεθνών σχέσεων, οικονομίας κ.τ.λ. Σε θέματα εξωτερικής πολιτικής επιδιώκεται η υιοθέτηση κοινής γραμμής και η εφαρμογή στην πράξη της κοινοτικής αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών -μελών. Ειδικά στα οικονομικά θέματα η πορεία αυτή είναι πολύ γρήγορη. Ήδη γίνεται πράξη η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά και το Ενιαίο Ευρωπαϊκό νόμισμα (το Ευρώ). Οι Έλληνες από 1-1-2002 θα χρησιμοποιούν το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα σ' όλες τις συναλλαγές τους μαζί με όλους τους άλλους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όμως, δεν είναι μόνο μια πολιτική και οικονομική ένωση αλλά και μια ένωση πολιτισμών. Γι' αυτό μέσα στα πλαίσια του σεβασμού και της διαφύλαξης της ιδιαίτερης πολιτιστικής ταυτότητας κάθε κράτους επι-

δώκεται η ανταλλαγή πολιτιστικών στοιχείων μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Ήδη, με ελληνική πρωτοβουλία της Μελίνας Μερκούρη έχει καθιερωθεί ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης. Κάθε έξι μήνες μία ευρωπαϊκή πόλη αποκτά αυτόν τον τιμητικό τίτλο και σ' αυτήν παρουσιάζονται παλιότερα και σύγχρονα δείγματα της πολιτιστικής δημιουργίας όλων των ευρωπαϊκών κρατών. Παράλληλα η Ευρωπαϊκή Ένωση χρηματοδοτεί έργα για τη διατήρηση και ανανέωση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ειδικότερα ο χώρος της εκπαίδευσης είναι ένας σημαντικός τομέας για τη διάδοση και καλλιέργεια της Ευρωπαϊκής ιδέας. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται σήμερα η ελληνική

εκπαίδευση με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναπτύσσεται συνεργασία μεταξύ των Πανεπιστημίων και των σχολείων όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γίνονται εκπαιδευτικές επισκέψεις-ανταλλαγές φοιτητών, μαθητών και εκπαιδευτικών, διοργανώνονται συ-

νέδρια, εφαρμόζονται κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα, εκδίδονται από κοινού βιβλία σε πολλές γλώσσες και πολλά άλλα.

Κύριος στόχος αυτής της προσπάθειας στον πολιτισμό και στην εκπαίδευση είναι να έλθουν κοντά οι νέοι πολίτες της Ευρώπης, να κατανοήσουν ότι στο μέλλον θα ζήσουν σε μια Ευρώπη και έναν κόσμο χωρίς σύνορα, να αποβάλλουν τυχόν μίσση και προκαταλήψεις του παρελθόντος, να σεβαστούν ο ένας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του άλλου δίνοντας το δικό τους πνευματικό και πολιτιστικό στίγμα.

Είναι σημαντικό, τέλος, ότι κάθε Έλληνας πολίτης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί ελεύθερα, να διαμένει και να εργάζεται σε όποιο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιθυμεί. Ανάλογο δικαίωμα διαμονής και εργασίας στην Ελλάδα έχει κάθε πολίτης από τα άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Β' Η Ελλάδα στους Διεθνείς Οργανισμούς

Εκτός από μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ελλάδα είναι ιδρυτικό μέλος και του μεγαλύτερου Διεθνούς Οργανισμού, του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.). Πρόκειται για μια διεθνή ένωση η οποία ιδρύθηκε μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο (1945). Σήμερα συμμετέχουν στον Ο.Η.Ε. όλα τα ανεξάρτητα κράτη του κόσμου. Βασικοί σκοποί του Ο.Η.Ε. στην επίτευξη των οποίων συμβάλλει και η Ελλάδα είναι η διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης, η ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των κρατών, η διασφάλιση καθώς και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ο Ο.Η.Ε., όμως, δεν είναι μόνο μια πολιτική ένωση κρατών. Μέσα στους κόλπους του υπάρχουν πολλοί διεθνείς οργανισμοί που ασχολούνται με συγκεκριμένα παγκόσμια θέματα τα οποία αφορούν όλο τον πλανήτη. Ένας τέτοιος οργανισμός είναι η UNICEF με κύριο έργο την προστασία των παιδιών σε όλη τη γη. Το ελληνικό τμήμα της UNICEF συμμετέχει ενεργά και βοηθάει με κάθε μέσο (χρήματα, φάρμακα, τρόφιμα κλπ.) όσα παιδιά υποφέρουν στις χώρες του τρίτου κόσμου. Επιπλέον η χώρα μας συμμετέχει και συνεργάζεται και με άλλες διεθνείς οργανώσεις μέσα στον Ο.Η.Ε., όπως η UNESCO η οποία ασχολείται με εκπαιδευτικά, επιστημονικά και πολιτιστικά θέματα, η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, καθώς και με οργανισμούς που ασχολούνται με την οικονομία όπως το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Διεθνής Τράπεζα. Αξίζει να τονιστεί ιδιαίτερα ότι ένα από τα κύρια όργανα του Ο.Η.Ε. είναι το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Ασχολείται με την επίλυση

των διαφορών μεταξύ των κρατών και τη ερμηνεία των διεθνών συνθηκών. Η Ελλάδα αναγνωρίζει και σέβεται τη δικαιοδοσία και τις αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου.

Παράλληλα με τον Ο.Η.Ε. η Ελλάδα συμμετέχει και σε άλλες διεθνείς ενώσεις με πολιτικό περιεχόμενο. Η πιο σημαντική πολιτική ένωση είναι το Συμβούλιο της Ευρώπης. Κύριος σκοπός του είναι η ανάπτυξη κλίματος ενότητας και συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών,

ο σεβασμός και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης συμμετέχουν και Έλληνες εκπρόσωποι. Ιδιαίτερα σημαντικός θεσμός στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία εξετά-

ζει καταγγελίες παραβίασης των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ελλήνων και Ευρωπαίων πολιτών. Ακόμα η Ελλάδα συμμετέχει σε διεθνείς πολιτικούς οργανισμούς με ειδικούς σκοπούς όπως είναι το ΝΑΤΟ, ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ) κ.α.

Σε μια εποχή παγκοσμιοποίησης των αγορών η Ελλάδα μετέχει στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Η λειτουργία αυτού του Οργανισμού αποσκοπεί στην οικονομική ανάπτυξη, τη σταθερότητα των νομισμάτων και τη βελτίωση της καθημερινής διαβίωσης των κρατών που είναι μέλη του. Τέλος και η Ελλάδα ως χώρα αλλά και πολλοί Έλληνες πολίτες ενισχύουν το έργο των Διεθνών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων οι οποίες δραματίζουν τα τελευταία χρόνια ση-

μαντικό ρόλο σε πολλούς τομείς όπως:

α) στην ιατρική περίθαλψη (Διεθνής Ερυθρός Σταυρός, Γιατροί χωρίς σύνορα), β) στην προστασία του περιβάλλοντος (Greenpeace, WWF κ.ά.), γ) στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Διεθνής Αμνηστία κ.ά.), δ) στην πολιτιστική και αθλητική συνεργασία των λαών (Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή κ.ά.).

Στάδιο Αρχαίας Ολυμπίας, Πελοπόννησος

Η κίνηση για την αναβίωση των Ολυμπιακών Αγώνων άρχισε στα τέλη του περασμένου αιώνα, με εμπνευστή το Γάλλο Πιερ ντε Κουμπερτέν. Το 1896 έγιναν οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες στην Αθήνα. Με την ευκαιρία ανατέθηκε στον Παλαμά για γράψει τον Ύμνο των αγώνων. Αυτό ήταν μια πρώτη επίσημη αναγνώριση της ποιητικής αξίας του. Ο Παλαμάς έγραψε το παρακάτω ποίημα, που μελοποιήθηκε από το Σπ. Σαμάρα:

Κωστής Παλαμάς (1859 - 1943)
Ύμνος Ολυμπιακών Αγώνων (1896)

Αρχαίο πνεύμ' αθάνατο, αγνέ πατέρα
του ωραίου, του μεγάλου και του αληθινού,
κατέβα, φανερώσου κι άστραψε εδώ πέρα,
στη δόξα της δικής σου γης και τ' ουρανού.

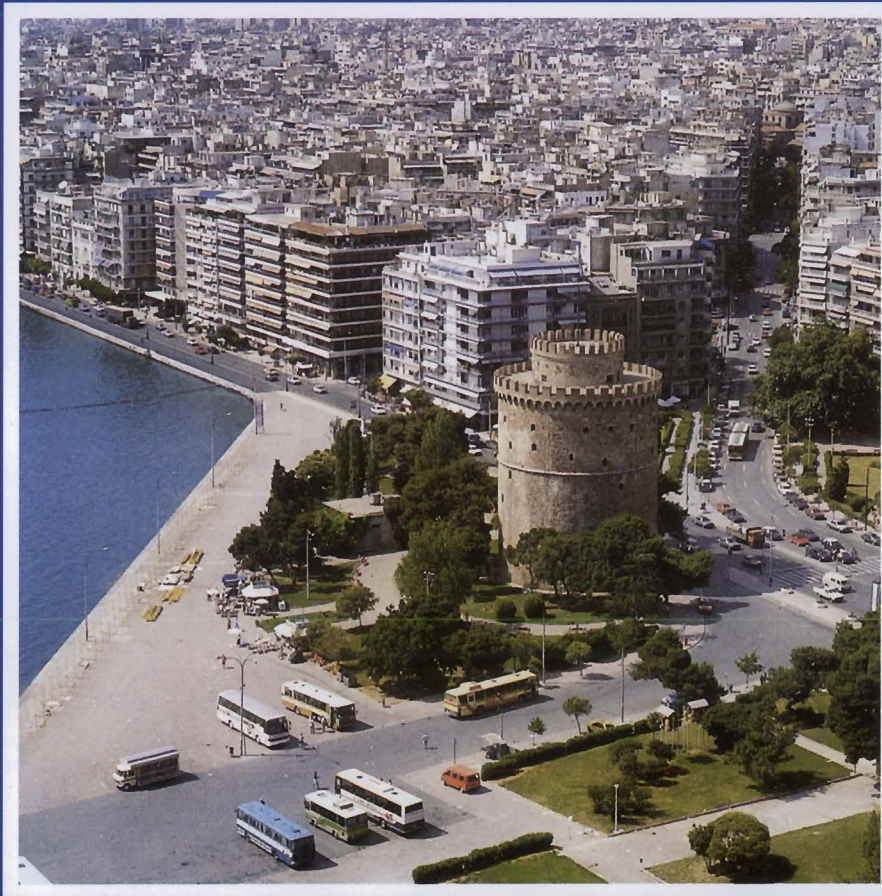
Στο δρόμο και στο πάλεμα και στο λιθάρι,
στων ευγενών αγώνων λάμψε την ορμή
και με τ' αμάραντο στεφάνωσε κλωνάρι,
και σιδερένιο πλάσε κι άξιο το κορμί.

Κάμποι, βουνά και πέλαγα φέγγουν μαζί σου,
σαν ένας λευκοπόρφυρος μέγας ναός.
Και τρέχει στο ναό εδώ προσκυνητής σου,
Αρχαίο πνεύμ' αθάνατο, κάθε λαός.

Το Παναθηναϊκό Στάδιο

Θεσσαλονίκη, έδρα του Οργανισμού για την Ανασυγκρότηση των Βαλκανίων

Γ' Η Ελλάδα στα Βαλκάνια

Η Ελλάδα διαδραματίζει ένα νέο ρόλο ως χώρα στα Βαλκάνια. Πρώτα-πρώτα στον πολιτικό και διπλωματικό τομέα αναπτύσσει διπλωματικές πρωτοβουλίες για την καλλιέργεια της φιλίας και της συνεργασίας με τις άλλες Βαλκανικές χώρες. Διοργανώνει και συμμετέχει σε Διαβαλκανικές διασκέψεις για την ειρήνη και την ανάπτυξη στην περιοχή. Επιδιώκει και υποστηρίζει τη σύνδεση των Βαλκανικών κρατών με την Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε τα κράτη αυτά να ενισχυθούν οικονομικά αλλά και να σταθεροποιήσουν το δημοκρατικό τους πολιτεύμα. Έπειτα είτε με κρατικές είτε με ιδιωτικές επιχειρήσεις οι οποίες επεκτείνονται στη Βαλκανική Αγορά συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών αυτών.

Στόχος τελικά της Ελλάδας δεν είναι, εκμεταλλευόμενη την ευνοϊκή γι' αυτήν συγκυρία (ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οικονομική ανάπτυξη, δημοκρατική σταθερότητα κ.α.), να λειτουργήσει ηγεμονικά στην περιοχή. Στόχος της είναι να αποτελέσουν τα Βαλκάνια χώρο ειρήνης, δημοκρατίας και οικονομικής πρόοδου. Να συνεχίσουν τη δική τους πολιτιστική συνεισφορά στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πολιτισμό, μέσα από τη διαφορετικότητα του κάθε λαού και μέσα από την προσωπική δημιουργία του κάθε πολίτη των Βαλκανίων.

Σ Τ . Η

Ε Λ Λ Α Δ Α Σ Η Μ Ε Ρ Α

Η Ελλάδα ανήκει στη μικρή ομάδα των οικονομικά αναπτυγμένων χωρών του κόσμου. Η οικονομία της υστερεί σε σχέση με την οικονομία των πλούσιων χωρών της δυτικής Ευρώπης αλλά είναι η ισχυρότερη της περιοχής της. Σήμερα, το επίσημο νόμισμα της χώρας είναι η δραχμή. Τα χαρτονομίσματα τα οποία κυκλοφορούν έχουν αξία 10.000, 5.000, 1.000, 500 και 200 δραχμών ενώ για μικρότερες αξίες κυκλοφορούν κέρματα. Επειδή όμως η Ελλάδα έχει ενταχθεί στο νομισματικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η δραχμή θα αντικατασταθεί από το ΕΥΡΩ.

Α' Πρωτογενής τομέας (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία)

Η Ελλάδα μετατρέπεται σταδιακά σε βιομηχανική χώρα, προς το παρόν όμως εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον πρωτογενή τομέα της παραγωγής, δηλαδή από τη γεωργία, την κτηνοτροφία, και την αλιεία.

Τα κύρια γεωργικά προϊόντα της Ελλάδας είναι: ελαιόλαδο, καπνός, βαμβάκι, σιτάρι, ρύζι, εσπεριδοειδή, μήλα, ροδάκινα, ντομάτες.

Ανεπτυγμένη είναι και η ελληνική κτηνοτροφία η οποία προτιμά τα μικρού και μέσου μεγέθους ζώα (πουλερικά, πρόβατα, κατσίκες, χοίρους) από τα μεγαλύτερα (βόδια, άλογα κτλ.).

Τα κύρια ελληνικά κτηνοτροφικά προϊόντα είναι: γάλα, κρέας, τυρί μαλακό, τυρί σκληρό, βούτυρο νωπό, λίπος χοιρινό, μαλλί προβάτων, μέλι, αυγά, κ.ά.

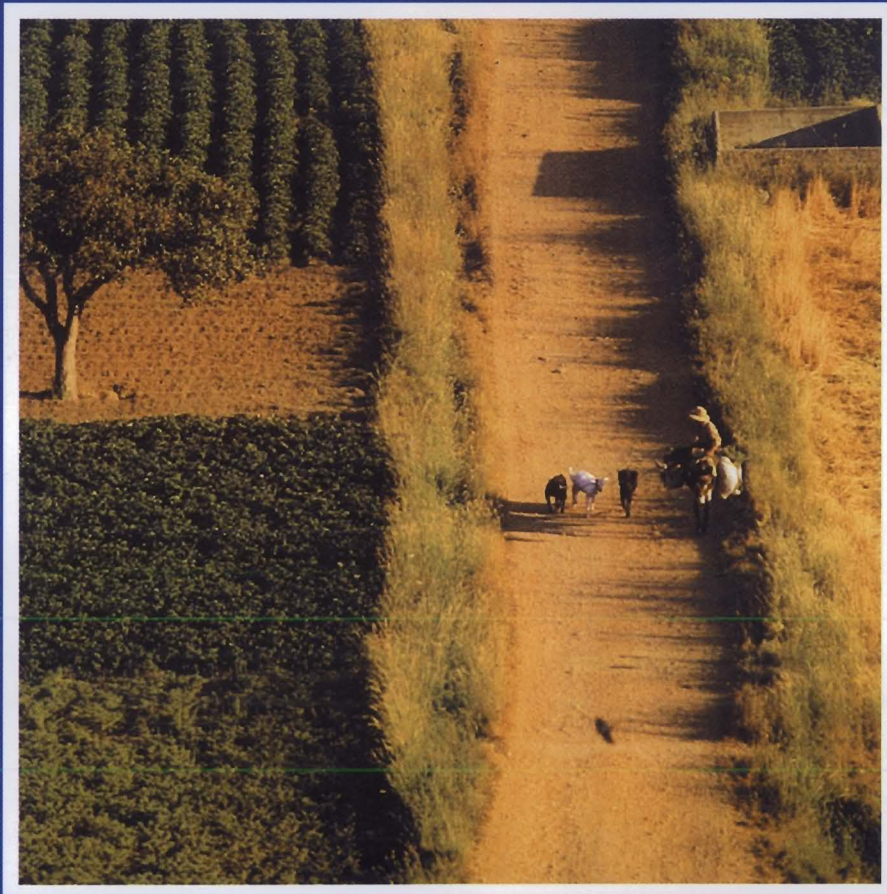
Η ελληνική αλιεία χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες. Την παράκτια (κοντά στις ακτές), τη μέση (σε κοντινές περιοχές της Μεσογείου) και την υπερπόντια (στον ωκεανό). Όλο και μεγαλύτερη σημασία όμως αποκτούν τα ιχθυοτροφεία (υδατοκαλλιέργειες).

Β' Δευτερογενής τομέας (βιοτεχνία, βιομηχανία)

Η ελληνική βιομηχανία βρίσκεται σε ανοδική πορεία αλλά, παρά τα πολλά βήματα που έχουν γίνει, διατηρείται ακόμα σε ένα μέσο επίπεδο ανάπτυξης και είναι στραμμένη κυρίως προς την εσωτερική κατανάλωση. Από γεωγραφική άποψη, το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής βιομηχανίας είναι συγκεντρωμένο γύρω από τις μεγάλες πόλεις και κατά μήκος των μεγάλων αυτοκινητοδρόμων για να εξασφαλίσει εργατικό προσωπικό και να διευκολύνει τις μεταφορές των προϊόντων της.

Τα προϊόντα του τομέα αυτού αφορούν στη μεταποίηση τροφίμων, ποτών, καπνού, υφασμάτων, κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, δέρματος, χημικών ουσιών, χημικών προϊόντων και χημικών ινών καθώς και μεταποίηση εξοπλισμού μεταφορών.

Γ' Τριτογενής τομέας (εμπόριο, υπηρεσίες, μεταφορές, ναυτιλία, τουρισμός)

Ο τομέας αυτός είναι εξαιρετικά αναπτυγμένος στην Ελλάδα και απασχολεί το μεγαλύτερο ποσοστό των εργαζομένων. Πολύ σπουδαίοι τομείς, με ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία της χώρας είναι η ναυτιλία και ο τουρισμός. Οι Έλληνες είχαν μια ειδική σχέση με τη θάλασσα από τα πανάρχαια χρόνια. Η πρώτη μεγάλη ναυτική δύναμη ήταν η Κρήτη, τα πλοία της οποίας ταξίδευαν παντού στη Μεσόγειο. Το ίδιο έκαναν αργότερα και οι στόλοι της Αθήνας, της Ρόδου, της Σάμου και άλλων νησιών, που απέκτησαν μεγάλο πλούτο χάρη στο εμπόριο. Η παράδοση συνεχίζεται και σήμερα. Η εμπορική ελληνική ναυτιλία είναι μία από τις πρώτες στον κόσμο και απασχολεί χιλιάδες Έλληνες και αλλοδαπούς εργαζομένους. Ενδεικτικά, το 1993 ο ελληνικός εμπορικός στόλος είχε 2.166 πλοία από τα οποία τα 880 ήταν φορτηγά, τα 435 ήταν δεξαμενόπλοια, τα 495 ήταν επιβατηγά και τα υπόλοιπα 358 ανήκαν σε διάφορες κατηγορίες.

Μεγάλη παράδοση και οικονομική σημασία έχει και ο τουρισμός. Χάρη στις ατελείωτες ακτές και τα ιστορικά της μνημεία η Ελλάδα είναι ένα από τα πιο σημαντικά τουριστικά κέντρα σε όλο τον κόσμο και κάθε χρόνο προσελκύει εκατομμύρια τουρίστες. Οι περισσότεροι από αυτούς κατευθύνονται προς τα νησιά.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ (8^ο ΑΙΩΝΑΣ Π.Χ.)
ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΓΙΑ ΕΠΑΝΟΔΟ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΙΘΑΚΗ.

«ΑΥΤΑΡ ΟΔΥΣΣΕΥΣ, ΙΕΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΚΑΠΝΟΝ ΑΠΟΘΡΩΣΚΟΝΤΑ ΝΟΗΣΑΙ ΗΣ ΓΑΙΗΣ, ΘΑΝΕΕΙΝ ΙΜΕΙΡΕΤΑΙ...»

Μετάφραση

... Όμως ο Οδυσσέας, που επιθυμεί να ιδεί (έστω) και καπνό να ανιψώνεται από την πατρίδα του, (κι έπειτα) επιθυμεί να πεθάνει...

